

КРИСТАЛНА

БИБЛИОТЕКА

ФАНТАСТИКА

ДЖЕЙМС УАЙТ

ОПЕРАТИВНА
НАМЕСА

КВАЗ-Р

Джеймс Уайт

Оперативна намеса

НАШЕСТВЕНИК

Там далеч, на ръба на Галактиката, където звездните системи са нарядко и мракът е почти пълен, в пространството се носеше гигантско съоръжение – Централната болница на Сектор 12. На нейните триста осемдесет и четири нива бяха възпроизведени условията за живот на всички разумни същества, познати на Галактическата федерация – биологичен спектър, вариращ от свръхохладените метанови форми на живот през по-обичайните дишащи кислород и хлор разновидности и стигащ до екзотични създания, които съществуват чрез пряко поглъщане на твърдо лъчение. В допълнение към пациентите, чийто брой и физиологична класификация варираха постоянно, болницата бе обитавана и от медицински персонал и работници по поддръжка – над шейсет различни форми на живот с шейсет различни начина на поведение, телесни мизми и отношение към живота.

В галактическата болница работеше целеустремена, но не винаги сериозна група същества, фанатично толерантни към всички форми на разумния живот – в противен случай просто нямаше да са тук. Гордееха се, че за тях няма случай, който да е твърде тежък, незначителен или пък безнадежден. Уменията и професионалната им репутация няхаха равни. Немислимо беше някой от тях да носи вина, че поради чиста небрежност едва не е убил пациент.

– Очевидното не е чак немислимо – каза сухо О'Мара, главният психолог на болницата. – Аз си го мисля, колкото и да не ми се ще, пък и вие си мислите същото – поне тук и сега. И, което е по-лошото, самият Манън е убеден във вината си. Не ми остава друг избор, освен да...

– Не! – прекъсна го Конуей. Силните чувства надделяваха над присъщото му уважение към висшестоящите. – Манън е един от най-добрите Старши лекари, които имаме – знаете го! Той не би... Искам да кажа, не е такъв човек, че... Той...

– ...ти е добър приятел – завърши О'Мара вместо него и се усмихна. След като Конуей не възрази, той продължи. – Може би привързаността ми към Манън не е равна на вашата, но имам много по-подробни и обективни професионални наблюдения над него. Само допреди два дни не бих повярвал, че е способен на подобно нещо. Сега, мътните го взели, това нехарактерно за него поведение ме притеснява...

Конуей го разбираше добре. Като главен психолог, основна грижа

на О'Мара беше гладката и ефикасна дейност на болничния медицински персонал, но да се поддържа съвместната работа на толкова много различни и потенциално антагонистични форми на живот беше тежка задача, чиито граници, също като тези на властта на О'Мара, трудно можеха да се определят. Дори като се има предвид високото ниво на толерантност и учтивост сред персонала, все пак се случваха неприятни инциденти, дори сблъсъци.

Потенциално опасните ситуации възникваха поради пренебрежение към другите или несходства в мисленето, или пък защото дадено същество е склонно към ксенофобна невроза, която се отразява на ефикасността му, на умствената му стабилност, или и на двете. Един лекар-землянин например, ако подсъзнателно се страхува от паяци, няма да е в състояние да подходи към някой от инсектоидните цинруски пациенти с нужната степен на клинична обективност, за да го лекува. Задача на О'Мара беше да отбелязва и регулира такива проблеми – или да отстранява проблематичните индивиди. Бдението му срещу погрешното, нездраво или нетолерантно мислене бе задължение, което той изпълняваше с такава страст, че Конуей беше чул да го наричат „съвременния Торквемада“¹.

Сега обаче изглеждаше, че целият му щаб от психолози е лапал мухите. В психологията няма следствие без предварителна причина и О'Мара вероятно си мислеше, че е пропуснал някой дребен, но жизненоважен предупредителен сигнал – леко необичайна дума или изречение, изтърване на нервите може би – които би трябвало да го предупредят за проблема, възникнал у старши лекаря Манън.

Психологът се облегна назад и втренчи в Конуей сивите си пронизателни очи, които, взети заедно с неговия тъй стриктно аналитичен ум, придаваха на О'Мара едва ли не телепатични способности. Каза:

– Без съмнение смятате, че съм поохладил хватката напоследък. Убеден сте, че проблемът на Манън е психологичен в основата си и за случилото се трябва да има друго обяснение освен небрежност. Може дори да решите, че скорошната смърт на кучето му го е накарала да се изнерви от най-обикновена мъка, пък сигурно ще ви хрумнат и други също тъй прости и глупави идеи. По мое мнение обаче всяка секунда, прекарана в разглеждане на психологическите аспекти на случилото се, ще бъде хвърлена на вятъра. Доктор Манън беше подложен на

---

1. Торквемада (ок.1420-1498 гг.) е оглавявал през 80-те години на XV в. испанската инквизиция – Бел.ред.

възможно най-пълни тестове. Той е физически здрав и не повече луд от мен или вас. Поне толкова нормален, колкото съм аз, във всеки случай...

– Благодаря – каза сухо Конуей.

– Продължавам да ви повтарям, докторе – добави О'Мара кисело, – че работата ми тук е да се ровя в главите ви, не да ви давам повод да си вириrete носовете. Задачата ви, ако може така да се нарече, е изцяло неофициална. След като няма извинение за грешката на Манън, поне не в областта на здравето и психопрофила му, бих искал да потърсите някаква друга причина – може би външно влияние, което да не е усетил. Доктор Приликла присъстваше на въпросния инцидент и би могъл да ви е от помощ.

О'Мара се надигна от стола си и приключи с думите:

– Имате странно съзнание, докторе. И странен начин да гледате на проблемите. Ние не искаме да изгубим доктор Манън, но вероятно ще умра от изненада, ако *успееете* да го измъкнете от неприятностите. Споменавам ви го, за да знаете каква награда ви очаква в случай на успех...

Конуей напусна кабинета намусен. О'Мара винаги натякваше за „странното“ му съзнание, а простата истина беше, че при пристигането си в болницата Конуей се показва толкова срамежлив – особено със сестрите от собствения си вид – че се чувстваше по-удобно в компанията на извънземни. Вече не беше толкова притеснителен, но все още имаше повече приятели сред чудатите и прелестни обитатели на Тралтан, Иленс и цял куп други системи, отколкото сред колегите си от Земята. Може и да беше странно, призна си Конуей, но на живеещ в многовидова болница лекар това даваше определени предимства.

Навън в коридора той се свърза с отделението на Приликла. Откри, че малкият емпат е свободен и си уреди среща на Четирийсет и шесто ниво, колкото се може по-скоро. Там се намираше хъдлърската операционна. После се посвети на проблема на Манън, докато се насочваше към четирийсет и шесто и внимаваше да не го премажат смъртоносно по пътя.

Лентата му на старши лекар автоматично разчистваше коридора пред него що се отнася до сестрите и нижестоящите лекари, но постоянно се натякваше на царствените и разсеяни Диагностици, които си проправяха път през всекиго и всичко, без да си гледат в краката. Случваше се и някои от по-младшите членове на персонала да принадлежат към твърде масивни раси. Тралтаните с физиологична класификация ЕЖЛИ например – топлокръвни кислорододишащи същества, напомнящи

донякъде на тежко прегърбени шестокраки слонове. Или келгианските ГБЛЕ, които бяха гигантски, обрасли със сребриста козина гъсеници и при сблъсък виеха като пожарна сирена, все едно дали са с по-висок ранг или не, а също и подобните на раци ЕЛНТ от Мелф IV...

Повечето разумни раси във федерацията дишаха кислород, макар че физиологичната им класификация се отличаваше доста. Много сложен проблем за придвижването обаче представляваха съществата, които в защитни костюми минаваха през нива с чужди за тях условия. ТЛТУ например дишаха пренагрятата пара и изискванията им към гравитацията и атмосферното налягане бяха три пъти по-големи отколкото на кислородните нива. Нужната им защита представляваше голяма дрънчаща подводница, която трябваше да бъде избягвана на всяка цена.

На следващия междусекционен шлюз Конуей се преоблече в лек защитен костюм и се понесе през жълтия мъглив свят на хлордишащите иленсианци. Тук коридорите бяха препълнени с кокалестите, мембранести и грозновати обитатели на Иленс, а тралтаните, келгианците и земяните като него бяха принудени да носят – или в някои случаи да шофират – защитни костюми. Следващият участък от пътуването му го преведе през огромна цистерна, където трийсетфутовите вододишащи жители на Чалдърскол II лениво се носеха през топлия си зелен свят. Същият костюм му послужи и тук, и макар движението да беше доста оредяло, той се забави значително, понеже се налагаше да плува вместо да ходи. При все това, когато стигна до наблюдателната галерия на Четирийесет и шесто ниво, костюмът му още изпаряваше чалдърсколска вода и бяха минали точно петнайсет минути откакто напусна кабинета на О'Мара. Приликла скоро се присъедини към него.

– Добро утро, друже Конуей – каза малкият емпат, докато се наместваше пъргаво на тавана и увисваше на шестте си крехки крачета с вендузи. Музикалните му чуруликания и прищраквания на цинруски се получаваха от транслятора на Конуей, прехвърляха се до огромния компютър в центъра на болницата и се връщаха обратно в слушалките като равен, лишен от емоции английски. Леко потрепервайки, цинрусецът продължи:

– Чувствам, че се нуждаеш от помощ.

– Така е – съгласи се Конуей, а речта му минаваше през същия процес на трансляция и стигаше до Приликла като също толкова безчувствен цинруски. – Става дума за Манън. Нямах време да ти обясня, когато се обадох, но...

– Няма и нужда, приятелю Конуей – отвърна Приликла. – По

отношение инцидента на Манън и сам се досещам за какво става дума. Разбира се, ти би искал да знаеш какво съм видял и почувствал.

– Ако не възразяваш – кимна Конуей умотелително.

Приликла каза, че не възразява. Но освен най-приятното същество в цялата болница цинрусецът беше също и голям лъжец. Физиологична класификация ЖЛНО – на-секомоподобно, екзоскелетно същество с шест кухи крачета и чифт бляскави и не съвсем атрофирани криле, притежаващо високо развита емпатична способност. Раса от насекоми би могла да стигне такива размери само на Цинрус с неговата една осма от земната гравитация, навреме да развие интелект и да изгради цивилизация. Но в галактическата болница Приликла беше в смъртна опасност в течение на по-голямата част от работния си ден. Налагаше се навсякъде извън квартирата си да носи устройства за анулиране на гравитацията, понеже силата на тежестта, която повечето същества смятаха за нормална, незабавно би го премазала като палачинка, а когато водеше разговор, гледаше да стои по-далеч от обсега на събеседника си, пазейки се от евентуални необмислени жестове с крайник или пипало, които биха могли да строят крехкото му тяло или да му откъснат някое краче. Когато се налагаше да съпровожда някого или да върви редом с него, за да избегне същата нещастна съдба, той обикновено поддържаше безопасна дистанция, ходейки по стените на коридора или по тавана.

Не че някой би пожелал нарочно да нарани Приликла – той беше прекалено харесван, за да му се случи подобно нещо. Емпатичната му способност караше дребното същество винаги да казва и прави това, което би било приятно за отсрещната страна – чувствителен към емоциите, ако постъпваше другояче, той би предизвикал с невнимателното си действие рикошет на изпитваните отсреща чувства на гняв или мъка, които буквално да го ударят в лицето. Тъй че на малкия емпат му се налагаше постоянно да лъже, винаги да е любезен и да премисля думите си, за да бъде емоционалното състояние на съществата около него колкото се може по-приятно. Е, освен в случаите, когато професионалните му задължения го излагаха на болка и яростни емоции у пациент, или пък искаше да помогне на приятел.

Точно преди Приликла да започне доклада си, Конуей уточни:

– И аз самият не съм сигурен какво точно търся, докторе. Но ако си спомниш каквото и да е необичайно около действията или чувствата на Манън, или тези на персонала в операционната...

С телце, треперещо под напора на спомените за емоционалната буря, развихрила се преди два дни в сега празната хълдърска операционна,

Приликла описа сцената както е била в началото на операцията. Дребничкият ЖЛНО не беше взимал хъдлърска информационна касета, тъй че не беше в състояние да съчувства прекомерно на пациента, който на всичко отгоре бе упоен и практически не излъчваше. Манън и екипът му се бяха съсредоточили върху задълженията си и само малка част от съзнанията им беше свободна да мисли или излъчва каквото и да е друго. А после със старши лекаря Манън стана... инцидент. По-точно – пет отделни и различни случая.

Тялото на Приликла затрепери толкова силно, че Конуей се извини:

– Аз... съжалявам.

– Знаем, че е така – каза му емпатът и възобнови доклада си.

Пациентът бил частично декомпресиран, за да могат хирурзите да работят по-ефикасно. Съществувала известна опасност, като се имат предвид честотата на хъдлърския пулс и кръвното му налягане, но самият Манън бе изобретил тази процедура, тъй че безспорно беше и в състояние най-добре да прецени рисковете. Тъй като пациентът се намирал при по-ниско от нормалното за него външно атмосферно налягане, налагало се да се действа бързо и в началото изглеждало, че всичко върви прекрасно. Манън отворил тригъглен разрез в гъвкавата хитинова броня на хъдлъра и овладял подкожното кървене. Тогава направил първата грешка, незабавно последвана от още две. По наблюденията си Приликла не би могъл да съди, че са били грешки, макар че се получило значително кървене. Единствено емоционалните реакции на Манън, едни от най-ужасните, които емпатът бил изпитвал досега, му подсказали, че хирургът е допуснал сериозна и глупава издънка.

Следващите грешки се случили след продължителен интервал от време. Работата на Манън се забавила драстично, техниката му напояла първите плахи опити на студент, а не тази на един от най-опитните хирурзи в болницата. Бил станал толкова муден, че било невъзможно да продължи операцията и едва щял да има време да се изтегли и да възстанови налягането, преди състоянието на пациента да премине точката, отвъд която няма завръщане.

– Беше много притеснително – обясни Приликла, все още треперейки силно. – Той искаше да работи бързо, но допуснатите грешки бяха разбили самоувереността му. Премисляше два пъти преди да предприеме дори и най-простите ходове, каквито хирург с неговия опит би трябвало да върши автоматично, без да се замисля.

Конуей помълча малко, задълбочен в ужасната ситуация, в която беше попаднал Манън. После попита:

– Имаше ли нещо друго необичайно около това усещане? Или тези на присъстващите в залата?

Приликла се поколеба, после отговори:

– Трудно е да се изолират леките нюанси на емоции, когато има толкова силно... и *отчаяно* излъчващ източник. Но получих впечатление за... ефектът трудно се поддава на описание... нещо като бледо емоционално ехо с непостоянна продължителност...

– Вероятно хъдлърската касета – заключи Конуей. – А на мен физиологичната касета ми раздвоява зрението.

– Може и този случай да е такъв – проточи Приликла. За същество, което задължително и ентузиазизирано се съгласява с всичко, което му кажат, това беше толкова близо до отрицанието, колкото изобщо може да изрази един емпат. Конуей почувства, че е засегнал нещо важно.

– Ами другите?

– Две от сестрите – обясни колегата му, – излъчваха комбинацията изумление-притеснение-страх, подсказваща за леко травматично преживяване. Бях в галерията, когато се случиха и двата последни инцидента, а единият от тях направо ме потресе...

Едната от сестрите за малко да се осакати, докато вдигала поднос с инструменти. По неясни причини един от тях – дълъг, тежък скалпел тип Хъдлър 6, използван за разрязване на страховито дебелината кожа на този вид се изплъзнал от подноса. Дори малка пробивна или порезна рана представлява сериозен проблем за келгианците, тъй че келгианската сестра ужасно се изплашила, когато видяла зловещото острие да полита към незащитения ѝ хълбок. Но то някак си успяло да я удари така – трудно е да се каже как точно, като се има предвид формата му и липсата на баланс – че не наранило кожата и дори не повредило козината. Келгианката се успокоила и благодарила на добрия си късмет, но все пак била малко притеснена.

– Мога да си представя – кимна Конуей. – Сигурно главната сестра ѝ е прочела конско. Малките грешки за тях са големи престъпления, когато става дума за асистенция в операцията...

Крачетата на Приликла започнаха отново да треперят – знак, че притеснява самия себе си в усилието си да изкаже поне леко несъгласие. Обясни:

– Въпросното същество беше старша сестра. Точно затова, когато друга от сестрите съборка при броенето на инструментите – имаше то ли един по-малко, то ли повече от необходимото – ѝ се скараха относително меко. И по време на двата инцидента забелязах същото ехо като

излъчваното от Манън, въпреки че в тези случаи то идваше от съответните сестри.

– Може би се натъкнахме на нещо! – възкликна Конуей възбудено.

– Сестрите имали ли са някакъв физически контакт с Манън?

– Те му асистираха – отвърна Приликла, – но всички носеха защитни костюми. Не виждам как помежду им би могла да премине каквато и да е форма на паразитен живот или бактерия, ако тази е мисълта, която те възбужда толкова и те преизпълва с такава надежда. Много съжалявам, приятелю Конуей, но този ехо-ефект, макар и странен, не ми изглежда важен.

– Да, но е нещо общо помежду им – възрази Конуей.

– Да – съгласи се емпатът. – Но това нещо не е личност, не е и индивид. Просто съвсем слаб емоционален отглас на чувствата на засегнатите хора.

– Дори и тъй да е – не се предаде земянинът.

Трима бяха извършили грешки или бяха имали инциденти в тази операционна – само преди два дни – и те всички бяха излъчвали странно емоционално ехо, което Приликла не смяташе за важно. Конуей отхвърли възможността за някаква лична склонност към инциденти, понеже в това отношение изследователските методи на О'Мара бяха прекалено ефикасни. Но да предположим, че Приликла греши и нещо е успяло да се промъкне в операционната или в Болницата – някаква форма на живот, която трудно може да се открие и досега не е влизала в обсега им. Беше широко известно, че когато нещо се случва в Галактическата болница, причините за него твърде често се намират извън стените ѝ. В момента обаче той нямаше достатъчно доказателства да формулира дори и смътна теория. Първата му работа бе да събере малко улики – пък макар и да се окаже неспособен да ги разпознае даже ако се спъне в тях с два крака.

– Гладен съм и е време да поговорим със самия потърпевш – реши внезапно Конуей. – Да го намерим и да го поканим на обяд.

* * *

„Трапезарията за дишащи кислород от Медицинския Персонал и Поддръжката“ заемаше едно цяло ниво. Ниски преградни въжета я разделяха на секции според физиологичните типове. Но тази идея не работеше особено добре, защото хранещите се твърде често искаха да поговорят с колеги от други видове или откриваха, че в собствения им район няма свободни места, докато в този на друг вид има повече от

достатъчно пространство. Тъй че когато пристигнаха, не беше странно да открият, че изборът им да седнат е ограничен до две възможности – или на огромна тралтанска маса с поставени твърде далеч от ръба ѝ пейки, или на друга свободна в мелфианската секция, която беше по-удобна, но пък столовете напомняха сюрреалистични кошчета за боклук. В крайна сметка се наместиха върху тях и пристъпиха към обичайната прелюдия преди поръчката.

В отговор на въпроса на Конуей, Приликла обясни:

– Днес съм самият себе си, тъй че ще искам обичайното, моля.

Конуей го поръча: с други думи, тройна порция земни спагети. После погледна въпросително Манън.

– Налегнали са ме ЕСОВ и МТХК – сърдито обяви колегата му. – Хъдълърите не са придирчиви относно храната, но проклетите МТХК се отвърщават от всичко, което не им изглежда като коктейл за канарчетата! Просто ми вземи нещо хранително, но не ми казвай какво е и го сложи, да речем, в три сандвича, тъй че да не виждам какво ям...

Докато чакаха пристигането на поръчката, Манън говореше кротко, но привидно нормалният му тон не можеше да прикрие емоционалното му състояние, което караше Приликла да трепери като листо.

– Ключарникът ми донесе, че вие двамата се опитвате да ме измъкнете от кашата, в която съм забъркан. Много мило, но си губите времето – заяви Манън.

– Ние не мислим така, О'Мара също – Конуей значително изкриви истината. – Той твърди, че сте здрав както физически, така и психически, но че поведението ви е извънредно нехарактерно. Сигурно има някакво обяснение – влияние на околната среда, навярно, или нещо, чието присъствие или пък отсъствие би ви накарало да се държите, макар и временно, по нетипичен начин и...

Конуей му разказа малкото, което знаеха за момента, като се опита да звучи по-обнадежен, отколкото в действителност се чувстваше. Манън не беше глупак да се хване на въдицата.

– Не знам дали да съм благодарен за усилията ви или съответно загрижен за вашето умствено състояние – каза Манън, когато колегата му приключи. – Тези странни и доста смътни ментални ефекти са... са... с риск да обидя нашият дългокрачко тук, бих предположил, че каквито и странности да има, те са в собствените ви съзнания – вашите опити да ми намерите извинение са направо идиотски!

– Да бе, и после казваш на *мен*, че съм имал странен ум! – ухили се Конуей.

Манън се засмя тихо, но Приликла се тресеше по-силно от всякога.

– Някакво обстоятелство, личност или вещь – повтори Конуей, – чието присъствие или отсъствие биха могли да засегнат...

– Мътните го взели! – избухна Манън. – За кучето става дума, нали?

Конуей действително си мислеше за него, но беше прекалено голям страхливец, за да си го признае веднага. Вместо това попита:

– То ли ви притесняваше по време на онази операция, докторе?

– Не! – изръмжа Манън.

Последва дълго, смутено мълчание, по време на което капачите на кухненските гнезда се отвориха и на бял свят се появиха поръчките им. Манън заговори пръв.

– Харесвах това куче – каза предпазливо. – Е, поне когато бях себе си... Но през последните четири години ми се налагаше постоянно да нося касети МТХК и ЛТХО, за да мога да работя като преподавател, а в последно време ми потрябвах и хъдлърска, и мелфианска касети заради проекта, в който Торнастър ме покани да участвам. Те също бяха постоянно в главата ми. А когато мозъкът ми се мисли за пет отделни личности от пет *много* различни раси... Е, знаете как е...

Конуей и Приликла знаеха – даже твърде добре.

Болницата беше подготвена да приеме и да лекува всяка една известна форма на разумен живот, но никой отделен човек не е в състояние да удържи в съзнанието си и един процент от физиологичните данни, необходими за тази цел. Хирургичните умения бяха въпрос на способности и обучение, но пълните физиологични познания за всеки пациент се придобиваха с помощта на Информационна касета. С други думи, запис от паметта на някое от големите медицински светила от вида на пациента или от сходен с неговия. Ако земен доктор трябваше да лекува келгиански пациент, взимаше касета ГБЛЕ докато лечението приключи, след което я изтриваше от съзнанието си. Единствено изключение на това правило бяха старшите лекари с преподавателски часове и Диагностиците.

Диагностикът беше доктор от елита, създание, чийто ум се смята за достатъчно стабилен да задържа за постоянно шест, седем или дори десет физиологични касети едновременно. На претрупаните им с данни съзнания беше присъдена задачата за оригинални изследвания в ксенологичната медицина и лечението на нови болести на досега неизвестни форми на живот.

Но касетите не съдържат само физиологични данни, прехвърлят се

и пълната памет и личността на съществото, което е притежавало тези познания. В резултат на това Диагностикът доброволно се подлага на най-драстичната форма на шизофрения. Съществата, които си съжителстват в нечий ум в повечето случаи са неприятни, агресивни индивиди – гениите рядко са очарователни хора – с какви ли не мании и фобии. Проявяват се не само по време на храна. Всъщност най-лошия период за носителя на касетите е отпускането преди сън.

Чуждоземните кошмари са наистина *кошмарни*, а чуждите сексуални фантазии и мечтания са достатъчни да накарат носителя да поиска – стига в момента да е способен смислено да си пожелае нещо – да е вече умрял и разложен.

– Тъй че в рамките само на няколко минути – продължаваше Манън, – тя се променяше: от яростно, рошаво същество с намерение да ми откъсне перата от корема, ставаше безмозъчен вързоп козина, който лесно бих могъл да разплескам с някой от шестте си крака, ако не ми се махне мигом от пътя. После пък беше съвсем нормално куче, на което му се играе. Не беше честно спрямо горкото животно, честна дума. В края на краищата тя беше много старо и объркано куче, и аз по-скоро се радвам, че почина, отколкото да съжалявам за това. А сега нека поговорим и поизлъчваме на някоя друга тема – завърши решително Манън. – Инак напълно ще съсипем обяда на Приликла...

През остатъка от съвместното им хранене той с очевидна страст обсъди особено сочен слух, породен в метановите отделения на секцията СНЛУ. Конуей изобщо не беше в състояние да разбере как между две разумни кристални форми на живот, живеещи при минус сто и петдесет градуса, може да възникне нещо със скандално естество, да не говорим пък защо техните морални неудачи биха представлявали такъв интерес за топлокръвни кислорододишачи. Освен ако това не бе една от причините, поради които старши лекарят Манън беше така напреднал по пътя към превръщането си в Диагностик.

Или поне е било.

Торнастър, главен диагностик в Патологията (и с тази си позиция – и старши Диагностик в болницата) бе поканил Манън за асистент в някой от величествените му проекти, следователно лекарят *трябва* да е в отлично физическо и умствено състояние – Диагностичите са ужасно придирчиви по отношение на сътрудниците си. Всичко, казано от главния психолог, потвърждаваше това. Но тогава *какво* се беше вселило в Манън преди два дни, та да действа както беше постъпил?

Докато Конуей разговаряше с останалите, започна да осъзнава, че

май ще е доста трудно да се съберат доказателства от рода на търсените. Въпросите, които трябваше да зададе, изискваха такт и поне някаква теория, която да обясни смисъла на разследването му. Съзнанието му все още беше на километри далеч, когато Манън и Приликла станаха да си ходят. Докато напускаха масата, Конуей се приближи до Приликла и попита меко:

- Някакво ехо, докторе?
- Нищо – отвърна ЖЛНО. – Нищичко.

След секунди местата им на масата заеха три келгианки, които обвиха дългите си, сребристи гъсенични тела около облегалките на столовете за ЕЛНТ. Предните им манипулатори увиснаха над масата на удобно за хранене разстояние. Една от трите беше Найдред, главната сестра в операционния екип на Манън. Конуей се извини на приятелите си и бързо се върна на масата.

Когато той свърши да говори, именно Найдред първа се взе в ръце.

– Много бихме искали да помогнем, сър – каза тя, – но това е необичайна молба. Включва, най-малкото, пълен отказ от конфиденциалност...

– Не ми трябва имена – отвърна настоятелно Конуей. – Информацията за грешките ни е нужна само за статистически цели и няма да последват дисциплинарни санкции. Това е неофициално разследване, по моя собствена идея. Единствената му цел е да помогна на доктор Манън.

Разбира се, всички те бяха склонни да помогнат на шефа си, тъй че Конуей продължи:

– Нека обобщим, като приемем, че старши лекарят Манън не е способен на големи професионални пропуски – мисля, всички сме на това мнение. В такъв случай се налага изводът, че неговата грешка е предизвикана от външно влияние. Има солидни доказателства, че докторът е умствено стабилен и не страда от заболявания и физически разстройства, значи търсим именно външно влияние – или, по-точно, показатели за присъствието на външно влияние, които може да не са от физично естество. Грешките на ръководните личности са по-забележими и сериозни от тези на подчинените, но ако те са предизвикани от външна намеса, надали са присъщи само на старшия персонал. Точно за това ни трябва данни. Грешките, особено сред специалистите, са нормално явление – това го знаем всички. Трябва да установим обаче дали има общо или местно увеличение в броя на тези дребни пропуски и, ако е така, точно къде и кога се е получило.

– Въпросът трябва ли да остане конфиденциален? – попита един от келгианците.

Конуей за малко да се задави при мисълта, че в това заведение нещо може да остане в тайна, но сарказмът, за щастие, беше пречистен от гласа му при процеса на трансляция.

– Колкото повече хора събират сведения, толкова по-добре – каза той. – Просто бъдете дискретни...

Няколко минути по-късно се озова на друга маса, където каза горедолу същото. После обиколи още няколко групи колеги. Щеше да закъснее за отделението си днес, но за щастие имаше неколцина много добри асистенти – точно от онзи тип индивиди, които обожаваха шанса да докажат колко добре се справят без надзора му.

Не научи нищо ново през остатъка от деня. Той и не очакваше особено бърза реакция, но от следващата сутрин сестрински персонал от всякаква раса и форма започна да го причаква и с преувеличена тайнственост да му разказва за инциденти, които неизменно са се случили на някое си трето лице. Конуей внимателно записваше времето и мястото, като показно не демонстрираше интерес към замесените същества и имената им. Накрая – сутринта на третия ден – Манън го издири по време на собствената му визитация.

– Наистина си се заел с тази работа, а, Конуей? – каза сурово лекарят и добави. – Благодарен съм ти. Верността ласкае, дори когато е зле разбрана. Но искам да престанеш. В страхотни проблеми ще нагазиш.

– Вие сте загазилият, докторе, не аз – отговори Конуей.

– Така си мислиш – отвърна рязко Манън. – Тъкмо идвам от кабинета на О'Мара. Иска да те види. Незабавно.

Няколко минути по-късно един от асистентите на главния психолог допусна Конуей в светая светих. Младежът много усърдно се опитваше да го предупреди за надвисналата над главата му буря, като мърдаше вежди и същевременно му съчувстваше, отпускаяки надолу ъгълчетата на устата си. Комбинацията на изражения изглеждаше толкова забавно, че Конуей влезе в кабинета преди да се усети какво означават и с очевидно глупава усмивка на лицето се изправи пред извънредно ядосания О'Мара.

Психологът посочи с пръст най-малко удобното кресло и изрева:

– Какво по дяволите правиш, като разпространяваш из болницата слухове за безплътен интелект?

– Какво...? – поде Конуей.

– Да не се опитваш да се правиш на глупак? – продължи О'Мара без

изобщо да му обърне внимание. – Или да правиш на глупак *мен*? Не ме прекъсвай! Със сигурност си най-младия старши лекар тук и колегите ти – нека спомена, че никой от тях не специализира приложна психология – имат високо мнение за теб. Но такова идиотско и безотговорно поведение е приемливо само за пациент от психиатричното отделение! Благодарение на теб дисциплината сред младшия състав отива на кино – продължи малко по-кратко. – Грешките вече са страшна работа! Практически всяка старша сестра наоколо ме дърпа за престилката – мен! – да я отърва от това чудо! А *ти*, ти нищо не си направил, само дето ти скимна да изобретиш това невидимо, неоткриваемо и безплатно чудовище. Очевидно задачата да го разкарат оттук е отговорност на главния психолог!

О'Мара спря да си поеме дъх и когато продължи, гласът му бе спокоен и тонът – почти любезен:

– И не си мисли, че може да ме измамиш. Най-просто казано, очевидно се надяваш, че ако бъдат направени достатъчно други грешки, тази на приятеля ти ще мине сравнително незабелязано. И спри да си отваряш и затваряш устата – ще ти дойде ред да говориш! Един от аспектите на цялата тази ситуация, който действително ме притеснява, е че дяля с теб отговорността заедо ти дадох неразрешим проблем с надеждата, че би могъл да го атакуваш от нов ъгъл – ъгъл, който да даде евентуално частично разрешение, достатъчно да свали приятеля ни от куката. Вместо това ти създаде нов и вероятно по-лош проблем! Може и да преувеличавам малко – от извинимо раздразнение, докторе – завърши О'Мара кратко. – Но фактът си остава факт – надробил си голяма каша. Не вярвам, че сестрите нарочно правят грешки – поне не и такива, които биха застрашили пациентите им. Но всяко отпускане по време на работа е опасно, то е ясно. Започваш ли да осъзнаваш какво си направил, докторе?

– Да, сър – каза Конуей.

– Виждам, че е така – рече О'Мара с нетипична мекота. – А сега бих искал да знам защо си го направил. Е, докторе?

Конуей се замисли дълбоко. Нямахше да е първия път, когато напуска кабинета на главния психолог с поостъргано по ръбовете его, но този път положението изглеждаше по-сериозно. Общоприето беше мнението, че когато О'Мара не е много загрижен или в някои случаи когато действително харесва определения човек, то се чувства способен да се отпусне с него и да покаже злонравния си, отвратителен характер. Но когато стане тих и любезен, когато изобщо не е саркастичен, с други думи,

щом започне да се отнася с някого като с пациент, а не като с колега – това значеше, че човекът е стъпил и с двата крака в блатото.

Накрая Конуей каза:

– В началото беше просто измислица, която да обясни защо си пъхам носа насам-натам, сър. Сестрите не разказват врели-некипели, а можеше да изглежда, че изисквам от тях точно това. Но всъщност тръгнах от предположението, че доктор Манън е във всяко отношение здрав и прав, а външните физически влияния от рода на извънземни бактерии и паразити могат да се изключат, понеже минаваме през много добри асептични процедури. Вие, сър, вече ме бяхте убедили по отношение на умственото му състояние. Тъй че обособих... външна, нематериална причина, която може да е, а може и да не е съзнателно насочена. Не съм стигал чак до създаване на теория по въпроса – допълни Конуей бързо. – Нито пък съм споменавал на когото и да е за безплътни интелекти, но нещо странно е станало в онази зала и не само по време на операцията на Манън...

Той описа ехо-ефекта, който Приликла беше засякъл, докато е наблюдавал емоционалната реакция на Манън, както и сходния ефект, когато Нейдред изтървала скалпела. Беше имало и по-късен инцидент с мелфиански интернист, чийто спрей не искал да работи – техните мандибули не са предназначени за хирургически ръкавици, тъй че те ги покриват с пластмаса преди да влязат в операция. Когато интернистът се опитал да използва спрея, от него изтекло, както мелфианецът го описваше, нещо като металическа яхния. По-късно не могли да намерят въпросния флакон. Може би изобщо не е съществувал. А беше имало и други странни случки. Грешки, които изглеждат прекалено глупави, за да ги прави опитен персонал – пропуски при броенето на инструментите, изтървани предмети – и те всички като че ли включваха определена степен на умствено объркване и може би чисти халюцинации.

– Засега нямам необходимото количество сведения да си правя статистически смислени извадки – продължи Конуей, – но фактите са достатъчно, за да събудят любопитството ми. Бих ви дал имената, ако не се бях заклел да ги пазя тайна, понеже мисля, че *вие* бихте се заинтересували от начина, по който те описват някои от инцидентите.

– Вероятно, докторе – съгласи се О'Мара студено. – От друга страна, може пък да не искам да оказвам професионална подкрепа на фрагмент от въображението ви, като разследвам подобни глупости. Що се отнася до почти-катастрофите със скалпели и другите грешки, според мен някои хора просто имат късмет, други са малко глупави от време на

време, а трети обожават да разправят измишльотини. Та, докторе?

Конуей стисна по-здраво подлакътниците на стола си и продължи упорито:

– Изгърваният скалпел е бил от типа ЕСОВ 6, много тежък и зле балансиран инструмент. Дори ако беше ударил с дръжката надолу, той би се завъртял и би съсякъл хълбока на Нейдред, предизвиквайки сериозна за келгианец рана, дълбока няколко пръста – ако острието изобщо е съществувало физически! Това е нещо, в което започвам да се съмнявам. Ето защо мисля, че трябва да разширим обхвата на разследването. Може ли да получа разрешението ви да се видя с полковник Скемптън и ако е необходимо, да се свържа с разузнавачите от Корпуса, за да проверим произхода на всички новопристигнали?

Очакваше експлозия, но не последва такава. Вместо това О'Мара звучеше почти сладко, когато произнесе:

– Не мога да реша дали наистина сте убеден, че сте открил нещо или просто сте стигнали прекалено далеч и вече няма начин да отстъпите, без да изглеждате смешен. Доколкото става дума за мен, не бихте могли да ми изглеждате по-смешен, отколкото в момента. Не би трябвало да се страхувате да признаете, че грешите, докторе, и да започнете да оправяте проблемите с дисциплината, които безотговорността ви е причинила. – О'Мара изчака точно десет секунди за отговора на Конуей, после каза: – Много добре, докторе. Вижте се с полковника. И кажете на Приликла, че променям графика му – може да е полезно вашият емоционален ехо-детектор да ви е под ръка през цялото време. След като настоявате да се правите на глупак, поне го правете както трябва. След това – е, ами, много ще съжаляваме, че се налага да освободим Манън и съвсем откровено ще предложим да постъпим по същия начин и с вас. Вие и двамата най-вероятно ще сте на борда на един и същ кораб, когато си тръгвате...

Няколко секунди по-късно Конуей бе пуснат да си ходи.

* * *

Самият Манън беше обвинил Конуей в зле разбрана лоялност, а сега и О'Мара предполагаше, че настоящото му положение е резултат от нежеланието да си признае грешката. Беше му даден изход, който той обаче отказа да приеме и сега представата за работа в по-малка многовидова болница или дори планетарна такава, където пристигането на извънземен пациент би било смятано за голямо събитие, започваше да го плаши. Създаваше му неприятно усещане за пристягане в коремната

област. Може би *беше* базирал теорията си на твърде малко доказателства и отказваше да го признае. Може би странните гафове се явяваха част от съвсем различна загадка, без никаква връзка с проблема на Мангън. Докато крачеше по коридорите, като на всеки няколко метра или избягваше някого, или някой избягваше него, нарастваше желанието му да се втурне обратно при О'Мара и да каже „да“ на всичко, да се извини окаяно и да обещае да бъде добро момче. Но когато вече беше готов да се предаде, се оказа, че е стигнал до вратата на полковник Скемптън.

Мониторният корпус – изпълнителната и законоподдържаща власт на федерацията – се грижеше за снабдяването и до голяма степен за поддръжката на Галактическата болница. Като старши офицер на Корпуса тук, полковник Скемптън се занимаваше с входящия и изходящ трафик в допълнение към цял куп други административни дейности. Твърдеше се, че от деня на пристигането му никой не е виждал плота на бюрото му. Когато Конуей влезе, полковникът погледна към него, промърмори „Добро утро“, отново сведе поглед към книгата на бюрото и допълни: „Десет минути.“

Отне доста повече от десет минути. Конуей се интересуваше от корабите със странни стартови точки, както и от кораби, извикани на такива места. Искаше сведения за нивото на технологиите, медицинската наука и физиологичната класификация на обитателите им – особено ако психологията или псиониката са добре развити или нивото на умствени заболявания е необичайно високо. Скемптън започна да рови сред хартиите по бюрото си.

Оказа се, че всички пристигали през последните седмици снабдителни кораби, линейки и временно привиканите по спешна работа съдове произхождаха от федеративни светове, които бяха добре изследвани и медицински безопасни. Е, всички без един – ставаше дума за „Декарт“, кораб от „Културни контакти и разузнаване“. Той беше кацал, съвсем за кратко, на наистина необикновена планета. Беше останал на повърхността – ако изобщо може да бъде наречена така – не повече от няколко минути. Никой от екипажа не беше напускал кораба, баричните шлюзове бяха останали запечатани. От въздуха, водата и повърхностния материал бяха взети проби, изследвани и обявени за интересни, но безопасни. „Патологията“ тук в болницата извършила по-прецизен анализ и стигнала до същото заключение. „Декарт“ беше минал оттук, само за да остави пробите и един пациент...

– *Пациент!* – едва не изкрещя Конуей, когато полковникът стигна до тази част от доклада си. Скемптън не се нуждаеше от емпатични

способности за да разбере какво си мисли той.

– Да, докторе, но не се обнадеждавайте особено – каза му сухо. – Страшно екзотично заболяване е прихванал – счупен крак. И при все факта, че извънземните бактерии считат за невъзможно да оцеляват в същества от други видове – факт, който опростява безкрайно практикуването на междувидова медицина – корабните медици постоянно са нащрек за някое изключение, което да докаже правилото. Накратко, човекът наистина страда от счупване на крака.

– Въпреки това бих искал да го видя – заяви Конуей.

– Ниво двеста осемдесет и три, четвърто отделение, казва се лейтенант Харисън – съобщи му Скемптън. – И не блъскайте вратата.

Но срещата с лейтенант Харисън трябваше да почака до по-късно същата вечер, понеже на Приликла му бе нужно време да пренареди графика си, а и самият Конуей имаше и други задължения освен търсенето на хипотетични безплатни нашественици. Отлагането всъщност им дойде добре, понеже той се сдобил с доста повече информация, събрана по време на обходите и в трапезарията, макар че данните бяха от такъв род, че не беше съвсем сигурен какво да прави с тях.

Броят на отклоненията и гафовете беше изненадващ, подозираше Конуей, само защото преди не се е интересувал от подобни неща. Но дори и при това положение глупавите безсмислени грешки, на които се натъкваше, особено сред добре подготвени и отговорен операционен персонал, определено бяха нетипични – поне така сметна той. И те не се подреждаха в никакъв мотив, както очакваше. Схемите по време и място би трябвало да покажат първоначалната точка на контакт с тази хипотетична умствена зараза, която се разпространява все повече с напредъка на болестта. Вместо това се виждаше един фокус, който се движеше в определен ограничен район – хъдлърската операционна и най-близките ѝ околности. Каквото и да беше това нещо, ако изобщо *имаше* нещо, то се държеше като отделно същество, а не като заболяване.

– Което е безсмислено! – възрази си Конуей. – Дори аз не вярвам наистина в безплатния интелект – това беше само работна хипотеза. Не съм чак толкова глупав!

Точно в момента запознаваше Приликла с резултатите от разследването си през деня, докато се насочваха към отделението на лейтенанта. Емпатът мълчаво продължи да върви редом с него по тавана, след което отбеляза неизбежното:

– Съгласен съм с теб.

Конуей би предпочел малко конструктивна критика за

разнообразие, тъй че не проговори повече, докато не стигнаха двеста осемдесет и трето ниво. Отделение четвърто се оказа малка самостоятелна стая в рамките на по-голямото извънземно отделение и лейтенантът май се зарадва на посещението им. Изглеждаше – а Приликла каза, че и се чувства – отегчен.

– Като изключим дребните структурни повреди, изглеждате в отлична форма, лейтенант – поде Конуей за в случай, че Харисън се притеснява от присъствието на двама старши лекари до леглото му. – Ние бихме искали да поговорим за събитията, довели до вашия инцидент. Ако не възразявате, разбира се.

– Никак даже – каза лейтенантът. – Откъде искате за започна? От кацането или преди него?

– Добре би било отначало да ни кажете нещичко за тази планета – предложи му Конуей.

Лейтенантът кимна и намести възглавницата си в по-удобно за разговор положение, след което поде:

– Беше пълна шашавотия. Наблюдавахме я доста време от орбита...

Беше кръстена Кюфте, понеже капитан Уилямсън от кораба за културни проучвания и разузнаване „Декарт“ много решително беше отказал такава странна и неприятна планета да носи името му. Човек трябваше да я види, за да повярва – и дори тогава на откривателите ѝ им беше трудно да не си потрият изумено очите.

Океаните ѝ бяха гъста, гъмжаща от живот супа, а сушата на свой ред беше почти напълно покрита от бавнодвижещи се килими плътно сплетена флора и фауна. В много участъци имаше минерални находища и почва, които поддържаха растителния живот, а други растителни форми пускаха корени във водата, на морското дъно. Но повечето се вкореняваха в органичните напластявания, понеже по-голямата част от сушата беше покрита със слой жива плът, която на някои места бе половин миля дебела.

Този огромен органичен килим беше разделен на свой ред на участъци, които пълзяха, пързяха се и си пробиваха път един през друг, за да се доберат до нужната повърхностна растителност или минералите под земята, или просто за да задушат и погълнат другите. По време на цикъла на тази бавна гаргантюанска битка живите килими се наместваха върху хълмове и долини, оформяха бреговете на езерата и моретата и променяха цялата топография на света си от месец на месец.

Специалистите на „Декарт“ като цяло се бяха съгласили, че ако на планетата има интелигентен живот, той би могъл да приеме една от две

форми, като и двете бяха възможни. Първият тип би бил гигантски – онези същите изумителни живи килими, способни да се вкопаят в повърхността с централната си част, а периферията си да оставят свободна, за да дишат, поемат храна и да елиминират отпадъците. Би трябвало също да притежават някаква защитна линия по външния си периметър, за да възпират по-малко разумните си сродници от нападение върху себе си или от наместване между тях и почвата отдолу. Трябваше да се пазят и от плъзване на неразумните над тях, което би ги отрязало от достъпа до светлина, храна и въздух, както и да обезкуражават морските хищници, малки и големи, които като че ли постоянно ги нападаха по ръбовете.

Втората възможност биха били сравнително дребни форми на живот, с гладка кожа, гъвкави и достатъчно бързи, за да си позволяват да живеят във или между пластове на килима и да избягват храносмилателните процеси на килимените зверове, чиито движения и метаболизъм бяха достатъчно мудни. Домовете им, които би трябвало да бъдат достатъчно стабилни да защитават поколението им и в тях да се развиват културата и науките им, вероятно биха се намирали в пещери или тунелни системи в по-плитките скални пластове.

Ако коя да е от двете форми на живот бе налице, слабо вероятно беше тя да притежава напредничава технология. На този ужасяващ свят без съмнение развитието на по-големи и сложни типове индустриални машини се изправяше пред невъзможни за преодоляване пречки. Сечивата, ако те изобщо изработваха такива, би трябвало да бъдат малки, лесни за употреба и конструктивно прости. Най-вероятно ставаше дума за много примитивно номадско общество.

– Може да са силни в областта на философията – намеси се Конуей в този момент. Приликла пристъпи по-наблизо, треперейки както поради възбудата на приятеля си, така и от своята собствена.

Харисън сви рамене.

– Водехме цинрусец с нас – каза и погледна Приликла. – Той не докладва наличие на по-фини емоции, обикновено излъчвани от интелигентни същества, а само за аура на глад и сурова животинска ярост, излъчвана от цялата планета с такава сила, че през повечето време трябваше да държим емпата упоен. Това фоново излъчване напълно би могло да скрие интелигентните чувства. В крайна сметка процентът на разумен живот на който и да е свят е само малка част от общата маса на живите същества там...

– Ясно – кимна Конуей, разочарован. – А какво стана при

приземяването?

Капитанът беше избрал район, съставен от дебел, сух и кожест материал. Веществото изглеждаше мъртво и нечувствително, така че ракетните струи на кораба не биха могли да причинят болка на нищо живо в района, било то разумно или не. Кацнаха успешно и в продължение на може би десет минути нищо не се случи. После кожестата повърхност под тях постепенно започна да потъва, но бавно и равномерно, така че жироскопите на кораба лесно успяваха да поддържат равновесието. Започнаха да хлътват в първоначално плитката кухня, която в последствие прерастна в кратер с ниски стени, които подобно на устни се извиha навътре към тях, притискайки корабните опори, предназначени да се разтягат телескопично, но не и да се сгъват към центъра на кораба. Хидравличните механизми в гнездата на опорите започнаха да поддават с шум, сякаш някой късаше ламарина на дребни парченца.

После някой – или нещо – започна да хвърля камъни. Според Харисън звучало точно така, все едно „Декарт“ бил кацнал върху вулкан, който се кани да изригне. Шумът бил невероятен и единственият начин да се предават заповеди било увеличаване докрай мощността на радиостанциите в скафандрите. Харисън получил нареждане да извърши бърза проверка за повреди в кърмата преди старта.

– ...бях между външната и вътрешна обшивка, близо до нивото на шлюзовете, когато открих дупката – продължи лейтенантът бързо. – Беше около три инча в диаметър и когато започнах да я запушвам, открих, че ръбовете са леко намагнетизирани. Преди да успея да приключа, капитанът реши да излитаме незабавно. Стените на кратера заплашваха да притиснат една от опорите. Той ни даде петсекундно броене...

Харисън замлъкна за момент, сякаш да изясни нещо в спомените си. Внимателно обясни:

– Няма особена опасност, нали разбирате. Излитахме при около едно и половина G, понеже не бяхме сигурни дали кратерът е израз на интелигентност, пък макар и враждебна, или е неволно движение на някакъв мръсен голям звяр, който ни пъха в устата си, тъй че искахме да избегнем нежелани разрушения в района. Ако бях успял да се вкопча в някоя от вътрешните конзоли и бих имал къде да си запъна краката, всичко щеше да е наред. Но костюмите за тежка защита са доста неудобни и пет секунди не са много време. Имах две добри опори за ръцете и търсех онази, която трябваше да е някъде до крака ми. Най-сетне я видях и съм сигурен, че усетих стъпалото ми да я докосва, но... но...

– Бил сте объркан и сте преценили зле разстоянието – завърши

меко Конуей вместо него. – Или може би просто сте си въобразил, че има подпора.

От другата страна на лейтенанта Приликла започна да трепери отново. Каза:

– Съжалявам, докторе. Няма ехо.

– Не съм и очаквал да има – отвърна колегата му. – Сигурно вече се е преместило.

Харисън ги оглеждаше внимателно, озадачен и очевидно малко разстроен. Отбеляза:

– Може и да съм си въобразил опората. Във всеки случай, тя не ме удари и аз паднах. По време на излитането телескопичният крак от моята страна се откъсна и останките от гнездото му хлътнаха в пространството между обшивките – и то така плътно, че не можах да се измъкна. Резервното хранене на машинното минаваше прекалено близо, за да рискуват да режат наоколо, тъй че нашия доктор каза, че ще е най-добре да дойдем до тук и да оставим вашите по-добре подготвени спасителни групи да си проправят път. И без друго щяхме да се отбием насам с пробите.

Конуей бързо се спогледа с Приликла и отбеляза:

– Дали по някое време през пътуването насам вашият цинруски емпат е засичал някакво емоционално излъчване?

Харисън поклати глава.

– Не са опитвали – изпитвах болки въпреки лекарствата в скафандъра ми и щеше да е неприятно за емпата. Никой не би могъл да стигне на повече от няколко метра до мен и...

Лейтенантът се поколеба, после с тона на човек, който иска да промени неприятна тема, каза весело:

– Следващия път ще пратим долу автоматичен кораб, съоръжен с комуникационно оборудване. Ако това нещо е просто голяма безмозъчна уста, свързана с още по-голям корем, в най-лошия случай просто ще изгубим една сонда и *то* ще получи газове. Но ако е разумно или има по-дребни разумни същества на планетата, които може би използват или дори опитомяват големите зверове – а това е сериозна възможност, така казаха онези от културните контакти – тогава те сигурно ще се заинтригуват и ще се свържат с...

– Въображението е голяма работа – каза Конуей с усмивка. – Точно в момента се опитвам да не мисля за медицинските проблеми, които би имал звяр с размер на половин континент. Но да се върнем тук и сега. Лейтенант Харисън, и двамата сме много доволни от сведенията, които

ни дадохте и се надяваме, че няма да възразите, ако пак ви навестим...

– Когато желаете – ухили се и Харисън. – Радвам се да помогна. Нали разбирате, повечето от сестрите тук имат мандибули или пипала, или прекалено много крака... Нищо лично, доктор Приликла...

– Разбира се – съгласи се Приликла.

– ...а представата ми за сладки ангелчета е малко по-старомодна – завърши той, докато те се канеха да си тръгват. Наистина изглеждаше много злочест.

От коридора Конуей се обади в квартирата на Мърчисън. По времето, когато свърши да обяснява какво точно иска от нея, тя вече се беше събудила напълно.

– След два часа съм на дежурство и няма да бъда свободна през следващите шест – каза тя и се прозя. – Пък и по принцип не си хабя ценното време като играя ролята на Мата Хари за самотните пациенти. Но ако точно този има сведения, които биха могли да помогнат на доктор Манън, нямам нищо против. Ще направя всичко за него.

– А за мен?

– За теб, скъпи, съм готова *почти* на всичко. Чао.

Конуей окачи слушалката, позяпа комуникатора, тръсна глава и каза на Приликла:

– Нещо е съумяло да проникне в онзи кораб! Харисън е страдал от същия вид лека халюцинация или умствено объркване, както и хората в операционната. Но все си мисля за онази дупка във външната обшивка – безплътен интелект не би се нуждаел от отвор, за да проникне вътре. И всичките онези камъни, които са удряли кърмата... Да предположим, че това е само страничен ефект от голямо, нематериално влияние – разстройство, аналогично на явлението полтъргайт. И докъде ще стигнем в такъв случай?

Приликла не знаеше.

– Вероятно ще съжалявам – каза Конуей, – но мисля, че трябва да побеседвам с О'Мара...

Само че в началото главният психолог беше онзи, който поведе основния разговор. Манън тъкмо беше напуснал кабинета на О'Мара, след като бяха обсъдили състоянието на хъдлърския пациент, което се било влошило внезапно и болният се нуждаел от втора операция не по-късно от утре на обед. Главният лекар – очевидно беше – не хранеше особена надежда за оцеляването на пациента, но каза, че малкият шанс, който има, ще нарастне значително, ако го оперират бързо. О'Мара приключи:

– Това не ти оставя много време да докажеш теорията си, Конуей.

Сега да видим, какво точно искаше да ми кажеш!

Новината за Манън беше изкарала Конуей от релси. Внезапно твърде ясно осъзна, че докладът му за случая на Кюфтето и идеите му по този повод изглеждат слаби и, което беше още по-зле, несвързани според О'Мара. Психологът не се отличаваеше с особено търпение към хора, които не мислят ясно и не казват точно онова, което имат предвид.

– Цялата история е толкова странна – заключи той неловко, – и съм почти убеден, че случката на Кюфтето няма нищо общо с проблема на Манън, само дето...

– Конуей! – остро го прекъсна О'Мара. – Зациклил си. Държиш се като малко дете! Сигурно осъзнаваш, че ако две странни събития се случат в рамките на съвсем малък интервал, има голяма вероятност да са с обща причина. Не възразявам особено, ако теорията ти е направо абсурдна – но *възразявам*, ако изобщо спреш да мислиш! Да грешиш, докторе, е много пъти за предпочитане пред това да си идиот!

Конуей няколко секунди дишаше тежко през носа, като се опитваше да овладее гнева си достатъчно, за да отговори. Но О'Мара му спести проблема като прекъсна връзката.

– Не беше много любезен с теб, приятелю Конуей! – отбеляза Приликла. – Към края звучеше наистина ужасно. От тази сутрин насам има значително подобрение в чувствата му към теб...

Конуей не можа да съдържи смеха си. Каза след като се успокои:

– Някой ден ще забравиш да кажеш нещо приятно, докторе, и всички в болницата ще умрат от изумление!

Най-глупавото в цялата история бе, че те дори не знаеха какво точно търсят, а сега и времето им да го намерят беше намаляло драстично. Всичко, което можеха да сторят, бе да продължат да събират информация и да се надяват, че от купчината все ще изникне нещо. Но дори въпросите им звучаха тъпо – варианти на „Дали сте правили или предизвиквали нещо през изтеклите дни, което да ви накара да си мислите, че съществува външно влияние върху съзнанието ви?“ Бяха зле съставени, глупави, почти безсмислени, но те продължиха да ги задават, докато тънките като моливчета крака на Приликла не започнаха да се подгъват от умора – издръжливостта на емпата беше пропорционална на силата му, което ще рече, че бе практически несъществуваща – и той се принуди да се оттегли. Конуей упорито продължи да разпитва, като с отминаването на всеки час се чувстваше все по-изтощен, ядосан и глупав.

Много внимателно избягваше контакта с Манън – точно сега докторът щеше да му повлияе най-малкото деморализиращо. Свърза се със

Скемптън да попита дали медицинският офицер на „Декарт“ е дал доклад и бе наруган яростно, понеже според дневния режим на полковника беше среднощ. Но все пак откри, че главният психолог се е обаждал да търси същата информация, като казал, че предпочита фактите да идват с официален рапорт, а не през емоционално обвързан лекар, който размахва безплатна брадва. После се случи нещо напълно неочаквано: източниците на информация на Конуей бързо започнаха да пресъхват.

Очевидно О'Мара привикваше определени операционни екипи за периодични проверки, преди да е настъпило обичайното време за психотестовете им, и повечето от тях бяха сред хората, оказали се особено полезни в признаването на грешките си пред Конуей. Не го казваха чак с толкова много думи, че са издали тайната и са проговорили пред О'Мара, но в същото време вече никой не искаше да обсъжда с Конуей каквото и да е по този повод.

Конуей се чувстваше изпразнен, обезкуражен и затъпял, но най-вече изтощен. Ала приближаваше време за закуска, за да ходи да си ляга.

* * *

След обхода си Конуей обядва рано заедно с Манън и Приликла, после съпроводи доктора до кабинета на О'Мара, а емпатът потегли за хъдлърската операционна да следи емоционалното излъчване на персонала по време на подготовката им. Главният психолог изглеждаше малко изморен, което беше необичайно – и доста груб, което обикновено беше добър знак.

– Ще асистирате ли на главния лекар Манън в тази операция, докторе?

– Не, сър, ще наблюдавам – отвърна Конуей. – Но ще бъда вътре в операционната. Ако започне да става нещо странно – ами, хъдлърската касета би ме объркала, а искам да съм колкото се може по-нащрек...

– Нащрек, казва той – подигра го О'Мара, сарказъм направо капеше от езика му. – Изглеждаш все едно спиш прав! – Сетне се обърна към Манън и каза: – Ще те облекчи да знаеш, че и аз започвам да подозирам, че става нещо странно и този път ще наблюдавам от галерията. А сега бъдете така любезен да легнете на кушетката, Манън, за да ви вкарам лично хъдлърската касета...

Докторът седеше на ръба на ниската кушетка. Коленете му бяха почти на едно ниво с брадичката му и беше скръстил ръце пред гърдите си, тъй че позата му напомняше седящ ембрион. Когато заговори, тонът му беше умолителен, дори отчаян:

– Вижте, работил съм с телепати и емпати и преди. Емпатите получават, но не излъчват емоции, а телепатите умеят да се свързват само с други телепати от собствения си вид – опитвали са доста често, но всичко, което постигат с мен е само лек вътрешен сърбеж. Онзи ден обаче, в операционната, напълно владеех умствените си процеси – напълно сигурен съм! При все това вие продължавате с опитите си да ме убедите, че нещо безплътно, невидимо и неоткриваемо е повлияло на действията ми. Би било много по-просто, ако признаете, че това което търсите е не само невидимо, но и несъществуващо, ама всички вие сте проклетни...

– Извинете ме – каза О'Мара и го бутна назад, след което спусна масивния шлем в нужното положение. Няколко минути внимателно нагласяше електродите, после го включи. Очите на Манън започнаха да се замъгляват, докато съзнанието му нахлуваха спомените и опита на един от най-великите хъдлърски лекари, живяли някога.

Точно преди да изгуби съзнание напълно, той промърмори:

– Проблемът ми е, че каквото и да правя или казвам, вие вярвате само в доброто в мен...

Два часа по-късно вече бяха в операционната. Манън носеше тежък хирургически костюм, а Конуей – по-лек, разчитащ за защита само на гравитационните си неутрализатори. Гравитационните решетки под пода бяха нагласени за притегляне от пет G, нормално за Хъдлър, но налягането беше съвсем малко по-високо от земната норма – хъдлърите не се притесняват особено от ниското налягане и на практика могат да работят спокойно и без защита дори във вакуума на открития космос. Ако обаче сега нещо ужасно се объркаше и се наложеше на пациента да бъде въздействано с пълното налягане на родната му планета, Конуей щеше да бъде принуден да се оттегли бежешком. Той имаше пряка връзка с Приликла и О'Мара в наблюдателната галерия и друг, напълно отделен канал, който го свързваше с Манън и хирургическия екип.

Гласът на О'Мара изскърца внезапно в слушалките му.

– Приликла получава емоционално ехо, докторе. Също и излъчване, което доказва, че е била направена малка грешка – ниско ниво на раздрънение и объркване...

– Йехуди е тук – каза Конуей меко.

– Какво?

– Дребното човече, което не е тук – отвърна Конуей и продължи, цитирайки леко погрешно. – Малкото човече на стълбището. Той пак не е тук и днес, о Боже, бих искал да си иде...²

О'Мара изсумтя и отбеляза:

– При все онова, което казах на Манън в кабинета си, все още не разполагам с истинско доказателство, че ще се случи нещо необичайно. Забележките ми бяха предназначени да помогнат и на лекаря, и на пациента, като подсилим отслабената самоувереност на Манън – нещо, което очевидно не постигнахме. Тъй че и за двама ви ще е най-добре, ако вашето малко човече дойде и ни се представи.

Точно в този момент внесоха пациента и го преместиха на масата. Ръцете на Манън стърчаха от тежкия костюм, облечени само в тънка, прозрачна пластмаса, но ако се наложеше да въведат пълно хъдлърско налягане, той можеше да нахлузи дебелиите ръкавици за броени секунди. Ала и да се оперира хъдлър в условия на ниско за него налягане бе рисковано заради опасността от незабавна декомпресия, тъй че последващите процедури трябваше да бъдат приложени бързо.

Физиологична класификация ЕСОВ, хъдлърите бяха ниски, набити, извънредно мощни създания, напомнящи донякъде на октопод с гъвкава броня вместо кожа. И отвън, и отвътре хъдлърите бяха здрави – дотам, че медицина им почти не познаваше хирургията като такава. Ако един пациент не може да бъде излекуван чрез лекарства, твърде често не може да бъде лекуван изобщо, понеже опертивната намеса на онази планета бе неприложима, ако не и направо невъзможна. Но в Галактическата болница, където налягането и гравитацията можеха да се променят във всяка желана комбинация само за няколко минути, Манън и неколцина други смело пристъпваха в неизучени преди области на медицинската практика.

Конуей го наблюдаваше как прави триъгълен разрез в невероятно дебелията кожа и я защипва назад. Незабавно над операционната маса пръсна яркочълт, преобърнат конус ситна мъглица – фин облак кръв под налягане, която тече от разкъсаните капиляри. Една сестра бързо постави пластмасов лист между отвора и визьора на Манън, докато друга нагласи огледало, което да му дава непряк поглед върху операционното поле. За четири и половина минути той успя да овладее кървенето. Би трябвало да го постигне за две.

Манън като че ли четеше мислите на Конуей, понеже каза:

– Първия път бях по-бърз – мислех два-три хода напред, знаете как

---

2. Неточен цитат от поема на Хю Мерне (Hughes Mearns), на която се позовава физикът Стивън Уайнбърг, за да изрази разочарованието на учените от поредицата неуспехи при изучаването на свойствата на вакуума. От друга страна този откъс присъства в разказа на Фредерик Браун „Принципът на Йехуди“, за първи път публикуван през 1944 г. Бел.ред.

става. Но открих, че правя *сега* разрези, които не би трябвало да извърша поне още няколко секунди. Ако се беше случило само веднъж, щеше да е достатъчно неприятно, но пет пъти! Трябваше да се оттегля преди да съм убил пациента на място. А сега – допълни с натежал от самообвинения глас, – се опитвам да внимавам и резултатът ще е същият.

Конуей запази мълчание.

– Пък и туморът е дребен – продължи Манън, – и толкова близо до повърхността, че е чудесен като за първи опити в хъдлърската хирургия. Просто го изрежи, протезирай трите повредени кръвоносни съда в района с пластмасови тръбички и тогава кръвното налягане на пациента и собствените ни специални клампи ще ги запечатат идеално, докато вените регенерират след няколко месеца. Но *това!*... Да си виждал някога подобна отвратителна *бъркотия*...!

Поне половината от тумора – сивкава, гъбеста маса, която изглеждаше поне отчасти от растителен произход, беше останала на място. Пет големи кръвоносни съда в областта бяха разкъсани – два по необходимост, останалите „случайно“ – и протезирани с тръбички. Но тези парчета изкуствена вена бяха прекалено къси или несигурно прихванати – или може би тласъците на сърцето бяха издърпали отчасти един от кръвоносните съдове от тръбичката му. Живота си пациентът дължеше на настоятелността на Манън да не му се позволява да се връща в съзнание след първата операция. И най-лекото физическо усилие би освободило някой от тези кръвоносни съдове от протезата му и би предизвикало масивен вътрешен кръвоизлив, което при невероятния сърдечен пулс и вътрешно налягане на хъдлърите би убило болния за няколко минути.

По канала на О'Мара Конуей попита грубо:

– Някакво ехо? Каквото и да е?

– Нищо – отвърна му психологът.

– Това е идиотско! – избухна лекарят. – Ако съществува разумно същество, безплътнo или не, то би трябвало да притежава качества като любопитство, способност да използва инструменти и тъй нататък. Е, тази болница е голямо и интересно място, където доколкото знаем няма какво да ограничава движенията на съществото, което се опитваме да открием. Защо тогава е останало на едно място? Защо не е хукнало да обикаля „Декарт“? Какво го кара да остане тук? Дали е изплашено или глупаво, или дори безтелесно? Съмнително е да намерим сложни технологии на Кюфтето – продължи бързо. – Но има нелош шанс обитателите да са напреднали във философските науки. Ако нещо от физическо естество е попаднало на „Декарт“, при условие, че има долната граница за

масата на едно интелигентно същество...

– Ако искате да задавате въпроси на когото и да е, докторе – обади се кротко О'Мара, – с радост ще ги подплатя с част от авторитета си. Но нямаме много време.

Конуей се замисли за миг и се реши:

– Благодаря, сър. Бих искал да се свържа с Мърчисън. Тя е в...

– В подобен момент – изръмжа заплашително О'Мара, – той иска да се обади на своята...

– Тя е с Харисън в момента – настоя Конуей. – Бих искал да установя физическа връзка между лейтенанта и тази операционна, при все че той не е идвал по-близо от петдесет нива от тук. Бихте ли я помолили да го попита...

Въпросът беше дълъг, сложен и многостранен, предназначен да му обясни как малка, разумна форма на живот би достигнала това място, без да бъде открита. Беше също и глупав въпрос, понеже какъвто и да е ум, който влияе на съзнанията на земяните и извънземните, не би могъл да остане неоткрит от емпат като Приликла. Което го връщаше на стартовата позиция с нещо нематериално в ръце, което отказва или е неспособно да се премести извън околностите на операционната.

– Харисън казва, че е имал много халюцинации по време на обратното пътуване – обади се внезапно О'Мара. – Твърди, че корабният доктор сметнал това за нормално, като се имат предвид всичките лекарства, с които са го тъпкали. Казва също, че бил напълно изключил, когато са го докарали тук и не знае как или откъде са го вкарали. А сега бих предложил да се свържем с рецепцията, докторе. Включвам ви директно – да не би случайно аз да задам неправилните въпроси...

Секунди по-късно бавен, равен, транслиран глас, който би могъл да принадлежи на каквото и да е същество, се обади в слушалките:

– Лейтенант Харисън не е бил вкаран по нормалния път. Тъй като е Монитор, чиято медицинска история е напълно ясна, бил е допуснат през сервизен шлюз петнайсет по време на смяната на майор Едуардс...

Едуардс не беше на линия, но от кабинета му обещаха на О'Мара да го намерят до няколко минути.

И изведнъж Конуей се почувства готов да се предаде. Шлюз петнайсет беше прекалено далеч – трудно, сложно пътуване, включващо три големи промени на околната среда. За да може хипотетичният им нашественик, който е напълно незапознат с Болницата, да намери пътя към тази операционна той трябваше да вземе под мислен контрол някой, който да го пренесе до тук. Но в такъв случай Приликла би трябвало да

открие присъствието му. Той би трябвало да е в състояние да засече *всичко*, което мисли – от най-малкото насекомо до бавните излъчвания на ум, потопен в дълбоко и пълно безсъзнание. Нищо живо не би могло да прикрие емоциите си така добре и все още да живее.

Което означаваше, че нашественикът може да не е жив!

На няколко фута от него Манън даде сигнал на една сестра да засане до пулта за налягането. Внезапно завръщане към хъдлърското нормално налягане би намалило силата на каквото и да е появило се кървене, но щеше да направи и невъзможно да се оперира без тежки ръкавици. Не само това – увеличаването на налягането би накарало и оперативното поле да се свие около отвора, а сътресенията от най-близкото сърце биха напълно осуетили деликатната работа. В момента, при все опасността от погрешен разрез, сложните кръвоносни съдове бяха обезопасени, отделени и относително неподвижни.

И внезапно се случи. Бликна яркожълта кръв – толкова силно, че удари визъора на Манън с ясно доловим плясък. Разкъсаната вена се завъртя като миниатюрна свободна дюза, подхранвана от огромното кръвно налягане на пациента и ускорения му пулс. Манън я хвана, изтърва я, опита отново. Струята се превърна в лека, трепкаща мъглица и секна. Сестрата при пулта за налягането видимо се отпусна, докато другата почистваше визъора на хирурга.

Манън отстъпи леко, докато асистентите почистваха и подсушаваха операционното поле. През визъора очите му бляскаха странно върху потната бяла маска на лицето му. Сега вече времето беше от съществено значение. Хъдлърите бяха здрави, но все пак си имаха ограничения – не биха могли да издържат безкрайно дълго на декомпресия. Щеше да има постепенно движение на телесните флуиди към отвора в кожата, напън на вътрешните органи в полето на видимост и още по-голямо увеличение на кръвното налягане. За да бъде успешна, операцията не биваше да трае повече от трийсет минути и поне половината време беше минало само за разкриване на проблемното място. Дори ако Манън премахнеше тумора, отстраняването му заплашваше да увреди разположените под него кръвоносни съдове, които трябваше да бъдат защити с голямо внимание и преди да се изтече фаталният срок.

Те всички знаеха, че бързината е от голямо значение, но на Конуей внезапно взе да му се струва, че гледа филм, който непрекъснато се ускорява. Ръцете на Манън се движеха по-бързо, отколкото приятелят му някога го беше виждал. И още по-бързо...

– Това не ми харесва – каза сухо О'Мара. – На пръв поглед сякаш

си е възвърнал самоувереността, но е по-вероятно вече да не го е грижа – за него, искам да кажа. Все още се вълнува за пациента, очевидно, макар да знае, че шансът не е голям. И трагичното в случая е, че той никога не е имал голям шанс, както ми каза Торнастър. Ако не беше намесата на хипотетичния ви приятел, Манън не би се и притеснявал чак толкова, че ще загуби пациента си – просто един от малобройните му провали, нищо повече. Когато е направил онази първа грешка, това е разбило самочувствието му и сега той...

– Нещо го е *накарало* да сбърка – твърдо заяви Конуей.

– Опитайте се да го убедите, а какъв е резултатът? – изсумтя психологът. – Приликла сериозно се вълнува и треперенето му се влошава непрекъснато. Но Манън е или поне беше сравнително стабилен – не мисля, че ще се огъне преди края на операцията. Макар че именно за сериозните и целеустремени личности, за които работата е смисълът на живота им, трудно може да се каже какво ще стане.

– Едуардс на линия – намеси се нов глас. – Какво има?

– Давай, Конуей – позволи психологът. – Ти задаваш въпросите. Точно сега имам да мисля за други неща.

Гъбестият тумор беше изваден чисто, но за изпълнението на това се наложи да бъдат отрязани множество малки кръвоносни съдове и дейността по зашиването им щеше да е по-трудна от всичко направено до момента. Да се пхнат увредените краища в тръбичка – достатъчно навътре, така че да не могат просто да се измъкнат отново, когато се възстанови кръвообращението – беше тежка, монотонна и късаша нервите процедура.

До изтичането на съдбоносния половин час оставаха едва осемнайсет минути.

– Добре си спомням Харисън – прозвуча далечният глас на Едуардс, когато Конуей му обясни какво би искал да знае. – Скафандрът му беше повреден само в участъка на крачола, тъй че не бихме могли да го бракуваме – тези чудеса са снабдени с пълен комплект инструменти, животоспасяващо оборудване и са скъпи. И, естествено, обеззаразиме го! Правилата изрично посочват, че...

– И все пак би могъл да е някакъв носител, майоре – бързо го прекъсна Конуей. – Колко внимателно проведохте обеззара...

– Много внимателно – отсече майорът, наистина раздразнен. – Ако пренасяше каквото и да е насекомо или паразит, вече са мъртви. На практика скафандрът заедно с всичките му допълнения минава през същата стерилизационна процедура, както и хирургическите ви

инструменти. Това удовлетворява ли ви, докторе?

– Да – каза Конуей меко. – Наистина.

Сега вече беше установил връзката между Кюфтето и операционната зала, чрез скафандъра на Харисън и стерилизационното отделение. Но разполагаше и с още нещо. Беше спипал Йехуди!

До него Манън се спря. Ръцете на хирурга трепереха, когато той каза отчаяно:

– Трябват ми осем чифта крайници или инструменти, които могат да правят осем различни вида операции едновременно. Не върви на добре, Конуей. Изобщо не върви на...

– Не правете *нищо* за момент, докторе – каза колегата му настоятелно, после се зае да раздава инструкции на сестрите – да минат покрай него с подносителите си с инструменти. О'Мара започна да крещи, че иска да знае какво става, но Конуей се бе съсредоточил прекалено силно, за да му отговори. После една от келгианските сестри издаде звук като носово издишване, което при ГЪЛЕ беше еквивалент на изненадано възклицание, понеже внезапно сред форцепсите на подноса ѝ се озова среден размер гаечен ключ.

– Няма да повярвате – рече Конуей радостно, докато носеше, *тъъ, нещото* на Манън и го поставяше в ръката на хирурга, – но ако просто ме изслушате и после правите каквото ви препоръчам...

Колегата му се върна към работата си след по-малко от минута.

Колембливо в началото, но с нарастваща увереност и скорост, той възобнови деликатната дейност по кръвоносните съдове. От време на време си подсвиркваше през зъби или кълнеше под носа си, но това беше нещо нормално за Манън по време на трудна операция, която обещава да приключи добре. В наблюдателната галерия Конуей можеше да види щастливо ухилената, но и озадачена физиономия на главния психолог и крехкото, паешко телце на емпата. Приликла още трепереше, но много бавно. Беше реакция, каквато рядко се наблюдава при цинрусец далеч от родната му планета и показваше близък източник на емоционално излъчване, което е едновременно силно и много приятно.

* * *

След операцията те всички настояваха да разпитат Харисън за Кюфтето, но преди да успеят да го сторят, Конуей първо трябваше да обясни на лейтенанта какво точно се е случило.

– ...и макар че все още нямаме представа как изглеждат те – тъкмо казваше Конуей, – вече знаем, че са много развити интелектуално и че

цивилизацията им е извънредно напреднала технически. С това искам да кажа, че уменията им да изработват и използват инструменти...

– Така си е – каза сухо Манън и нещото в ръката му се превърна последователно в метална сфера, миниатюрен бюст на Бетовен и след това – в тралтанска изкуствена челюст. След като се беше уверил, че хъдлърът ще бъде един от успехите му, а не в списъка на провалите, Манън бе започнал да възвръща чувството си за хумор.

– Но уменията за изработването на инструменти вероятно са се развили много след философските науки – продължи Конуей. – Въображението е безсилно пред условията, в които те са еволюирали. Тези инструменти не са предназначени за употреба с ръце, местните може би дори не притежават еквивалента на това, което смятаме за ръка. Те обаче имат *мозъци!*

Под умствения контрол на своя собственик, „инструментът“ си беше проправил път на „Декарт“, близо до Харисън, но по време на внезапното излитане се бе оказал неспособен да се върне обратно и в крайна сметка е бил овладян от нов източник на умствено влияние, от лейтенанта. Беше се превърнал в крачната опора, от която Харисън се нуждаеше толкова силно, но тя не издържа на теглото му, понеже в действителност не бе част от структурата на кораба. Когато скафандрът минавал обеззаразяване в същата зала, където се намирали и хирургическите инструменти и една сестра е надникнала да търси определен инструмент, нещото отново се превърнало в онова, което било нужно.

Оттогава нататък и започнали грешките при броенето на инструментите, падания на скалпели, които не режат, и спрейове, които наистина се държат странно, а горкият Манън беше използвал нож, който е следвал съзнанието, а не ръцете му, с едва ли не фатален резултат за пациента. Но втория път хирургът вече знаеше, че държи малък универсален инструмент, който се поддава както на ръчен, тъй и на умствен контрол и някои от формите, които го беше накарал да приеме, и нещата, които беше вършил с него, щяха да накарат колегите му да помнят тази операция до края на живота си.

– Това... устройство... вероятно е много ценно за собственика си – завърши сериозно Конуей. – Редно е да му го върнем. Но то ни е нужно тук, даже искаме да имаме колкото се може повече от тях! Вие, хора, трябва да установите контакт и да сключите търговски споразумения. Непременно ще се намери нещо, което ние притежаваме или можем да сторим, за да ги...

– Ще си дам дясната ръка за едно такова – намеси се Манън, но

тутакси се поправи ухилено. – Поне десния крак във всеки случай.

Лейтенантът отвърна на усмивката му. Каза:

– Доколкото си спомням онова място, докторе, там не страдат от липса на сурово месо.

О'Мара, който досега бе необичайно тих, се намеси много сериозно:

– Не съм търговец по душа. Но помислете какво би могла да постигне Болницата само с десетина от тези неща, дори само с пет. Имаме едно, и ако се каним да действаме правилно, трябва да го върнем където сме го намерили – очевидно инструмент като този е извънредно ценен. Това означава, че ще трябва да купуваме или поне да установим някаква форма на търговия, за да се сдобиваме с такива, а за целта първо трябва да се научим да общуваме със собствениците им.

Той огледа всеки от присъстващите по ред, после продължи саркастично.

– Трудно е да се обсъждат такива користолюбиви търговски проблеми с възвишени, целеустремени лекари като вас, но трябва да го сторя, за да обясня защо държа Конуей и още някой по негов избор да разследват медицинската ситуация на Кюфтето, когато „Декарт“ в крайна сметка се свърже със съществата, които използват Инструментите – рече и бързо добави: – Интересът ни няма да е изцяло търговски, но ми се струва, че ако ще ни се наложи да приложим на практика някакъв бартер или обмяна, единственото, което можем да изтъргуваме, са медицинските ни познания и умения.

СВЕТОВЪРТЕЖ

Вероятно беше неизбежно, че когато в крайна сметка дългоочакваното показание за интелигентен живот се появи, мнозинството от корабните наблюдатели в момента гледаха някъде другаде. Пръст на съдбата бе и в това, че не се появи в лещите на телескопите, които бяха насочени към повърхността, нито пък на снимките и филмите, снети от планетарните сонди на „Декарт“, ами изникна на радарните екрани за близък обсег на кораба.

В командната зала на кръстосвача капитанът удари един от клавишите на панела си и каза остро:

– Комуникации...?

– Държим го, сър – разнесе се отговорът. – Имаме телескоп, насочен успоредно с радара – образът е на пети екран при вас. Това е дву- или тристепенен летателен апарат с химически двигател и втората степен още гори. Следователно ще сме способни да реконструираме пътя на полета и с доста голяма точност да определим стартовия район. Довляваме комплексни излъчвания на радиочестота, които показват наличието на високоскоростни телеметрични канали. Втората степен тъкмо се отдели и пада. Третата степен, ако изобщо е такава, не се запали... Загазили са!

Чуждият кораб, тънък и бляскав цилиндър, заострен в единия край и удебелен и масивен в другия, започваше да се накланя. Бавно в началото, но с все по-нарастваща скорост, той се завъртя и се преобърна.

– Артилерия? – попита капитанът.

– Като изключим въртенето – намеси се бавен, по-безизразен глас, – корабът изглежда е влязъл в много точна кръгова орбита. Слабо вероятно е такава орбита да бъде поета по случайност. Относителната липса на свръхтехнологии – тъй де – в дизайна на кораба и фактът, че максималното му приближаване до нас ще е малко под двеста мили, сочат, че това или е изкуствен спътник, или орбитален апарат с екипаж, а не предназначено за кораба ни торпедо. Ако е с екипаж – добави гласът с малко повече чувства, – те сигурно имат сериозни проблеми...

– Да – прие капитанът, чието отношение към думите беше като към самородни късове рядък и ценен метал. – Астрогация, подгответе пресечните и догонващи орбити, моля. Двигателен отсек, в готовност.

Когато огромният силует на „Декарт“ се приближи до мъничкия

чуждоземен кораб, стана очевидно, че освен главозамайващото премятане, той изпуска от корпуса си вещество. Бързото въртене правеше невъзможно да се определи с точност дали става въпрос за изтичане на гориво от незапалената трета степен или от командния модул излиза въздух, ако това наистина представляваше кораб с екипаж.

Обичайната процедура беше да се прихване въртенето с тракционни лъчи колкото се може по-мекко, за да се избегнат възникващите механични напрежения върху обшивката и претоварването на носещата конструкция, после да се източи горивото от незапалената трета степен, за да се премахне опасността от експлозия, преди кораба да се вкара в товарните трюмове на „Декарт“. Ако пък вътре имаше екипаж и изтичаше въздух, а не гориво, процедурата за поставяне на кораба в баричен отсек ставаше наложителна и спешна, пък тогава вече да се вземат мерки за спасяване на екипажа и установяване на контакт – и то спокойно, понеже атмосферата на Кюфтето беше подходяща за хора, следователно важеше и обратното.

Очакваше се операцията да бъде сравнително проста, поне в началото...

– Тракционни кули Шест и Седем, сър. Чуждият кораб не иска да стои мирен. Забавяхме го до спиране три пъти, ала той веднага прилага напречна тяга и възобновява въртенето. По някаква причина отчаяно се бори с усилията ни да го спрем. Скоростта и качеството на реакциите предполагат намеса от намиращ се на борда пътник. Можем да приложим още сила, но в такъв случай рискуваме да увредим обшивката на кораба – тя е невероятно крехка по съвременните стандарти, сър.

– Предлагам да се използва цялата необходима мощност за незабавно спиране на ротацията на обекта. После да се отворят резервоарите му и всичкото гориво да се изпусне в пространството, след което го вкарваме в трюма. При нормално налягане на въздуха няма да има опасност за екипажа и ще имаме време да...

– Астрогацията тук, сър. Отрицателно, сър. Компютрите ни показват, че корабът е изстрелян от морето – по-точно, от морското дъно, понеже няма очевидни доказателства за плаващи платформи или други стартови площадки в този район. Можем да възпроизведем въздуха на Кюфтето, понеже на практика е същият като нашия, но не и онази животинско-растителна супа, която при тях минава за вода... а всички показатели сочат, че екипажът е вододиащ.

Капитанът не отговори в продължение на няколко секунди. Размишляваше за пътника или пътниците на чуждия екипаж и причините

им да се държат опърничаво. От второстепенно значение бе въпросът дали проблемът е технически, физиологичен, психологически или просто извънземен. Главното беше да се окаже помощ колкото се може по-бързо.

Ако собственият му кораб не бе в състояние да помогне на другия пряко, за броени дни той би могъл да го закара на място, което разполага с всички необходими средства за оказване на помощ. Самото транспортиране представляваше дребен проблем – бедстващият кораб можеше да бъде вързан към центъра му на ротация и без да се спира въртенето – с магнитно въже. Така тегличът нямаше да се усука и скъса и да разбие чуждия съд върху корпуса на техния. По време на пътуването хипердвигателното поле на „Декарт“ можеше да бъде разширено така, че да покрие и двата кораба.

Главният проблем оставаше изтичането на флуиди и пълното незнание по въпроса колко дълго чуждият космически кораб е възнамерявал да остане на орбита. Също така, ако искаше да установи приятелски отношения с народа на Кюфтето, капитанът трябваше да вземе нужното решение бързо.

Той знаеше, че при най-ранните човешки полети течовете са били сравнително нормално явление и е имало много разумни причини да се носят резервни въздушни запаси вместо да се плаща ужасната цена на допълнителното тегло, необходимо за изработването на съвършено херметичен кораб. От друга страна, течът и въртенето, съчетани заедно, по-скоро свидетелстваха за извънредни обстоятелства, които строго ограничаваха времето, подходящо за намеса. Тъй като чуждият астронавт или астронавти по неясна причина не позволяваха да обездвижат кораба им, за да проведат по-внимателно обследване на състоянието му, и понеже и без друго не можеха да възпроизведат околната им среда, изглеждаше очевидно как трябва да постъпи. Вероятно колебанията му бяха резултат от погрешно приемана професионална гордост, понеже щеше да се наложи да прехвърли другиму отговорността за особено сложен случай.

Бързо и с обичайната си пестеливост, капитанът даде необходимите нареждания и по-малко от половин час след като го бяха забелязали за пръв път, чуждоземният кораб вече бе на път за Галактическата болница.

* * *

Интеркомът търпеливо повтаряше: „Моля старши лекар Конуей да

се свърже с майор О'Мара...“

Конуей бързо прецени движението по коридора, прескочи през пътя на един тралтански лекар, който връхлиташе върху него на шестте си слонски крака, забърса козината на келгианска гъсеница, която напредваше в противоположната посока и, докато се прилепваше до стената, за да избегне прегазване от нещо в силно охладена кутия на колела, откачи слушалката на комуникатора.

Веднага щом установи контакт, високоговорителят на интеркома започна кротко да настоява някой друг да се свърже с някой четвърти.

– Занимавате ли се с нещо важно в момента, докторе? – попита главният психолог без встъпления. – Да сте зает с жизненоважно разследване, може би, или изпълнявате някоя животоспасяваща операция? – О'Мара спря, после добави сухо. – Осъзнавате, разбира се, че тези въпроси са чисто риторични...

Конуей въздъхна и каза:

– Тъкмо се канех да обядвам.

– Чудесно – отсече психологът. – В този случай ще сте много доволен да узнаете, че местните на Кюфтето са изкарали кораб в орбита – ако се съди по вида му, нищо чудно и да им е първият. Възникнали са проблеми с него – полковник Скемптън ще ви съобщи подробностите – и „Декарт“ го кара насам, за да се оправяме ние. Ще пристигне след около три часа и предлагам да вземете линейка и тежко спасително оборудване с нея, с оглед измъкването на екипажа. Бих предложил също така доктор Манън и Приликла да бъдат отстранени от нормалните им задължения, за да ви съпровождат, тъй като вие тримата ще сте нашите специалисти по въпросите на Кюфтето.

– Ясно – каза Конуей радостно.

– Чудесно – отвърна майорът. – Радвам се, докторе, че осъзнавате съществуването и на по-важни въпроси от храната. По-малко просветен и способен психолог от мен би могъл да се почуди от вашия внезапен глад, който възниква веднага щом се спомене някоя важна задача. Аз, разбира се, осъзнавам, че това не е необичаен симптом за проява на несигурност, а лакомия в най-чистата си проклетата форма! А сега ви оставам да си оправяте делата, докторе – завърши любезно. – Край.

Кабинетът на Скемптън беше сравнително наблизко и на Конуей му трябваша само петнайсетина минути – което включваше и времето, нужно за обличане на защитен костюм за двестата метра от пътуването, които минаваха през нивата с иленсиански хлордишащи обитатели – за да стигне до там.

– Добро утро – каза Скемптън още преди Конуей да си отвори устата. – Махнете папките от онова кресло и сядайте. О'Мара ми се обади. Реших да върна „Декарт“ на Кюфтето веднага щом остави повредения кораб. На местните наблюдатели може да им се стори, че корабът е бил отнесен – дори би могло да се каже отвлечен – и „Декарт“ трябва да ни е под ръка да отбелязва реакциите, да установи контакт, ако е възможно, и да ни подсигурява. Ще бъда много доволен, ако успеете да извадите, лекувате и върнете този пациент на Кюфтето възможно най-бързо – може да си въобразите що за грижи бихме създали на хората от отдела за културни контакти. Ето ви копие от доклада за инцидента, пратено ни от „Декарт“ – продължи полковникът, без видимо да спре да си поеме дъх. – Ще ви трябват и тези анализи на водата, взета от морето около мястото на излитане – оригиналните проби ще са ни достъпни веднага щом пристигне „Декарт“. Ако ви трябва допълнителна информация за положението на Кюфтето или за процедурите за контакт, свържете се с лейтенант Харисън, скоро ще го изписват и ще се радва да ви помогне. Опитайте се да не блъскате вратата на излизане, докторе.

Полковникът започна да рови дълбоко в пластове хартия, които покриваха бюрото му, а Конуей си затвори устата и излезе. Във външната приемна помоли за разрешение да използва комуникатора и се хвана на работа.

Едно от празните отделения в чалдъритската секция беше най-подходящото място да настанят новия пациент. Гигантските обитатели на Чалдърскол II дишаха вода, макар че топлата зеленикава течност, в която живееха, беше почти сто процента чиста в сравнение със супата от моретата на Кюфтето. Анализът щеше да позволи на „Диети“ и „Околна среда“ да синтезират хранителното съдържание на водата – но не и да възпроизведат живите организми, които тя съдържа. Това трябваше да почака до пристигането на пробите и щяха да имат възможност да изучават и развъждат тези организми точно както хората от „Околна среда“ щяха да възпроизведат гравитацията и налягането на водата, но трябваше да чакат пристигането на кораба, за да добавят завършващите щрихи към дома на пациента им.

След това той уреди преди пристигането на „Декарт“ да бъде подготвена линейка с тежко спасително оборудване, екип и медицинска техника. Трябваше да имат готовност да поемат пациент с неизвестна физиологична класификация, вероятно наранен, декомпресиран и близо до смъртта, затова Конуей искаше екип, който има опит в бързи аварийни премествания на оцелели от корабни останки.

Канеше се да направи последното обаждане – до Торнастър, отговорния диагностик в Патологията, когато се поколеба.

Не беше съвсем сигурен дали иска да зададе серия специфични въпроси – дори серия хипотетични въпроси – или просто пред някого да изкаже притесненията си на глас. Беше жизненоважно да лекува и излекува този пациент. Като се изключи, че основна задача на Болницата – и негова собствена – бе да го стори, успешното лечение щеше да е идеалният начин да се започнат контактите с местните на Кюфтето и в крайна сметка да се доберат до още от онези прекрасни, контролирани с мисъл хирургични инструменти.

Но какви бяха в действителност притежателите на тези знаменити инструменти? Дали бяха дребни и без фиксиран външен вид като изпълваните от тях сечива – или пък, като се имат предвид умствените способности необходими за самото създаване на инструментите, дали са физически безпомощни мозъци, зависими от мислеконтролираните си средства за хранене, защита и обслужване на всичките им телесни нужди? Конуей много искаше да научи какво би могъл да очаква при пристигането на кораба. Но Диагностиците, всички го знаеха, бяха непредсказуеми и дори по-нетолерантни от главния психолог по отношение обръканото и неточно мислене.

Най-доброто решение, каза си Конуей, беше да остави въпросите си да почакаат, докато действително види пациента си, което щеше да се случи след малко повече от час. Междувременно можеше да се позанимава с изучаване на докладите от „Декарт“.

И да обядва.

* * *

Крайцерът на Мониторния корпус светкавично изскочи в нормалното пространство, чуждият кораб подире му се въртеше като ненормална крива перка. После също толкова бързо „Декарт“ се гмурна обратно в хиперпространството, за да поеме отново по пътя към Кюфтето. Спасителните екипи на Болницата се приближиха, прихванаха пуснатия от „Декарт“ емитер на магнитното въже и го прикачиха към совалката-влекач.

Облечени в скафандри, доктор Манън, Приликла, лейтенант Харисън и Конуей наблюдаваха от отворения шлюз на линейката.

– Все още пропуска – каза Манън. – Това е добър знак – значи вътре още има налягане...

– Освен ако не тече гориво – поправи го Харисън.

– Какво чувстваш? – попита Конуей.

Крехкото като яйчена черупка телце на Приликла и шестте му тръбести крачета трепереха толкова силно – очевидно приемаше нещо.

– В кораба има едно живо същество – каза емпатът накрая. – Емоционалното му излъчване е съставено главно от страх и усещания за болка и задушаване. Бих казал, че така се чувства от доста време – излъчването е потиснато и му липсва яснота поради това, че многократно е губил съзнание. Но качеството на умственото състояние на съществото не оставя място за съмнения, че е интелигентно, а не е просто опитно животно...

– Хубаво е да знаем – каза Манън сухо, – че не си пяхае главата в торбата заради комплект прибори или космическо кученце от Кюфтетто...

– Нямаме много време – реши Конуей. Мислеше си, че досега пациентът им би трябвало да е доста откачил. Страхът му беше понятен, разбира се, а също и болката, задушаването и замъгленото съзнание, които вероятно бяха плод на нараняване, нарастващ глад и застояла вода за дишане. Опита се да се постави на мястото на астронавта от Кюфтетто.

Макар че е било твърде дезориентирано от очевидно неконтролируемото въртене, съществото отчаяно се беше борило да запази въртенето, когато „Декарт“ се опита да го вземе на борда, понеже вероятно бе достатъчно умно да осъзнава, че така въртящ се кораб не може да бъде вкаран в трюма на кръстосвача. Вероятно би могло да спре със собствените си двигатели, ако „Декарт“ не беше връхлетял да му помага с такава готовност – но това беше само възможност, разбира се, а и корабът течеше доста силно. Сега все още течеше и се въртеше и, тъй като обитателят му почти не бе на себе си, Конуей сметна, че може да рискува да го уплаши още малко, като овладее въртенето и премести кораба във влекача, а пациентът премине колкото се може по-бързо в пълните с вода помещения, където да поработят с него.

Но веднага щом безплътните пръсти на тракционните лъчи се протегнаха, също тъй невидима сила сграбчи телцето на Приликла и започна да го разтърсва яростно.

– Докторе – каза емпатът, – съществото излъчва извънмерен страх. То се насилва да разсъждава смислено но е близо до паниката. Бързо губи съзнание, може би умира... Вижте! Пак използва кърмовата тяга!

– Спри! – ревно Конуей на лъчевите оператори. Чуждият кораб, който беше забавил почти до спиране, отново започна да се върти бавно, а страничните дюзи на носа и кърмата му изблъваха пара. След

няколко минути соплата започнаха да работят на пресекулки, по-слабо и накрая спряха изцяло, като оставиха кораба да се върти с приблизително половината от началната си скорост. Приликла все още изглеждаше така, сякаш тялото му е брулено от силен вятър.

– Докторе – обади се Конуей внезапно, – като се имат предвид устройствата, които тези там използват, чудя се дали срещу вас не е употребена някаква псионична сила – треперите като листо.

Когато отвърна, гласът на Приликла беше, разбира се, лишен от всякакви емоции.

– То не мисли пряко към някого, приятелю Конуей – каза емпатът. – Емоционалното му излъчване е съставено главно от страх и отчаяние. Възприятията му отслабват и то като че ли се бори да избегне последната катастрофа...

– Дали си мислите за това, което и аз мисля? – попита Манън внезапно.

– Ако имате предвид, че се каня да придам на нещото пълната му скорост на въртене – отвърна Конуей. – Отговорът е „да“. Но няма логична причина да го правим, нали?

Няколко секунди по-късно операторите на тракционните лъчи обърнаха полярността, за да ускорят въртенето на кораба. Почти веднага Приликла спря да трепери и каза:

– Съществува вече се чувства много по-добре – поне относително. Все още е много слабо.

ЖЛНО-то започна да се тресе отново и този път Конуей знаеше, че това е отговор на собственото му усещане на гневно разочарование. Опита се да охлади мисленето си и да разсъждава по-конструктивно, макар да знаеше, че реално погледнато ситуацията е все същата, както и когато „Декарт“ бе опитал за пръв път да помогне на астронавта от Кюфтето – нямаха грам напредък.

Но имаше туй-онуй, което би могъл да направи, за да помогне на пациента, било то и индиректно.

Парата, която изтичаше от кораба, трябваше да бъде анализирана, за да се види дали е гориво или просто вода от животоподдържащата система на съществото. Много по-ценни данни биха могли да получат при пряк оглед на пациента – пък дори и ако можеха да го видят само от обратния край на перископа, след като корабът не притежаваше екран за пряко наблюдение. Също така трябваше да потърсят начин да проникнат в кораба, за да изследват и успокоят обитателя му преди да го преместят в линейката и отделението.

Следван по петите от лейтенант Харисън, Конуей запълзя по скачващия кабел към премятащия се кораб. По времето, когато бяха изминали само няколко метра, и двамата се въртяха заедно със свързващия кабел, тъй че когато стигнаха кораба, той им изглеждаше напълно стабилен, а вселената описваше около тях главозамайващи кръгове. Манън беше останал в шлюза, като обяви, че е прекалено стар за подобни акробатични номера, а Приликла се приближи към кораба в свободен полет – използваше дюзите на скафандъра си за маневриране.

При условие, че пациентът беше почти изгубил съзнание, цинрусецът трябваше да е наблизко, за да може да отчита леките промени в емоционалното му излъчване. Но дългият цилиндричен корпус мълчаливо се въртеше край дребното създание като крила на гигантска вятърна мелница, заплашвайки ЖЛНО-то.

Конуей обаче не даде огласа загрижеността си. С Приликла наоколо не беше необходимо да се изказват такива неща на глас.

– Оценявам чувствата ти, приятелю Конуей – каза емпатът, – но не мисля, че при все физиологичната ми класификация съм бил роден, за да завърша пътя си сплескан.

При обшивката те слязоха от въжето и използваша крачни и ръчни магнити, за да се прилепят до въртящия се кораб. Още в самото начало забелязаха, че разположената от „Декарт“ магнитната щипка сериозно беше остъргала обшивката на кораба и мястото ѝ беше замъглено от изтичаща пара. Собствените им магнити на скафандрите също оставяха плитки вдлъбнатини по метала. Не беше по-дебел от хартия и Конуей имаше чувството, че с по-рязко движение би пробил дупка в него.

– Не е чак толкова зле, докторе – обади се лейтенантът. – В началото на собствената ни космическа епоха – преди гравитационния контрол, хиперпространственото пътуване и атомните двигатели, които превърнаха изчисленията на тежестта в излишен труд – корабите е трябвало да бъдат строени колкото се може по-леки. До такава степен, че понякога самото гориво е било използвано за заздравяване на конструкцията...

– При все това – обади се Конуей, – имам усещането, че пълзя по много тънък лед – мога дори да чуя водата или горивото да бълбукат отдолу. Ще проверите ли кърмата, моля? Аз тръгвам напред.

Те взеха от няколко места проби от изтичащата пара, като се вслушваха внимателно и записаха с чувствителни микрофони шумовете, които идваха от вътрешността на кораба. От страна на обитателя нямаше отговор и Приликла каза, че той не осъзнава присъствието им.

Единствените признаци на движение вътре бяха от механичен произход. Изглежда на борда имаше необичайно много машини, ако се съди по звуците, които чуваха в допълнение към блъбукането на течност. И колкото повече приближаваха кърмата и носа, толкова по-голяма ставаше центробежната сила, която се опитваше да ги откъсне от въртящия се кораб – още едно допълнително усложнение на и без това нелеката им задача.

Главата на Конуей сочеше към носа на кораба, поради което тялото му сигнализираще на мозъка, че пълзи с краката нагоре в засилващо се поле на гравитационно притегляне. Все още не изпитваше особени неудобства – чувстваше само леко смъдене в очите, но нямаше замъгляване на полезрението. Най-голямото объркване идваше от гледката на линейката, Приликла и голямото, разклонено коледно дръвче, с други думи – Галактическата болница – които кръжаха около привидно стабилния нос на кораба. Когато той затвори очи, усещането за световъртеж отслабна, но пък така не можеше да вижда какво прави.

Колкото по-напред минаваше, толкова по-голяма мощност изискваха магнитите, за да го задържат върху гладката повърхност, но той не можеше да увеличава мощността до безкрай, понеже тънкият метал започваше да се къдри под магнитите и той се боеше да не скъса обшивката. Няколко фута напред обаче имаше дебела стърчаща тръба, вероятно някакъв вид перископ, и той започна предпазливо да се примъква към нея. Но внезапно се хързулна напред и сграбчи инстинктивно тръбата, когато премина покрай нея.

Тя се огъна зловещо в ръката му и той тутакси я пусна. Около тръбата блъвна пара и се кондензира в облак ледени кристалчета. Конуей стреснат полетя встрани като хвърлен с прашка камък.

– Къде по дяволите изчезна, докторе? – попита Манън. – Последният път беше ей там, сега не си...

– Не знам, докторе – отвърна Конуей раздражено. Изстреля една от сигналните ракети на скафандъра си и добави. – Сега виждате ли ме?

Докато тракционните лъчи се фокусираха върху него и го придърпаха обратно, той продължи:

– Това е идиотщина! Блъскаме се прекалено дълго около уж рутинна спасителна операция. Лейтенант Харисън и доктор Приликла, върнете се на влекача, моля! Ще опитаме друг подход.

Докато го обсъждаха, Конуей успя да снима космическия кораб от всевъзможни ъгли и в лабораторията на влекача започна подробен анализ на пробите, които двамата с Харисън бяха събрали. Когато няколко

часа по-късно получиха снимките и подробните анализи, все още се опитваха да намерят друг подход.

Беше установено, че всички течове на чуждия кораб са вода, а не гориво, както и че водата е само за дихателни цели, тъй като не съдържа обичайните животински и растителни примеси, открити в пробите от океаните на Кюфтето, и че в сравнение с тези местни проби нивото на въглероден двуокис е повишено – накратко казано, водата беше опасно застояла.

Харисън, като сериозен експерт по ранните космически полети, подробно огледа снимките и предположи, че разширената кърма на кораба съдържа щит срещу горещината, към който е прикрепен обемист горивен резервоар. Сега вече бе очевидно, че вместо незапалила се ракетна степен, дългото цилиндрично туловище съдържа най-вече животоподдържащо оборудване, което, ако се съди по размера, е доста първобитно. След като направи това изявление, лейтенантът се сети за някои допълнителни, по-целесъобразни причини и добави, че докато дишащите въздух астронавти могат да си носят сгъстен въздух със себе си, дишащите вода не са в състояние да я сгъстват. На върха на конуса имаше малки панели, които вероятно се отваряха за освобождаването на парашутите за приземяването. На около два метра от тях имаше друг панел, който беше около трийсет сантиметра широк и към петнайсет дълбок. Странна форма за входно-изходен шлюз за пилота, но Харисън беше убеден, че не може да е нищо друго. Добави, че липсата на сложни елементи, демонстрирана в конструкцията на кораба, прави малковероятно изходният панел да е външен люк на шлюза, тъй че навярно става дума за прост люк, който се отваря право към пилотската кабина.

Ако доктор Конуей поиска да отвори този люк, предупреди той, центробежната сила просто ще изпразни кораба от водата – или, по-точно казано, половината от водата му – само за броени секунди. Същата сила щеше да се погрижи водата в кърмата да си остане на място, но беше почти сигурно, че астронавтът се намира в помещението на носа. Но тогава общият баланс ще се наруши и чуждият космолет ще се запряма наистина като полудял, така че все едно ще е дали...

Конуей се прозя силно и потри очи. Каза:

– Ще трябва да видя пациента, за да добия някаква представа за нараняванията му и да му приготвя помещение, лейтенанте. Да предположим, че изрежем отвор някъде в средата на кораба. Известно количество от водата му вече е изтекла и центробежната сила е придвижила остатъка към кърмата и носа, тъй че в средата на кораба трябва да е празно и

допълнителната загуба на вода, предизвикана от влизането ми, ще е минимална.

– Съгласен съм, докторе – кимна Харисън. – Но конструкцията на кораба е толкова крехка, че щом отворите дупка към пълните с вода секции... има опасност дори само центробежната сила да разкъса корпуса на части.

Конуей поклати глава.

– Ако сложим широк метален пръстен около средната секция, и ако той включва вграден люк, достатъчно голям за един човек, можем да споим краищата на пръстена с кораба с бързосъхнещ цимент – никакво заразяване, естествено, понеже горещината може да повреди обшивката – и да поставим временен шлюз върху люка. Това ще ми позволи да вляза без особени...

– Ще се окаже доста забавна работа – обади се Манън, – на този въртящ се кораб...

Харисън кимна:

– Да. Но можем да поставим лека тръбовидна рамка, закотвена за обшивката с магнити. Пръстенът и шлюзът ще нагласим от тази позиция. Обаче ще изисква известно време.

Приликла не коментира. Цинрусците бяха известни с липсата си на физическа издръжливост, тъй че в момента малкият емпат се беше прикрепил за тавана с вендузите на шестте си крачета и спеше дълбоко.

Манън, лейтенантът и Конуей поръчаха от болницата материали и специализирана помощ и се заеха да организират работната група, когато радистът на влекача каза:

– Пускам ви майор О'Мара на втори екран.

– Доктор Конуей – поде главният психолог, щом видеовръзката стана двустранна. – До мен достигнаха слухове, че вие се опитвате – и вероятно вече сте успели, всъщност – да поставите нов рекорд за време, необходимо за прехвърлянето на пациент от кораба до отделението. Няма нужда да ви напомням, че ситуацията е спешна и важна, но все пак ще го сторя. Спешно е, докторе и е важно. Край.

– Ти, копеле саркастично... – започна Конуей гневно по посока на вече избледняващия образ, после бързо овладя чувствата си, тъй като те можеха да накарат Приликла да сънува кошмари.

– Май кракът ми не е напълно зараснал – обади се лейтенантът, преценяващо взрян в Манън, – след като го счупих по време на онова кацане на Кюфтето. Един приятелски настроен и добронамерен лекар би могъл да реши да ме прати обратно на ниво двеста осемдесет и три, зала

четири.

– Същият приятелски настроен и добронамерен лекар – отряза Ма-
нън сухо, – може да реши, че една земна сестра на двеста осемдесет и
трето ниво, отделение четири, има нещо общо с внезапното ви влошава-
не и може да ви прати... да речем, в двеста четирийсет и седмо ниво,
седма стая. Уверявам ви, че сестра с четири очи и твърде много крака
може да се окаже идеалното лекарство за пациент с ужасни болки като
вашите.

Конуей се засмя.

– Не му обръщайте внимание, Харисън. От време на време съзнани-
ето му е по-мръсно и от това на О'Мара. Точно сега обаче не можем да
сторим нищо повече, а денят беше дълъг и труден. Да си лягаме, преди
да сме заспали в движение.

* * *

Още един ден мина без видим напредък. Поради спешността на си-
туацията работният екип с рамката се опитваше да ускори дейността си,
в резултат на което изгърваше инструменти, откачаха се секции от сама-
та рамка и дори няколко пъти зад борда падаха хора. Тях лесно можеха
да приберат с тракционни лъчи, но инструментите и секциите не бяха
снабдени със сигнални ракети и обикновено се губеха. Хората се връща-
ха на работа, проклинайки нуждата да се изпълнява толкова пипкава
дейност върху космическа въртележка.

Напредъкът се забави още, но стана малко по-очевиден, когато
вдлъбнатините и драскотините по обшивката, оставени от инструменти
и обувки, станаха безброй и вледенената мъглявина от изтичащата вода
продължи да се увеличава.

При отчаяните си опити да ускори работата и донякъде срещу воля-
та на Приликла, Конуей се опита да забави отново скоростта на въртене
на кораба. Нямахше признаци за паника от обитателя му този път, док-
ладва емпатът – понеже бил изпаднал в безсъзнание прекалено дълбоко,
за да ги усети. Допълни, че не би могъл да опише емоционалното излъч-
ване на пациента на когото и да било, освен на друг емпат, но негово
твърдо професионално мнение било, че ако пълното въртене не се въз-
станови, пациентът ще умре съвсем скоро.

На следващия ден рамката беше завършена и започна дейността по
поставянето на металния пръстен, който щеше да носи временния шлюз.
Докато шлюзът постепенно придобиваше форма, Конуей и Харисън
прикрепиха спасителни въжета към рамката и огледаха обшивката.

Лейтенантът успя да научи доста за кърмовите дюзи и връзките с горивните резервоари, докато Конуей можеше само да се взира озадачен в дългия, тесен входен люк или да зяпа през малкото стъклено прозорче – беше едва няколко сантиметра в диаметър – което показваше само и единствено капак, който се затваряше и отваряше бързо. Едва на следващия ден двамата с лейтенанта можаха да влязат в чуждия кораб.

Обитателят му е още жив, съобщи Приликла, но... не за дълго.

Както се очакваше, средната секция на кораба беше почти изпразнена от вода. Центробежните сили я бяха накарали да се стече към двата края, но прожекторите им осветяваха главозамайваща мъгла от водни пари и капчици, която – както показва бързото проучване – се вихреше край система зъбни колела и верижни предавки, монтирани по цялото протежение на космолета.

Пристъпвайки внимателно, за да не пхне ръка в трансмисиите или по невнимание да пробие с ботуш крехката обшивка и да попадне в космоса, лейтенантът се насочи назад, а Конуей тръгна напред. Бяха се разделили, за да са сигурни, че масовият център на кораба ще остане колкото се може по-близо до центъра му на въртене – и най-малкия дисбаланс, който би се получил точно сега, щеше да размърда рамката и вероятно да отвори дупки в корпуса на кораба.

– Осъзнавам, че циркулацията и пречистването на водата изискват значително по-тежко оборудване от това за въздухопречиствателна система – каза Конуей, едновременно на Харисън и на останалите си слушатели, – но няма такава не би съдържала по-голям процент електрически или механични системи? Не мога да мина и няколко метра напред, а виждам само зъбни колела и верижни предавки. На всичкото отгоре циркулационната система създава силно течение, тъй че нищо чудно да ме повлече в механизмите...

Фината всеприсъстваща мъгла от мехурчета силно затрудняваше видимостта, но за миг той мерна отсянка на нещо, което не беше част от машинариите – кафяво и спираловидно. То като че ли имаше листа или къси пипала, които стърчаха встрани – комай нещо органично. Същевото беше притиснато отвсякъде от движещите се машини и май също се въртеше, но от тялото му се виждаше толкова малко, че човек не можеше да е напълно сигурен.

– Виждам го – съобщи Конуей. – Не достатъчно обаче, за да го класифицирам точно. Не ми изглежда да носи скафандър, следователно един вид сме го хванали по домашни пантофи. Но не бихме успял и да се доберем до нещастника, без да разкъсаме кораба му на части и да го

убием по време на процедурата – той изруга и продължи ядосано. – Това е идиотско, пълна лудост! Предполагаше се да вляза тук, да обездвижа пациента, да го преместя в отделението и да го лекувам. Но това проклето нещо *не може* да бъде обездвижено, без да...

– Ами ако предположим, че животоподдържащата му система не е наред? – намеси се лейтенантът. – Липсва й нещо, което изисква нормално притегляне или изкуствена гравитация под формата на центробежна сила, за да възстанови нормалните си функции. Ако бихме могли някак да поправим това повредено оборудване...

– Но защо? – каза Конуей внезапно, докато смътната идея, която се въртеше в дъното на съзнанието му, полака излизаше на бял свят. – Искам да кажа, защо би трябвало да приемаме, че е повредена... – замълча за миг, после допълни. – Ще вкараме редукторите на няколко кислородни бутилки за да освежим въздуха на зверчето ни тук – искам да кажа, водата му. Това е само временна мярка, боя се, докато не съумеем да свършим нещо смислено. После се връщаме на влекача. Започват да ми хрумват някои странни идеи относно този астронавт и бих искал да ги пробвам.

Те се върнаха в контролната зала, без да свалят скафандрите си. Посрещна ги Приликла, който им каза, че състоянието на пациента изглежда малко по-добро, макар че той все още е в безсъзнание. Емпатът допълни, че причината може да се търси във факта, че съществото е наранено и е в напреднал стадий на недохранване, освен че е било и близо до смъртта поради задушаване. Конуей се зае да им обясни какво му е хрумнало, екипирайки чуждия кораб.

– Ако това е центърът на въртене – каза когато рисунката му беше готова, – и разстоянието от тази точка до мястото на пилота е ето толкова, а скоростта на въртене е такава, можете ли да ми кажете дали получената гравитация на мястото на пилота съответства поне приблизително на тази на самото Кюфте?

– Само минутка – Харисън взе молива на Конуей и се зае да драска по листа. Няколко минути по-късно, след като провери още веднъж изчисленията си, той обяви: – Много добро съответствие. Идентични са всъщност.

– Което означава – замислено обобщи лекарят, – че тук разполагаме със звяр, който, без съмнение поради някаква много сериозна физиологична причина, не би могъл да живее без гравитация, за когото безтегловността е фатална...

– Извинете, докторе – обади се кроткият глас на радиста, –

включвам майор О'Мара на екран две...

Конуей усети как идеята, започваща да се оформя в главата му, се разпада на късчета. *Въртене*, помисли си ядосано, опитвайки се да я върне обратно; *центробежна сила, колела в колелата!* Но квадратното, изкривено лице на главния психолог запълваше екрана и беше невъзможно да се мисли за друго.

О'Мара заговори любезно – много лош знак:

– Досегашната ви дейност беше впечатляваща, докторе – особено когато прие формата на ръкотворен метеоритен поток от изтървани принадлежности и строителни материали. Но аз се притеснявам за пациента ви. Ние всички – а най-вече капитанът на „Декарт“, който наскоро се върна от Кюфтето. Капитанът е попаднал в неприятности – продължи психологът, – във вид на три торпеда с ядрени бойни глави, които са били насочени към кораба му. Едно от тях се е отклонило от курса си и е замърсило голям регион от океана на Кюфтето, а другите две са минали толкова близо, че се е наложило да използва пълна аварийна тяга, за да ги избегне. Казва, че установяването на връзка и приятелски отношения с обитателите са невъзможни при тези обстоятелства и че завръщането на съществото в добро здраве и доволно, е единственият начин да спасим положението... Доктор Конуей, устата ви е отворена. Или кажете нещо, или я затворете!

– Съжалявам, сър – отвърна Конуей разсеяно. – Мислех си. Има едно нещо, което бих искал да изпробвам, а вие бихте могли да ми помогнете – като ми съдействате да получа помощта на полковник Скемптън, исках да кажа. Ние си хабим времето тук, осъзнавам го вече, и бих искал да вкарам кораба в болницата. Все тъй въртящ се, разбира се – поне в началото, във всеки случай. Товарен люк трийсет е достатъчно голям да го поеме и е достатъчно близо до пълния с вода коридор, който води към отделението, което сме приготвили за този пациент. Но се боя, че полковникът ще се дърпа малко за вкарването на кораба в болницата.

Полковникът наистина се дърпаше и то доста. При все убежденията на Конуей и подкрепата, дадена му от О'Мара, Скемптън за трети път даде твърд и недвусмислен отказ.

– Осъзнавам важността на въпроса. Напълно оценявам значението му предвид бъдещите ни надежди за търговия с Кюфтето и съчувствам на техническите ви дертове. Но не ви се разрешава – повтарям, не се разрешава! – да вкарвате химически хранен кораб с действащ двигател в тази болница! Ако се включи случайно, като нищо ще взриви пробойна в обшивката ни, което ще предизвика смъртоносно спадане на

налягането на дузина нива, или пък може да се забие в централния компютър или секциите за гравитационен контрол!

– Извинете за секунда – прекъсна го Конуей раздразнено, и се обърна към лейтенанта. Попита: – Може ли да задействате двигателите дистанционно, от линейката... или пък да ги разкачите?

– Вероятно не бих могъл да ги разкача, без в крайна сметка да ги задействам и да се самоизгоря – отвърна замислено Харисън, – но знам достатъчно, за да успея да сложа реле, което... Да, можем да ги задействаме от тази контролна зала.

– Направете го, лейтенант – каза Конуей и се извърна към образа на Скемптън. – Доколкото разбирам, сър, вие не възразявате да вкараме кораба на борда, след като катапултираме двигателите му? Както и да пригответе специалното оборудване, което ще ми трябва в товарния шлюз и отделението?

– Офицерът по поддръжката на това ниво има нужните заповеди да ви сътрудничи – каза Скемптън. – Късмет, докторе. Край.

Докато Харисън настрои релето си, Приликла хвърляше по едно емоционално око на пациента, а заедно с Манън работеха върху приблизителния размер на съществото и теглото му, съобразно краткия поглед, който Конуей бе успял да му хвърли и като се имат предвид размерите на кораба. Тази информация беше нужна бързо за специалния транспортър и въртящата се операционна зала, които трябваше да са готови навреме.

– Все още съм тук, докторе – каза остро О'Мара – и имам въпрос. Идеята ви, че на съществото му е нужна гравитация, все едно нормална или изкуствена, за да оцелее – това го разбирам, но да го връзвате на някаква сложна вътележка...

– Не вътележка, сър – поправи го Конуей. – Ще бъде качено вертикално, като на виенско колело.

О'Мара тежко засумтя.

– Предполагам, убеден сте напълно в онова, което правите, докторе?

– Ами... – поде Конуей.

– Задай тъп въпрос... – каза психологът и прекъсна връзката, без да довърши изречението.

* * *

Отне повече отколкото лейтенантът беше пресметнал, за да се постави релето – в тази задача *всичко* отнемаше повече време от

първоначалната оценка! – и Приликла докладва, че състоянието на пациента бързо се влошава. Но в крайна сметка двигателите на кораба за работиха за нужния брой секунди, необходими да се промени орбитата му, и линейката се движеше редом с него, като го завъртя в тракционните лъчи веднага щом дюзите угаснаха, така че пациентът все пак разполагаше с нужната гравитация. Дори и така имаше две усложнения. Веднага щом двигателите млъкнаха, в носовия сектор се отвориша панели и навън изпадна парашутът за приземяване, тъй че за броени секунди въртящият се кораб здраво се омота в него. Краткото действие на тягата беше влошило и състоянието на обшивката.

– Тече като сито! – избухна Конуей. – Изстреляйте още една магнитна хватка към него. Продължавайте да го въртите и ни вкарайте бързо в люк номер трийсет! Как е пациентът?

– Вече в съзнание – отвърна Приликла, треперейки. – Достатъчно на себе си и излъчва ужасен страх...

Все още въртейки се, корабът влезе в огромната паст на люк Трийсет. В шлюза системите за изкуствена гравитация под палубата бяха поставени на неутрална позиция, така че да имитират условията на безтегловност от космоса. Световъртежът на Конуей, който го мъчеше от както за пръв път бе видял кораба, се увеличаваше от гледката на чуждоземния съд, който бясно се върти в затвореното пространство, пръскайки струи вледеняваща се водна пара.

После изведнъж външният люк на шлюза се затвори, тракционните оператори плавно прихванаха въртенето на кораба и в същото време изкуствената гравитация на палубата се повиши до нормалната за Кюфето. Само за няколко секунди корабът беше поставен хоризонтално на палубата.

– Как е той? – попита Конуей. Приликла отвърна:

– Страх... не, изключително раздражение. Излъчването вече е доста силно, като че ли съществото е по-добре... – емпатът създаваше усещане, че не вярва на собствените си възприятия.

Вдигнаха кораба внимателно и под него се изгъркала дълга, ниска количка на надуваеми колела. В шлюза откъм съседната водна секция започна да се лее вода. Приликла изтича по стената и през тавана, докато не застана на няколко метра над носа на кораба, а Манън, Харисън и Конуей първо изджапаха, а после полупреплуваха в същата посока. Когато стигнаха мястото, те се събраха около предния отсек на чужденеца, без да обръщат внимание на екипа, който пристягаше колани около корпуса на космолета и ги връзваше към количката, преди да я премести в

съседния коридор на вододишащите. Техниците режиха тънките плочи на обшивката и внимателно я белеха.

Конуей настояваше за особено внимание по време на тази операция, за да бъдат избегнати повреди на животоподдържащите машини.

Постепенно носовият отсек се превърна в гол скелет и астронавтът се разкри, досущ като кожата кафява гъсеница, която си е захапала опашката, на свой ред зашипана в едно от най-вътрешните колела на гигантски часовник. По това време корабът беше напълно потопен във вода, навсякъде в околната течност имаше кислород и Приликла докладваше, че според чувствата на пациента, той е извънредно обезпокоен и объркан.

– Объркан бил... – каза познат подигравателен глас и Конуей се обърна към О'Мара, който плуваше наблизко. От другата страна кучешката се приближаваше полковник Скемптън, но той поне мълчеше. А психологът продължи: – Това е много важно, докторе, в случай, че сте забравил – оттук и нашият личен интерес. Но сега защо не разбийте на части този голям механичен часовник и не изкарате пациента от там? Доказахте теорията си, че му е необходима гравитация, за да оцелее, и вече му я осигуряваме...

– Не, сър – каза Конуей, – още не.

– Очевидно въртенето на съществото в капсулата – намеси се полковник Скемптън, – компенсира въртенето на самия кораб, позволявайки по този начин стационарна позиция за пилота и гледка към външния свят.

– Не знам – отвърна лекарят уморено, – въртенето на кораба не съпада точно с онова на астронавта в него. По мое мнение трябва да почакаме, докато сме в състояние бързо да го прехвърлим на виенското колело, което почти точно ще възпроизведе условията в модула. Хрумна ми... е, може би е малко налудничаво... че още не сме разрешили проблемите.

– Но прехвърлянето на целия кораб в отделението, когато пациентът отделно би могъл да бъде преместен там за много по-малко...

– Не – настоя Конуей.

– Той е лекар – намеси се О'Мара, преди спорът им се разгори по-сериозно и умело отклони вниманието на полковника върху системата от лопатни колела, които поддържаха „въздуха“ на дишащия вода астронавт в движение.

Огромната количка, чието тегло бе поддържано от водата и до голяма степен от пълните с въздух колела, беше насочена ръчно по

коридора към огромната цистерна на едно от комбинираните операционни отделения на вододишащите пациенти на болницата. Внезапно изникна ново усложнение.

– *Докторе! Той излиза!*

Един от хората, които плуваха около носовата секция вероятно беше бутнал случайно катапултата на пациента, понеже тесният люк се отваряше и системата от зъбни колела и верижни предавки се преместваха в ново положение. Нещо, на вид като връзка гевреци с диаметър пет фута, се търкаляше към отвора.

Най-вътрешното колело в случая беше астронавтът, а двете от външните му страни изглеждаха метални и имаха поредица тръби, които ги свързваха с централната органична гума. Може би резервоари за храна, предположи Конуей. Теорията му отпадна, когато външните секции спряха точно пред шлюза и извънземният, все още мъкнейки една от тръбите със себе си, се изтъркули от кораба си. Все тъй въртейки се, той започна бавно да пада към пода на осем фута под него.

Харисън, застанал най-близо, се опита да спре падането му, но можа само да го хване с ръка. Съществото се превъртя и удари пода с плоската си страна. Оттласна се леко само веднъж и после спря, неподвижно.

– *Пак е в безсъзнание, умира! Бързо, приятелю Конуей!*

Обикновено любезният и скромен емпат този път беше увеличил мощността на радиото на скафандъра си до максимум, за да привлече по-бързо вниманието. Конуей му отвърна с махване – вече плуваше към падналия астронавт колкото се може по-бързо – и викна на Харисън:

– Изправи го, човече! Завърти го!

– Какво... – започна Харисън, но все пак пхна двете си ръце под извънземния и се помъчи да го вдигне.

Манън, О'Мара и Конуей пристигнаха едновременно на сцената на действието. Четиримата бързо успяха да вдигнат съществото в изправено положение, но когато Конуей се опита да ги накара да го завъртят, то се заклати като голям, мокър маркуч и се опита да се сгъне в себе си. Приликла, с голяма опасност за живота и извънредно крехките си крайници, кацна близо до тях и проглуши ушите на всички с подробности за емоционалното излъчване на пациента – което, на практика, в момента не съществуваше.

Конуей крещеше нареждания на другите трима да вдигнат извънземния на нивото на кръста си, като го поддържат изправен и го въртят. След няколко секунди О'Мара дърпаше до него, а Манън буташе

отреща, докато от двете страни те с лейтенанта въртяха и подкрепяха голямото, безжизнено, пръстеновидно тяло.

– Намали си мощността, Приликла! – изкрещя О'Мара. После с потих и бесен глас изръмжа. – Предполагам, че поне един от нас знае какво прави?

– Така мисля – отвърна Конуей. – Не може ли да го ускорим – въртеше се много по-бързо, когато беше в кораба. Приликла?

– То... е едва-едва живо, приятелю Конуей.

Те направиха всичко възможно да ускорят въртенето на извънземния, като в същото време го местят към приготвеното за него „легло“. То представляваше сложно виенско колело, каквото Конуей беше поръчал, заедно с водна атмосфера, която пък копираше супата от океаните на Кюфтето. Не беше съвсем точен дубликат, понеже смесените със „супата“ вещества бяха синтетични а не съдържащите се в оригинала живи организми, но имаха същата хранителна стойност. Понеже средата не беше токсична, поне що се отнася до другите дишащи вода, които вероятно биха използвали отделението, „легло“ на астронавта бе съставено от прозрачен пластмасов чаршаф вместо метална обшивка и шлюз. Това също помогна да се ускори процесът на настаняване на пациента в „стаята“ му и върху колелото.

Най-сетне той зае позиция, бе привързан и се въртеше в същата посока и със същата скорост, както и „кушетката“ му в космическия кораб. Манън, Приликла и Конуей се вързаха колкото се може по-близо до центъра на колелото и техния въртящ се пациент. Докато провеждаха огледа си, персоналът на операционната добави към обичайните инструменти и диагностичното оборудване много специалният мислеконтролиран „инструмент“ от Кюфтето. В края на първия час от прегледа пациентът все още се намираще в безсъзнание.

За успокоение на О'Мара и Скемптън, които бяха отстъпили местата си на колелото на екипа, Конуей каза:

– Дори от близко разстояние е трудно да се гледа през това нещо, но доколкото дихателният процес е неволен и включва храносмилане, и след като пациентът е страдал от недостиг на храна и въздух дълго време, предпочитам този път да не работя в чиста и свободна от храна вода.

– Любимото ми лекарство – подкрепи го Манън, – е храната.

– Продължавам да се чудя как е възникнала такава форма на живот – добави Конуей. – Предполагам, зародила се е в някой плитък басейн в прибоя където ефектът на вълните е карал водата да се плиска покрай тях вместо да минава навътре и навън. Пациентът, следователно, най-

вероятно е еволюирал от някакво ранно същество, което постоянно се е въртяло в плитчините от циркулярните вълни, събирайки храна по време на движението си. В крайна сметка това доисторическо същество е развило специална вътрешна мускулатура и органи, които му позволяват да ротира, вместо да върва на вълните и теченията, а също и нужните манипулатори във формата на тези листа или къси пипала, които стърчат от вътрешността на тялото му между серия хриле, усти и очи. Вероятно зрителния му апарат действа като един вид коелостат³, след като съдържанието на полезрението му постоянно се върти. Възпроизвежда се вероятно чрез пряко делене – продължи той, – и продължава да се върти през целия си живот, защото спирането означава и смърт.

– Но защо? – намеси се О'Мара. – Защо трябва да се върти, когато водата и храната могат да бъдат всмуквани без да се налага да се движи?

– Знаете ли какво не е наред с този пациент, докторе? – остро попита Скемптън, после добави притеснено. – Можете ли да го лекувате?

Манън издаде звук, който би могъл да се тълкува и като неприязнено изсумтяване, и като къс смях, или пък беше просто задавена кашлица.

Конуей обясни:

– И да и не, сър. Или, по-точно, отговорът е „да“ и на двата въпроса – той погледна към О'Мара, за да включи и психолога и продължи. – То трябва да се върти, за да остане живо – има изумителен начин за преместване центъра си на тежест докато се задържа в изправено състояние, като частично надува онези участъци от тялото си, които са най-отгоре в момента. Постоянното въртене предизвиква циркулация на кръвта – то използва нещо като гравитационно кръвообращение вместо мускулна помпа. Нали разбирате, това същество няма сърце – никакво. Когато спре да се върти, циркулацията на кръвта му спира и то умира за броени минути. Проблемът е, – завърши мрачно, – че може би прекалено често сме спирали тази циркулация почти напълно.

– Изказвам несъгласие, приятелю Конуей – намеси се Приликла, който по принцип никога не възразяваше никому. Телцето на емпата и

---

3. Коелостат – латинска дума, означаваща „спиращ небето“ – устройство, с помощта на което в астрономическите обсерватории задържат отразения образ на движещ се обект неподвижен, което се постига с комплекс малки проследяващи огледала. Терминът тук е употребен, за да се илюстрира зрителния апарат на роторите, който им позволява да фиксират поглед върху нещо, което е привлякло вниманието им, въпреки че телата им се въртят непрекъснато. Бел.ред.

тръбестите му крачета трепереха, но бавно и по начин, който означаваше, че цинрусецът е изложен на излъчване от приятен вид. Продължи: – Пациентът бързо си възвръща съзнанието. Вече е съвсем на себе си. Има усещане за притъпена болка, почти сигурно предизвикана от глад, но то вече започва да отслабва. Гостът ни е леко притеснен, много възбуден и извънредно любопитен.

– Любопитен ли? – попита Конуей.

– Любопитството е преобладаваща емоция, докторе.

– Най-първите ни астронавти – каза О'Мара, – също са били особняци...

Малко повече от час по-късно, поне в медицинско отношение те бяха приключили с пациента от Кюфтето и сваляха защитните си костюми. Лингвист от мониторинния корпус се беше настанил на виенското колело заедно с извънземния с намерението да добави с минимално забавяне новия извънземен език към банките с памет на болничния трансляционен компютър, а полковник Скемптън беше тръгнал да състави доста сложно съобщение за капитана на „Декарт“.

– Новините не са съвсем добри – каза Конуей, ухилен от облекчение противно на думите си. – Например, нашият „пациент“ не страда от нищо по-сериозно от стомашно разстройство, частично задушаване и последици от малтретиране в резултат на спасителната акция – или по-скоро отвлечането – на „Декарт“. Също така не показва и специални умения в използването на мислеконтролирани инструменти и изглежда напълно незапознат с тези неща. Това може да означава единствено, че на Кюфтето има и друга разумна раса. Но когато нашият приятел заговори нормално, не се съмнявам, че няма да е никак трудно да го накараме да ни помогне да намерим истинските собственици – Приликла казва, че не ни е обиден ни най-малко за многото пъти, когато едва не сме го убили и... ами, не знам как съумяхме да се измъкнем така лесно от това положение, след всички глупави грешки, които направихме.

– А ако се опитвате да си измъкнете комплимент от мен заради по-редния пример на брилянтно дедуктивно мислене или просто късметлийско предположение – кисело се обади О'Мара, – губите си и вашето, и моето време...

Манън предложи:

– Да идем да обядваме.

Докато се обръщаше да си тръгне, О'Мара подхвърли:

– Знаете, че не ям пред хора – създава впечатление, че съм нормално човешко същество като всички останали. Освен това, ще съм

Оперативна намеса

прекалено зает да изработвам комплект тестове за поредния от тъй наречените разумни видове...

КРЪВЕН БРАТ

Когато три дни по-късно Конуей беше повикан в кабинета на главния психолог, О'Мара му каза:

– Това не е чисто медицинско назначение, докторе, макар че този елемент е най-важният, разбира се. Ако проблемите ви предизвикат политически усложнения...

– Тогава ще ме направлява огромният опит на специалистите от „Културни контакти“ на Мониторния корпус – завърши вместо него Конуей.

– Тонът ви, докторе – каза О'Мара сухо, – съдържа косвена критика към прекрасната група мъже и същества, към която имам честта да принадлежа...

Третият присъстващ в стаята продължи да издава бълбукащи звуци, докато се въртеше бясно като някакво голямо, органично молитвено колело⁴, но иначе не каза нищо.

– Обаче си губим времето – продължи О'Мара. – Разполагате с два дни преди корабът ви да потегли към Кюфтето – достатъчно време, струва ми се, човек да си стегне панталонките, били те лични или професионални. Най-добре проучете подробностите по този проект колкото се може по-добре, докато все още имате удобна обстановка, в която да работите. Макар и неохотно – допълни той, – реших да изключа доктор Приликла от тази експедиция – Кюфтето не е място за същество, което е толкова свръхчувствително към емоционално излъчване, че на практика се свива и умира, ако някой мисли неприятни неща за него. В замяна ще разполагате с Шурешън, който изрази доброволно желание да ви служи като екскурзовод и съветник – макар че защо ще го прави, след като съвсем буквално е бил отвлечен и почти го убихме, е загадка за мен...

– Правя го, защото съм толкова смел и милостив, и всеопрошаващ – обади се Шурешън с равния си, транслиран глас. Все тъй въртейки се, добави. – Аз съм също проникателен и алтруистично настроен и се

---

4. Тибетските монаси използват вертикално въртящи се колела, по вътрешната повърхност на които са изписани текстовете на будистки молитви. Те вярват, че по този начин непрестанно „произнасяните“ им молитви по-лесно достигат до Боговете. Колелата се задвижват ръчно, от течаща вода или дресираны за целта животни, които тичат в тях – хамстери, дребни кученца и др; известни са и големи молитвени колела, въртящи от коне и мулета. Бел.прев.

интересувам само от възможно най-доброто и за двата ни вида.

– Да – съгласи се О'Мара с внимателно неутрален тон. – Но нашата цел не е напълно алтруистична. Планираме да разузнаем и проучим медицинското оборудване на родната ви планета с идеята да окажем помощ в тази област. Тъй като ние също сме щедри, алтруистични, немного етични, тази помощ ще ви бъде дадена тъй или иначе безплатно, но ако ни предложите да ни предоставите определено количество от тези инструменти, квазиживи приставки, приспособления или както и да решите да ги наречете, които произхождат от вашата планета...

– Но Шурешън вече ни каза, че расата му не ги използва... – започна Конуей.

– И аз му вярвам – съгласи се О'Мара. – Но знаем, че те идват от неговата родна планета и вашият проблем – тоест, един от проблемите ви, докторе – е да намерите народа, който ги използва. А сега, ако нямате други въпроси...

Няколко минути по-късно те вече бяха нелюбезно изпроводени в коридора. Конуей погледна часовника си и въздъхна:

– Време за обяд. Не знам вие как сте, но аз винаги мисля по-добре с пълна уста. Вододишащата секция е само на две нива над нас...

– Много мило от ваша страна, но осъзнавам колко неудобно е за вашия вид да яде в моята околна среда – отвърна Шурешън. – Моето животоподдържащо оборудване съдържа интересна подборка от храна и, макар че съм напълно неегоистичен и внимателен, когато става дума за удобството на приятелите ми, ще се връщам въщи след два дни и възможностите ми да изпробвам многовидови условия и контакти са ограничени. Бих предпочел да използвам хранителните помещения на вашите топлокръвни кислорододишащи събрата.

Облекчената въздишка на Конуей беше непреводима. Той просто каза:

– След вас.

Когато влязоха в столовата, лекарят се опита да прецени дали е по-добре да хапне на крак като тралтан или да рискува да си докара множествена херния на мелфианската желязна девица. Всички земно-човешки маси бяха заети.

Конуей се настани на мелфиански стол, а Шурешън, чиито хранителни запаси бяха разтворени във водата му за дишане, паркира мобилната си животоподдържаща система близо до масата. Докторът се канеше се да поръчва, когато се получи малка задръжка. Торнастър, отговорният диагностик от Патологията, се вмъкна в столовата, насочи по едно

око към тях, докато с другите две оглеждаше залата като цяло и издаде звук, подобен на мелодично тръбене с рог.

То беше транслирано обратно с обичайния лишен от емоции глас, който каза:

– Видях ви да влизате, докторе и приятелю Шурешън, и се почудих дали бихме могли да обсъдим мисията ви за няколко минути – преди да започнете да се храните...

Както и цялата си тралтанска раса, Торнастър беше вегетарианец. Конуей имаше избора да яде салатата – храна, която считаше достойна само за зайци – или да почака, както началникът му бе предложил, за пържолата.

На масите около тях хората привършваха храненето си и тръгваха, пълзяха или, в един от случаите, излитаха, за да ги заместят също тъй разнообразен набор извънземни, а Торнастър все още продължаваше да дудне за методите за разглеждане на данни и образци, които би трябвало да му пращат, както и ефикасната организация на тази медицинска визита с планетарни размери. Като същество, отговорно за анализирането на тази планина от входящи данни, той имаше много конкретни представи за това как трябва да се свърши предварителната работа.

Но най-сетне патологът се оттегли, Конуей си поръча пържолата и в продължение на няколко минути мълчаливо се занимаваше с общохирургическа операция с нож и вилница. После осъзна, че транслаторът на Шурешън издава ниско нестройно ръмжене, което вероятно беше еквивалент на непреводимия звук, който земянин би издал, когато си прочиства гърлото. Попита:

– Въпрос ли имате?

– Да – отвърна Шурешън. Издаде още един непреводим звук и продължи. – Смел и издържлив, и емоционално стабилен съм аз...

– И скромен също тъй – допълни Конуей сухо.

– ...но не мога да не почувствам лека загриженост за утрешното посещение в кабинета на съществото О'Мара. По-точно, ще боли ли и ще има ли странични умствени ефекти?

– Ни най-малко и абсолютно никакви – обясни му Конуей успокоително. После се зае да описва процедурата, използвана за свалянето на мнемозаписи на информационна касета, като допълни, че всичко това е напълно доброволно и ако процедурата предизвиква у Шурешън някакви умствени или физически смущения, той може да си промени намеренията по всяко време, без това да означава загуба на уважение. Той просто правеше голяма услуга на Болницата като позволяваше на

О'Мара да свали запис от него – касета, която да им позволи да придобият пълни и ценни познания за света и обществото, в които Шурешън живее.

Въртящият се все още издаваше еквивалента на „Ох, дявол го взел...“, когато приключиха обяда си. Малко по-късно се отдели, за да се повърти самостоятелно из изпълнените с вода секции на АФЖЛ, докато Конуей се насочи към собственото си отделение.

Още преди да съмне, щеше да му се наложи да се заеме със „стягането на панталоните“, като се запознае с условията на Кюфтето и изготви някои доста подробни планове за процедурата преди пристигането – ако не по друга причина, то просто за да създаде у Монитора, който щеше да му асистира, представата, че докторите от Галактическата болница знаят какво правят.

Точно в момента отговаряше за отделение от покрити със сребърна козина гъсеници келгианци и болничното родилно отделение за тралтани. Беше началник и в малко отделение за хъдлърци, с техните кожи като гъвкава броня, чиято система за изкуствена гравитация беше нагласена на пет g и чиято атмосфера беше гъста мъгла под високо налягане, и за топкоподобното същество с класификация ТНТУ, идващо кой знае откъде, което дишаше пренагрятата пара. Отне му доста повече от няколко часа да се справи с този сноп „краища за връзване“.

Лечението и възстановяването на пациентите напредваха добре, но той се чувстваше задължен да размени по някоя дума с всички тях и да им каже довиждане, защото щяха да бъдат изписани и да се върнат по домовете си много преди той да се прибере от Кюфтето.

* * *

Конуей хапна набързо и на крак до една количка за инструменти, след което реши да звънне на Мърчисън. Обаждаха се реакциите на дългогодишната му медицинска целеустременост, помисли си той цинично, и започваше да мисли само за собственото си егоистично удоволствие...

Но в Патологията му казаха, че сестра Мърчисън е дежурна в метановото отделение, облечена в малко танкче – добре защитено, претрупано с нагреватели отвътре, обкичено с охладители отвън – което беше единственото средство да се влезе в Студената секция без едновременно да се замразиш до смърт за секунди и да избиеш всеки пациент в отделението с топлината си.

Той успя да се свърже с нея чрез интеркома в сестринската стая на отделението, но, като се имат предвид ушите и на хората, и на другите,

които вероятно подслушваха, говореше късо и професионално за настоящата си задача и за вероятността сестрата да се присъедини към него на Кюфтето в ролята си на патолог, след което предложи, когато смяната ѝ свърши, да обсъдят подробностите на възстановителното ниво. Откри, че това ще стане чак след шест часа. Докато тя говореше, на заден фон се усещаше полъх на изумително сладкото деликатно мислене – като съскане на сблъскващи се снежинки, помисли си той – в отделение пълно с интелигентни кристали, които телепатират един към друг.

Шест часа по-късно те се срещнаха на възстановителното ниво, където изкуското осветление и някои наистина вдъхновени постижения в пейзажното изкуство придаваха илюзия за огромно пространство, заключено около малък тропически плаж, ограден от скали и отворен към морето, което сякаш се простираше на километри пред тях към несъществуващия хоризонт. Единствено извънземната растителност, издигаща се от скалите, пречеше на залива да изглежда досущ като нормален тропически плаж някъде на Земята, но все пак пространството беше главен проблем на Галактическата болница и се предполагаше видовете, които работят заедно, и да се забавляват заедно.

Конуей се чувстваше много уморен и осъзна внезапно, че би му се наложило да започне сутрешния обход на отделенията си само след два часа – ако имаше обходи все още, разбира се. Но утре – днес, по-точно – щеше да е дори по-тежък ден, ако добре познаваше О'Мара, а нямаше да е напълно себе си...

Когато се събуди, Мърчисън се бе надвесила над него с изражение, в което се смесваха веселие, раздразнение и загриженост. Тя го сръгна в корема и отбеляза:

– Заспа наред думата ми преди повече от час! Това не ми харесва – кара ме да се чувствам несигурна, нежелана, непривлекателна за мъжете – тя пак го мушна в диа-фрагмата. – Очаквах да чуя някаква вътрешна информация най-малкото. Някакви идеи за проблемите и опасностите на новата ти задача и колко време ще те няма. Или най-малкото очаквах топло и нежно сбогуване...

– Ако искаш да се биеш – със смях отбеляза Конуей, – нека се преборим...

Но тя му се изплъзна и хукна към водата. С лекаря по петите си, тя се гмурна сред бурното вълнение, обкръжаващо един тралтан, когото учеха да плува. Конуей си мислеше, че я е загубил, но една тънка загоряла ръка се обви изотзад около врата му и той нагълта половината изкуствен океан...

...докато отново си поемаха дъх на горещия изкуствен пясък, Конуей ѝ разказа за новото си назначение и за касетата, която ще бъде взета от Шурешън и която му предстоеше да си качи съвсем скоро. „Декарт“ заминаваше чак след трийсет и шест часа, но през повечето време той щеше да има халюцинацията, че е подвижен геврек, който вероятно смята всички земни женски за безформени и неприятни торби тесто или може би нещо още по-лошо.

Няколко минути по-късно те напуснаха възстановителното ниво, като обсъждаха най-добрия начин да уредят освобождаването на Мърчисън от лапите на Торнастър, за чиято слонска раса думата „любов“ беше само непреводим звук.

Всъщност нямаше съществена нужда да напускат възстановителното ниво. Просто земната човешка ГБГЖ-раса беше единствената в Галактическата федерация с табу към нудизма и един от малцината видове с неприязън към правенето на любов на обществени места.

* * *

Шурешън вече си беше тръгнал, когато Конуей пристигна в кабинета на О'Мара.

– Вече всичко ви е известно, докторе – каза психологът, докато той и асистентът му лейтенант Крейторн, го връзваха към информатория. – Но все пак съм длъжен да ви предупредя, че първите минути след прехвърлянето на касетата са най-неприятни – точно тогава човешкото съзнание се чувства, сякаш го е завзело извънземното alter ego. Това е чисто субективно явление, предизвикано от внезапния прилив на извънземни спомени и преживявания. Трябва да се опитате да запазите гъвкавостта на съзнанието си и да се адаптирате към тези чужди, понякога *много* чужди впечатления колкото се може по-бързо. Как ще го направите си е ваш проблем. Тъй като тази касета е съвсем нова, ще наблюдавам реакциите ви, в случай че възникнат усложнения. Как се чувствате?

– Добре – отвърна Конуей и се прозя.

– Не преигравайте – отвърна О'Мара и щракна бутона.

Лекарят дойде на себе си след няколко субективни секунди. Намираше се в малка, квадратна чужда стая, чиито стени и форми, както и обзавеждането, бяха прекалено прави и ръбести. Две гротескни същества – малка част от съзнанието му настояваше, че са му приятели – бяха надвиснали над него, изучаваха го с плоски мокри очи, хлътнали в две лица, направени от безформено розово тесто. Стаята, обитателите ѝ и самият той бяха неподвижни и...

Той умираше!

Конуей внезапно осъзна, че е бутнал О'Мара на пода и седи на ръба на кушетката му със стиснати юмруци, плътно притиснал ръце към гърдите си – и се люлее бързо напред-назад. Но движението изобщо не му помогна – стаята все още беше прекалено ужасяваща, главозамайващо *стабилна!* Виеше му се свят до повръщане, зрението му избледняваше, задушаваше се, губеше усещането си за допир...

– Полека, друже – обади се меко О'Мара. – Не се бори с него. Адаптирай се.

Конуей се опита да го наругае, но звукът, който се чу, беше като скимтене на изплашено животинче. Той се люлееше напред-назад, все по-бързо и по-бързо, клатеше глава насам-натам. Стаята подскочаше и се въртеше, но все още беше прекалено стабилна. Стабилността ѝ беше ужасяваща и смъртоносна. *Как, запита се с отчаяние, човек се адаптира към смъртта?*

– Вдигни му ръкава, лейтенант – каза О'Мара настоятелно. – И го задръж мирен.

И тогава Конуей изгуби контрол. Извънземното същество, което очевидно го владееше, не би могло да позволи никому да обездвижи тялото му – това беше немислимо! Той скочи на крака и се хвърли на бюрото на О'Мара. Все още опитвайки се да издири начина на движение, който ще успокои извънземния в главата му, той запълзя на четири крака през организираната бъркотия на бюрото, въртейки и клатейки глава.

Но на извънземния в него му се виеше свят от стабилността, а земно-човешката част от него беше замаяна от прекомерното движение. Конуей не беше психолог, но знаеше, че ако не измисли нещо много бързо, ще приключи кариерата си като пациент – на О'Мара – вместо като лекар, понеже извънземният му беше твърдо убеден, че умира, сега и веднага.

Дори и само субективно, умирането щеше да е ужасно травмиращо преживяване.

Когато се покатери на бюрото, му беше хрумнала една идея, но докато по-голямата част от съзнанието му се намираще в плен на панически реакции, му беше трудно да си спомни каква точно. Някой се опитваше да го издърпа и той риташе, докато не го пуснаха, но от усилието загуби равновесие и падна с главата надолу във въртящото се кресло на О'Мара. Почувства, че се търкаля към пода и инстинктивно протегна крак да спре падането. Креслото се завъртя на повече от сто и осемдесет градуса, тъй че той ритна отново, и отново. Столът продължи

да се върти, неравно в началото, но после по-гладко, след като му хвана цаката.

Облегалката на стола се врязваше болезнено в хълбока му, лявото бедро и коляното бяха отпуснати на седалката, а с десния си крак се отблъскваше равномерно от пода. Не беше много трудно да си представи, че околните шкафове, лавици, вратата на кабинета и силуетите на О'Мара и Крейторн лежат странично, а той, Конуей, се върти вертикално. Паниката му започна полека да отслабва.

– Ако ме спрете – каза Конуей и имаше предвид точно това, което казва, – ще ви ритна в муцуните...

Изражението на лицето на Крейторн, когато влезе в полезрението му, беше нелепо. О'Мара беше ударен от отворената вратичка на шкафа с лекарствата.

Конуей обезоръжаващо продължи:

– Това не е просто реакция на внезапно въведената извънземна гледна точка – повярвайте ми, Шурешън като личност е по-хуманоиден отколкото повечето от касетните същества, с които съм се срещал напоследък. Но *това* не мога да овладее! Не аз съм психологът тук, но не мисля, че нормален човек би могъл да се адаптира към постоянна агония, водеща към смърт. На Кюфтето – продължи мрачно, – няма такова нещо като да си играеш на умрял, да спиш или да си в безсъзнание. Или се движиш и си жив, или си неподвижен и мъртъв. Дори най-младите от расата на Шурешън се въртят по време на бременността и...

– Ясно ми е какво имаш предвид, докторе – каза О'Мара и отново се приближи. Дясната му ръка, с дланта нагоре, държеше три таблетки. – Няма да ти бия инжекция, понеже за да го направим ще трябва да спреш, а то ще предизвика стрес, както вече стана ясно. Вместо това ти давам три съно-бомбички. Резултатът ще е мигновен и ще се изключиш за поне четирийсет и осем часа. Ще изтрия касетата, докато си в безсъзнание. Ще има няколко остатъчни спомена и впечатления, когато се събудиш, но не и паника. Сега отворете уста, докторе. Очите ви сами ще се затворят...

* * *

Конуей се събуди в малка кабина, чиято аскетична цветова схема му подсказа, че се намира на борда на федерален крайцер, а вида на стенната облицовка сведе вариантите до „Декарт“ – возилото на Културни контакти и Разузнаване. Офицер с майорски нашивки седеше на единствения сгъваем стол, буквално запълвайки и малкото свободно

пространство в миниатюрната кабина. Разглеждаше една от дебелите папки за Кюфтето. Вдигна глава.

– Едуардс, корабният медицински офицер – представи се той любезно. – Радвам се, че пак сте с нас, докторе. Буден ли сте?

Конуей си разчекна устата си в прозявка и отвърна:

– Отчасти.

– В такъв случай капитанът иска да ни види – съобщи Едуардс и отстъпи в коридора така, че Конуей да има място да се облече.

„Декарт“ беше голям кораб и контролната му зала бе достатъчно просторна, за да може да поеме животоподдържащата система на Шурешън, без това да причинява прекомерни неудобства на заемащите я офицери. Капитан Уилямсън беше поканил въртящия се да прекара повечето време тук – комплимент, който би бил оценен по право от всеки астронавт, без значение на расата му – а на същество, което не познава смисъла на съня, това даваше предимството да не остава без компания. Шурешън с радост говореше с всички.

Компютърът на кораба беше миниатюрен в сравнение с чудовището, което поддържаше транслатора в Галактическата болница, а дори и така само част от паметта му можеше да бъде заделена за преводи, понеже трябваше и да обслужва кораба. В резултат на това капитанът не постигаше особен напредък в опитите си да предава сложни психополитически идеи на Шурешън.

Офицерът, който стоеше зад капитанското кресло, се обърна и Конуей позна Харисън. Кимна му и каза:

– Как е кракът ви, лейтенант?

– Добре, благодаря – отвърна Харисън. Добави сериозно. – Малко ме наболява, когато вали, но това не е често явление на борда на космическите кораби...

– Ако трябва да проведете разговор, Харисън – отбеляза капитанът с овладяно раздражение, – моля водете го интелигентно! – А на лекаря заяви кратко: – Докторе, системата му на обществено управление изобщо не ми е ясна! Ако въобще има такова нещо, изглежда ми като паравоенна анархия. Но трябва да се свържем с вишестоящите или, ако не успеем, с неговите другари и близки роднини. Проблемът е, че Шурешън дори не разбира идеята за родителска привързаност и сексуалните му връзки изглеждат необичайно сложни...

– Такива са си – съгласи се Конуей съчувствено.

– Очевидно знаете повече от нас по въпроса – отбеляза капитанът облекчено. – Бях се надявал да е така. Казаха ми, че сте споделяли за

няколко минути съзнанията си, и че той ви е бил и пациент. Така ли е?

Конуей кимна и обясни:

– Всъщност не ми беше пациент, сър, понеже не е бил болен, но ни помагаше по време на множеството тестове. Все още копнее да се върне у дома и е почти толкова нетърпелив да устнови приятелски контакт със своите, колкото и ние. Какъв е проблемът, сър?

Като цяло проблемът на капитана беше, че има подозрително съзнание и съвсем логично приписва и на обитателите на Кюфтето подобни помисли. Поне доколкото се отнася до Шурешън, първият представител на расата им, излязъл в космоса, беше погълнат в товарния трюм на „Декарт“ и отнесен нанякъде.

– Те очакваха да ме изгубят – вметна в този момент Шурешън, – но не очакваха да ме откридат.

Последвалата реакция на завръщането на „Декарт“ беше предвидима – върху кораба беше хвърлено всичко най-гнусно, което имаха под ръка. Ядрените бойни глави лесно бяха избегнати или отблъснати, но Уилямсън бе принуден да се оттегли, тъй като техните боеприпаси бяха от особено неприятен вид и животът на повърхността щеше да бъде засегнат прекомерно, ако на тази атака ѝ се позволи да продължи. Сега се връщаха отново, този път с първия космонавт на Кюфтето, и той трябваше да докаже на планетарните власти и/или приятелите си, че не му се е случило нищо неприятно.

Най-лесният начин да го сторят щеше да бъде да влязат в орбита отвъд обсега на ракетите им и да накарат Шурешън сам да прекара колкото време е необходимо в убеждаване на народа си, че не е бил измъчван и съзнанието му не е обсебено от някаква чудовищна форма на чуждопланетен живот като капитана например. Комуникационното оборудване на кораба му беше възпроизведено точно, така че нямаше проблем. При все това Уилямсън чувстваше, че правилната процедура ще е той да се свърже с властите на Кюфтето и да се извини за сторената грешка, и то преди да се включи Шурешън.

– Първоначалната цел на това упражнение беше да установим приятелска връзка с този народ – заключи Уилямсън, – още преди хората в Болницата да се възрадат толкова на мислеуправляемите инструменти и да решат, че искат да имат повече от тях.

– Причината да съм тук не е изцяло комерсиална – подчерта Конуей с тон на човек, чиято съвест все пак не е съвсем чиста. – Поне доколкото става дума за така поставения въпрос, мога да ви помогна. Проблемът произтича от това, че не разбирате пълната им липса на родителска

или роднинска привързаност, както и на всякакви други емоционални връзки, с изключение на кратката, но много силна такава, която съществува точно преди и по време на самия разплоден процес. Нали разбирате, те действително мразят бащите си и всички, които...

– Да ни помогнеш, така каза – промърмори Едуардс.

– ...всички други, които са пряко свързани с тях – продължи Конуей. – Освен това в съзнанието ми са останали и някои по-странни спомени от Шурешън. Това понякога се случва след излагане на необичайна чуждоземна личност, а тези същества са необичайни...

Социалната структура на Кюфтето до съвсем неотдавнашното минало беше напълно обратна на всичко, което повечето разумни видове считаха за нормално. На пръв поглед ставаше дума за анархия, в която най-уважаваните личности са заклетите индивидуалисти, пътешествениците и изобщо създанията, които живеят опасно и постоянно търсят нови преживявания. Сътрудничеството и самоналожената дисциплина бяха нужни за обща защита, разбира се, тъй като видът имаше много естествени врагове, но това беше напълно чуждо на естеството им и единствено страхливците и слабите, които слагат сигурността и удобството над всичко друго, бяха способни да преодолеят срама от близкия физически контакт.

В най-ранните дни на това хаотично общество те са били смятани за най-низши сред долните класи, но именно един от тях е измислил метод, позволяващ на представители на вида им да се въртят и да живеят, без да се налага да се търкалят по морското дъно. Това, както и способността да оцеляваш в неподвижно състояние, е било аналог на откритието на огъня или колелото на Земята и е положило началото на технологичното развитие на Кюфтето.

С нарастването на стремежа за удобство, сигурност и сътрудничество, броят на заклетите индивидуалисти намалявал – тъй или иначе те прекалено често загивали. Истинската власт попаднала в масивните пипала на съществата, които се притеснявали за бъдещето и били толкова любопитни за света около тях, че за да задоволят това си любопитство имали желанието да правят срамни неща и да се лишат от практически цялата си физическа свобода. Те представлявали очевиден пример за самоунижение и липса на авторитет, но на практика били истинските водачи. Индивидуалистите – лидери по презумпция – останали само познати фигури с едно особено важно изключение.

Причината за това объркано общество било дълбокото, базирано на секса отвращение към всички кръвни роднини. Тъй като въртящите се

на Кюфтето били еволюирали в сравнително малък и ограничен район и били принудени да се движат постоянно из тази област, физическият контакт за развѣдни цели – изцяло инстинктивно дело в предшестващите разума времена – бил много по-вероятен между роднини, отколкото между напълно непознати и поради това те развили ефективна предпазна мярка срещу инбридинга.

Расата на Шурешън се възпроизвежда хермафродитно. Всеки родител след акта развива собствени близнаци, по един от всяка страна на тялото – като слепени грайфери, обвиващи страничните плоскости на автомобилна гума. Нараняване, болест или умствено обѣркване непосредствено след раждането биха могли да причинят на родителя загуба на равновесието, търкулване на хълбок, спиране и смърт. Но този тип летални случаи са станали много по-редки сега, когато има машини, които поддържат въртенето на родителя, докато опасността отмине. Въпросът в случая е, че когато децата в крайна сметка се отделят от родителя си, им остават едни извънредно чувствителни петна, като местоположението на тези „бемки“ се определя от наследствени фактори. Резултатът е, че опитите да се извърши сексуален акт между кръвно близки индивиди водят до контакт на чувствителните области, което причинява значителна взаимна болка. Въртящите се действително *мразят* бащите си и всички други роднини. Просто нямат избор.

– И съвсем краткия период на ухажване – допълни Конуей в заключение, – обяснява очевидното самохвалство, което наблюдаваме у Шурешън. По време на случайна среща на морското дъно, нямаш особено много време да впечатлиш желаниа партньор със силата или красотата на личността си, тъй че скромността е определено нежизнеспособна характеристика.

Капитанът впери продължителен и замислен поглед в Шурешън, после отново се обѣрна към събеседника си. – Доколкото разбирам, докторе, нашият приятел тук е преминал продължително обучение и се е приучил на дисциплината, нужна за да стане първият астронавт на Кюфтето. Но той принадлежи към най-долната социална класа съществувала някога, макар че неофициално вероятно е доста добре оценяван?

Конуей поклати глава.

– Забравяте нещо важно, сър – и отново става дума за избягването на инбридинга. Огромно е значението, което този народ възлага на пътешествениците, които носят нова кръв и познания. В това отношение Шурешън е изключителен. Като първи космонавт на планетата, той е много високопоставен, без значение как ще гледате на него – това е най-

уважаваното същество на света си и влиянието му е, ами, доста значимо.

Капитанът не каза и дума, но лицето му се изпъна в необичайна за него гримаса... човек почти можеше да си помисли, че се усмихва.

– И като говоря като човек, който му е обличал кожата – допълни Конуей, – може да сте сигурен, че той не ни се сърди ни най-малко, за-дето го отвлякохме – чувства се задължен към нас, на практика – и ще ни съдейства по време на процедурите за установяване на контакт. Само помнете, сър, пред този народ да наблегнете на нашите *различия*. Те са най-странния вид, с който някога сме сблъскали – което си е буквалната истина. Бъдете особено внимателен да не говорите за нас като братя в различна кожа или че всички принадлежим към голямо колкото цялата Галактика семейство на разумен живот. „Семейство“ и „брат“ за тях са мръсни думи!

Малко след това Уилямсън свика събрание на специалистите по културни контакти и комуникации, с които да обсъди получената от Конуей нова информация. Въпреки слабите възможности за транслация на „Декарт“, по времето, когато дежурните офицери в контролната зала се смениха за втори път, те бяха завършили планове за осъществяване на връзка с местните на Кюфтето.

Но старши специалистът от културни контакти все още не беше удовлетворен – искаше да изучава културата всестранно. Нормалните цивилизации, настоя той, бяха основани върху разширяването на семейните връзки върху племената, селата и държавите, докато в крайна сметка целият свят се обедини. Така че той не виждаше как би могла една цивилизация да се издигне без подобно сътрудничество на семейно и племенно ниво – но смяташе, че по-подробно проучване на личните взаимоотношения може да изясни положението. Може би доктор Конуей би искал да вземе отново шурешанската касета?

Въпросният доктор беше уморен, раздразнителен и гладен. Хапливият му отговор обаче беше изпреварен от майор Едуардс, който изрева:

– Не! В никакъв случай! О'Мара ми даде твърди инструкции по този въпрос. С цялото ми уважение, докторе, но той го забранява дори ако вие сте достатъчно глупав да се съгласите. Това е един от видовете, чиито касети са неизползваеми. По дяволите, гладен съм и не ми се ядат повече сандвичи!

– На мен също – съгласи се Конуей.

– Защо вие, докторите, винаги сте *гладни*! – попита офицерът от културни контакти.

– Господа – обади се капитанът уморено.

– Ако говоря от мое име – въздъхна старши лекарят от Галактическата болница, – то е защото целият ми живот е бил посветен на неегоистична услуга за другите. Могъщите ми способности за лечение и великите ми хирургическите умения са им достъпни незабавно, във всеки миг на денонощието. Принципите на възвисената ми и алтруистична професия го изискват. Тези жертви – дългите часове заетост, недостатъчния сън и нередовното хранене – аз давам доброволно и без да се оплаквам. Ако според нисшите същества мисля за храна по-често, отколкото изглежда нормално, то е защото може да възникне някаква медицинска задача и следващото ми хранене да се отложи, тъй че ако ям сега, това ще ми помогне да вложа повече от безценните си уменията в помощ на пациента си, а дори лаици като вас би трябвало да са чували за ефекта от недохранването върху ума и мускулатурата... – Той помълча и добави сухо. – Няма нужда да ме зяпате така, господа. Просто подготвям съзнанието си за контакта с приятелите на Шурешън като си представям, че скромността не съществува.

През останалата част от пътуването Конуей разпределяше времето си между „Комуникации и връзки“, разговори с капитана, Едуардс и Шурешън. По времето, когато „Декарт“ се материализира в звездната система на Кюфтето, той беше събрал много малко полезна информация за медицината на планетата и дори още по-малко – за онези, които я практикуват.

Контактът с изпълняващите неговата професия на Кюфтето беше жизненоважен за успеха на задачата му.

Но лечебната хирургия и медицината бяха съвсем скоростни открития, станали възможни едва когато видът се бе научил да се върти като остава в едно и също положение. Шурешън обаче бегло му спомена за други видове, които действали като еквиваленти лекари. Според описанието му излизаше, че са отчасти лекари, отчасти паразити и отчасти хищници. Носенето на някой от тях беше много опасно, тъй като често предизвиквало загуба на равновесие, спиране и смърт на постоянно въртящото се тяло на пациента. От доктора, настоя Шурешън, трябва да се боиш повече, отколкото от болестта.

При наличните ограничени възможности за превод той беше неспособен да обясни как съществата се свързват с пациентите си. Шурешън никога не беше срещал лично доктор и не беше въртял с някой, който да е. Най-близкото до обяснение беше, че те осъществявали пряка връзка с душата на пациента си.

– О, Боже – промърмори Едуардс. – И сега какво?

– Молите ли се или просто изпускате парата? – любопитства Конуей.

Майорът се ухили, после продължи сериозно:

– Единствената причина нашият приятел да използва думата „душа“, всъщност се дължи на това, че транслаторът ви я е приел като еквивалент на значението ѝ на Кюфтето. Просто трябва да се обадите в Болницата да питате какво си мисли за душата онзи прерасъл електронен мозък.

– О'Мара – отвърна Конуей, – отново ще започне да се съмнява в психическото ми здраве...

По времето, когато пристигна отговорът, капитан Уилямсън успешно беше съумял да поднесе извиненията си на не-властващите на Кюфтето и Шурешън беше обрисувал такава бляскава картина на цялостната странност на земните хора, че радушното посрещане им беше осигурено. „Декарт“ обаче беше помолен да остане в орбита, докато бъде маркирана и разчистена подходяща площадка за кацане.

– Според това – каза Едуард, докато предаваше разпечатката на Конуей, – определението на компютъра за „душа“ е просто „същина на живота“. О'Мара казва, че програмистите не искали да го объркват с религиозни или философски фактори, като включат в базата данни материални или безсмъртни души. Тъй че според компютъра, ако нещо е живо, то има душа. Очевидно лекарите на Кюфтето осъществяват пряк контакт със същината на живота на пациентите си, каквото и да означава това.

– Лечение с вяра, така ли мислите?

– Не знам, докторе – отвърна Едуардс. – Струва ми се, че главният психолог не ни беше много полезен в случая. И ако си въобразявате, че аз мога да ви помогна като ви дам отново шурешънската касета, спестете си усилието.

Конуей беше изненадан от нормалния вид на Кюфтето, гледано от орбита. Чак когато корабът стигна на десет мили от повърхността, започна да се забелязва бавното гърчене и извиване на огромните килими от животинска тъкан, които пълзяха по повърхността, както и неестественото спокойствие на гъстото като супа море. Само по крайбрежните ивици във водата се наблюдаваше движение. Тук морето кипеше в жълто-зелен буламач от малки и големи водни хищници, които яростно късаха живота крайбрежие, а „земята“ също тъй настървено отвръщаше на ударите им.

„Декарт“ се спусна на около четири километра навътре в морето срещу мирен участък от брега, в центъра на отбелязан с ярки цветни шамандури район. Корабът напълно се скри в облак пара, създадена от опашните му дюзи. Щом кърмата се плъзна под морската повърхност, тягата намалea и той меко се отпусна на песъчливото морско дъно. Огромното количество кипяща вода, създадено от реактивните струи, бавно отплува с прилива и местните започнаха да се навъртат наоколо.

Буквално, помисли си Конуей.

Като грамадни спрехнати понички те се изтъркулваха от зелената течна мъгла към основата на кораба, после се въртяха наоколо и покрай него. Когато на пътя им се появяваха скали или бодливи морски растения, те се залюляваха сръчно около тях, понякога за секунда се накланяха почти водоравно при смяна на посоката, но винаги запазваха постоянната си скорост на въртене и максималното възможно разстояние един от друг.

Конуей изчака нужното на време Шурешън да слезе по рампата и да бъде приветстван съответстващо от неприятелите си. Лекарят носеше лек защитен костюм, идентичен на използваните във вододишашката секция на болницата – както за удобство, така и да покаже на местните колкото се може повече от странно оформеното си тяло. Стъпи встрани от рампата и бавно се понесе към морското дъно, вслушан в преведените гласове на Шурешън, важните гости и по-шумните сред въртящата се тълпа.

Когато докосна дъното, в първия момент си помисли, че го нападат. Всяко същество в близост до кораба се опита да премине възможно най-близо до него и всяко каза нещо по време на преминаването си. Микрофонът на костюма пресяваше звука като бълбукащ шум, но транслаторът, тъй като беше просто съобщение в рамките на способностите на корабния компютър, го преведе като „Добре дошъл, страннико“.

Не можеше да има съмнение относно искреността им – в този изумителен свят топлината на приветствието беше пряко пропорционална на степента на странност. А и те нямаха нищо против да отговарят на въпроси. От тук нататък Конуей беше сигурен, че работата му ще е лесна.

Едно от първите неща, които откри, беше, че те всъщност нямат нужда от професионалните му услуги.

Това беше общество, чиито членове никога не спираха да се движат, през и около „градовете“, които бяха просто производствени фабрики, заведения за обучение или изследвания, а не големи конгрегации

по местоживеене – на Кюфтето нямаше такова нещо като жилище. След определен работен период във въртяща се рамка поничката се изплъзваше от ограничаващата я сбруя и се изтъркаваше да търси храна, упражнения, интересни преживявания или странна компания някъде другаде из морето.

Нямаше сън, нито физически контакт, освен за репродукция, нито високи сгради, нито гробища.

Когато някой от роторите – така екипажът на крайцера кръсти странната раса – спираше поради старост, катастрофа или се натъкваше на някой хищник или на отровно растение, сънародниците му просто го забравяха. В тялото скоро след смъртта започваха да се натрупват газове, които го изтласкваха на повърхността, а там риби и птици се погрихваха за изчезването му.

Конуей поговори с няколко същества, които бяха много стари да се въртят и ги държаха живи чрез изкуствено хранене, докато ги въртяха на личните им виенски колела. Така и не остана съвсем сигурен дали ги държат живи поради ценността им за обществото или са просто подложени на експеримент. Знаеше, че вижда гериатрия в действие, но заедно с неособено сложна асистенция при трудни раждания, това беше единствената друга форма на медицина, която среща.

* * *

Междувременно разузнавателните екипи картографираха планетата и носеха проби с тонове. Повечето от този материал се превръщаше в Галактическата болница за изследване и скоро от отдела на Торнастър започнаха да пристигат подробни аналитични предложения за терапевтични мерки. Според диагностика-патолог Кюфтето имаше твърде спешен медицински проблем. Конуей и Едуардс, които бяха хвърлили по едно око на предварителните данни и предприели серия полети на ниска височина над планетарната повърхност, напълно се съгласиха с диагнозата.

– Можем да започнем първичното проучване на местните проблеми – каза Конуей гневно, – предизвикани от факта, че Роторите прекалено свободно използват ядрено оръжие! Но все още ужасно се нуждаем от оценка на тукашната медицинска ситуация и точно нея не получаваме. Главният въпрос е...

– ...има ли доктор вкъщи? – довърши Едуардс, ухилен. – И ако има, къде е?

– Точно така – кимна събеседникът му. Не се засмя. На екрана за

пряко наблюдение бавните кремоподобни вълни отразяваха лунната светлина през завесата на мъгливата повърхност. Спътникът на планетата приближаваше опасната граница на Рош⁵, но щеше да изправи обитателите на Кюфтето пред този мащабен проблем едва след около милион години или някъде там. В този момент луната се виждаше като нащърбен полумесец, осветяващ морето, подаващите се от него шейсетина метра от корпуса на „Декарт“ и странно спокойното крайбрежие.

Спокойно, понеже беше мъртво, а хищниците отказваха да ядат гнилоч.

– Ако построя въртяща се рамка за себе си, дали О'Мара... – поде Конуей.

Едуардс поклати глава.

– Касетата на Шурешън е по-опасна, отколкото си мислите. Имахте късмет да не ви се открият дъските в главата за вечни времена. Освен това, О'Мара вече обмисли тази идея и я отхвърли. Да се въртите докато сте под влияние на касетата, независимо дали във въртящ се стол или в построено в работилница устройство, това ще заблуди съзнанието ви само за няколко минути, твърди той. Но ще го попитам отново, ако искате.

– Вярвам ви – отвърна Конуей и продължи замислено. – Въпросът, който продължавам да си задавам е: къде на тази планета е най-вероятно да открием лекар. Да предположим, че отговорът е – там, където се случват най-много травми, тоест по крайбрежието...

– Не е задължително – възрази Едуардс. – Човек твърде рядко открива лекар в касапницата. Пък и не забравяйте, че някъде на тази планета има още един разумен вид, създателите на контролираните с мисъл инструменти. Не е ли възможно вашите доктори да принадлежат към тази раса и отговорът ви да се намира изцяло извън цивилизацията на роторите?

– Вярно е – прие поправката му Конуей. – Но тук разполагаме с доброволното сътрудничество на местните и би трябвало да извлечем цялата възможна полза от него. Ще помоля за разрешение, струва ми се, да последвам някоя от пътуващите надалеч понички следващия път, когато поеме на пътешествие. Може да се получи неприятна ситуация –

---

5. През 1849 г. френският математик и астроном Едуард А. Рош изчислява, че един естествен спътник би се разрушил под действието на приливните сили, ако се приближи до планетата си на по-малка дистанция от 2,44 нейни радиуса. Съществуването на границата на Рош е потвърдено и най-ярък пример са прстените на Сатурн и Юпитер. Бел.ред.

като да вземеш приятел с теб на меден месец – но е очевидно, че в градовете и обитаемите райони няма доктори и само пътешествениците са имали възможност да срещнат такива. Междувременно – завърши, – нека се опитаме да намерим тази втора интелигентна раса.

Два дни по-късно Конуей осъществи връзка с не-роднина на Шурешън, който работеше в близката електроцентрала, ядрен реактор, където се чувстваше почти като вкъщи, понеже имаше четири здрави стени и покрив. Роторът планираше пътуване по необитаем крайбрежен участък в края на настоящия си работен период, който, както Конуей прецени, щеше да свърши след два-три дни. Името на съществото беше Камсог и то нямаше нищо против лекарят да го придружи, стига при определени обстоятелства да стои по-далеч. То ги описа подробно и без очевиден срам.

Камсог беше чувал за „защитниците“, но само от втора или трета ръка. Те не режеха хората и не ги съшиваха отново, както правеха доктори като Конуей – той не знаеше какво *правят* точно, освен че често убивали хората, за които се предполага, че би трябвало да защитават. Те бяха глупави, бавнодвижещи се същества, които по някаква странна причина стояха близо до най-активните и опасни участъци от крайбрежието.

– Не е кланица, майоре, а бойно поле – заяви Конуей самодоволно. – Нали на бойните полета обикновено виждаме санитарии...

Но не можеха да чакат Камсог да започне разходката си – докладите на Торнастър и пробите, докарани от разузнавателните катери, пък и видяното със собствените им очи не оставяха съмнение за нуждата от неотложна намеса.

Кюфтето беше много болна планета. Народът на Шурешън твърде самоволно бе употребявал новооткритата атомна енергия. Правеха го поради простата причина, че представляваха развиваща се цивилизация, която не може да си позволи да бъде под постоянната заплаха на масивните земни зверове. Те бяха убили големи територии от земезвяра чрез изстрелване на серия атомни бомби на двайсетина километра навътре в сушата, като положили, разбира се, нужните грижи вятърът да не издуха радиоактивните облаци в собствения им жилищен район. Сега вече можеха да установят свои бази на мъртвата суша, за да продължат научните си изследвания в множество области.

Не ги беше грижа, че са разпространили лъчева болест и рак над големи райони далеч навътре в сушата – колосалните килими бяха техни естествени врагове. Всяка година стотици ротори загиваха, изядани от

земезверовете, и сега въртящата се раса просто си го връщаше.

– Тези килими живи и интелигентни ли са? – попита Конуей ядосано, когато техният разузнавателен кораб извърши полет над засегната от напреднала гангрена територия. – Или съществуват малки разумни организми, които живеят под тях? Без значение кое от двете, народът на Шурешън трябва да спре да мята мръсните си бомби!

– Съгласен съм – отвърна Едуардс. – Но ще трябва да им го кажем тактично. Ние сме техни *гости*, все пак.

– Не можеш *тактично* да кажеш някому да спре да се самоубива!

– Сигурно досега сте имал необичайно интелигентни пациенти, докторе – отвърна сухо майорът. – Ако килимите са разумни, а не просто живи стомаси с приставки, които да ги държат пълни, те би трябвало да имат очи, уши и някакъв вид нервна система, способна да реагира на външни стиму...

– Когато „Декарт“ кацна за пръв път, имаше нелоша реакция – обади се Харисън от пилотското си кресло. – Звярът се опита да ни глътне! След няколко минути ще преминем близо до мястото на първоначално кацане. Искате ли да хвърлите едно око?

– Да, моля – кимна Конуей. Замислено добави. – Отварянето на уста би могло да бъде инстинктивна реакция на гладен и неразумен звяр. Но все пак е бил проявен и някакъв вид интелект, след като онези мислещи контролирани инструменти са попаднали на борда.

Те напуснаха заразения район и започнаха да преследват сянката си през дълги ивици живописна зелена растителност. За разлика от видовете, които пречистваха въздуха и отпадъците, тези бяха малки цветя без никаква очевидна полза. Образците от взетите проби, които Конуей беше оглеждал в лабораторията на „Декарт“, имаха много дълги тънки корени и четири широки листа които се свиваха плътно, когато им засенчеха светлината. Тогава обръщаха на показ жълтите си долни страни. Разузнавателният кораб прелиташе над ивица навити листа в пътя на сянката им, сякаш повърхността бе яркозелен екран на осцилоскоп, а корабната сянка – маркер на висока разделителна способност.

Някъде в дъното на съзнанието на Конуей започна да се оформя идея, но се разсея отново, когато стигнаха мястото на първото кацане и започнаха да кръжат отгоре.

Просто плитък кратер с набръчкано дъно, помисли си той, изобщо не прилича на уста.

Харисън попита дали биха искали да кацнат – с тон, който не оставяше съмнение, че очакваният от него отговор е „не“.

– Да – прие Конуей.

Приземиха се в центъра на кратера. Лекарите облякоха тежки скафандри, за да се предпазят от растенията, които както на сушата, така и в морето се защитаваха с изхвърляне на клончета с отровни тръни или изстрелваха смъртоносно бързи семена, щом нещо се приближи прекалено. Повърхността не даде признаци да се отваря да ги поглъща, така че излязоха навън, като оставиха Харисън в готовност за спешно излитане, ако местността реши да промени намеренията си.

Докато оглеждаха кратера и най-близките околности, не се случи нищо, така че те приготвиха преносима сонда за вземане на местни проби от кожата и прилежащите тъкани. Всички разузнавателни кораби носеха такива лабораторни сонди и тестваха тъканите на стотици места навсякъде по планетата. Но тук пробата бе далеч от типичното – наложи им се да пробиват почти двацет метра суха фиброзна кожа, преди да стигнат до гъбестите розови вътрешни тъкани. Преместиха сондата извън кратера и опитаха отново. Тук кожата беше само дванайсет метра дебела – среден показател за планетата.

– Това ме притеснява – обади се Конуей внезапно. – Тук няма устна кухина, нито признаци за действаща мускулатура, нито знак за каквото и да е отвор. *Не може да е уста!*

– Е, във всеки случай не отваряше око! – възрази Харисън по радиото в скафандъра. – Беше там... тук, искам да кажа.

– Изглежда просто като някакъв белег – отвърна му лекарят, – но е прекалено дълбок, за да е просто резултат от огъня на опасните дюзи на „Декарт“. Пък и защо би могло да има уста точно тук, където корабът е решил да се приземи? Вероятността да е така е едно на милион. А и защо другаде не са открити подобни усти? Изучихме всяка квадратна миля от сушата и това е единствената повърхностна уста, появила се само минути след кацането на „Декарт“. Защо?

– Видяло ни е да идваме и... – поде Харисън.

– С какво? – полюбопитства Едуардс.

– ...или ни е *почувствало*, че кацаме, и е решило да създаде уста...

– Уста – отвърна Конуей, – с мускули за отваряне и затваряне, със зъби, предхраносмилателни сокове и канал, който да я свързва със стомаха, който, освен ако не е *решило* да си оформи и един такъв наблизо, може да е на много мили от тук – всичко за няколко минути след кацането на крайцера? Доколкото съм наясно с метаболизма на килимите, не мога да приема, че е станало толкова светкавично, нали?

Едуардс и Харисън мълчаха.

– От проучването ни на килима, който обитава онова малко парче суша на север – продължи Конуей, – знаем доста добре как функционират.

От деня, последвал пристигането им, островът беше държан под постоянно наблюдение. Обитателят му имаше изумително бавен, почти растителен метаболизъм. Горната повърхност на килима не се движеше видимо, но все пак се нагласяше, за да осигури запас от дъждовна вода, необходима за съпътстващите килимозвяра растения, които пречистваха въздуха му и отпадъците или служеха като допълнителен хранителен запас. Единствената истинска дейност се развиваше по краищата на килима, където грамадното същество имаше усти. Но и тук не самият звяр се движеше бързо, а ордите от хищници, които се опитваха да го рфат, докато той бавно и упорито ядеше тях, като ги всмукваше заедно с гъстата, богата на храна морска вода. Другите големи килими, които нямаха късмета да разполагат с краища около морето, пасяха растения и се похапваха един друг.

Килимите не притежаваха нито ръце или пипала, нито манипулаторни приставки от каквото и да е вид – само усти и очи, способни да проследят пристигащ космически кораб.

– Очи? – повтори Едуардс. – Защо не са видели разузнавателния кораб?

– Дузини катери и хеликоптери се мотаят наоколо напоследък – обади се Конуей, – тъй че звярът може да е объркан. Но онова, което бих искал да сторите сега, лейтенант, е да вдигнете корба си на, да речем, хиляда фута и да изпълните серия осморки. Направете ги колкото се може по-стегнати и бързи, като всеки път минавате през същия наземен район и пресечната точка да е точно над главите ни. Разбрахте ли?

– Да, но...

– Това ще накара звяра да узнае, че не сме просто някакъв си разузнавателен кораб, а конкретно един специален – обясни Конуей, после додаде. – Бъдете готов да ни вдигнете бързо, ако нещо тръгне не както трябва.

Няколко минути по-късно Харисън излетя, като остави двамата лекари застанали до сондата си. Едуардс отбеляза:

– Виждам какво имате предвид, докторе. Искате да привлечете вниманието към нас. Маркирате местоположението ни с хиксче, като то е пресечната точка на осмиците. Настоятелността ще свърши останалото.

Катерът се въртеше над главите им в най-стегнатите виражи, които Конуей беше виждал някога. Дори при работещи на пълна мощност

гравитационни компенсатори на борда, Харисън сигурно поемаше претоварвания от поне четири g. На земята сянката на кораба прелиташе покрай и около тях, оставяйки дълга яркожълта линия от свити листа. Повърхността потреперваше под силата на дюзите на малкото корабче, а после, много бавно, започна да се люлее сама по себе си.

– Харисън!

Катерът прекъсна маневрите и се спусна стремително до тях. Дотогава повърхността вече беше започнала да потъва.

И внезапно се появиха *те*.

Два големи, плоски метални диска изникнаха вертикално от повърхността, единият на около шест метра от тях, а другият – на същото разстояние от другата страна. Докато ги наблюдаваха, всеки диск внезапно се сви в безформена топка метал, която пропълзя на няколко фута настрани и после сръчно се преобрази отново в голяма чиния с остри като бръснач ръбове, прорязващи дълбоки бразди в повърхността. Дисковете бяха очертали почти четвърт окръжност около тях и земята хлътваше бързо навътре в прорезите, преди Конуей да осъзнае какво става.

– Мислете си за кубове! – извика той. – Мислете за нещо *тъпо*! Харисън!

– Шлюзът е отворен. Тичайте насам.

Но те не можеха да тичат, без да откъснат очи и умове от дисковете. Ако го стореха, не биха могли да изгърчат достатъчно бързо, за да се измъкнат от кръглия разрез, който се отваряше около тях. Вместо това те тръгнаха странешком към катера, като през всеки сантиметър от пътя си желяеха дисковете да се превърнат в кубове, сфери или подкови – каквото и да е, но не и големи обли скалпели, каквито *нещо* ги бе накарало да станат.

* * *

В Галактическата болница Конуей бе наблюдавал колегата си Манън да изпълнява изумителни хирургически действия, използвайки един от тези мислеконтролирани апарати като многоцелеви хирургически инструмент, който мигновено се превръщаше във всичко, което лекарят поискаше. Сега две такива неща пълзяха и се въртяха като металически кошмари, докато двамата се опитваха да ги оформят в едно, а техният собственик, който имаше доста по-голям опит в тази работа, се мъчеше да ги превърне в друго. Беше доста едностранчива битка, но те успяха, поне отчасти, да объркат мисленето на противника си достатъчно, за да съумеят да се измъкнат преди кръглата изрезка „кожа“, съдържаща

сондата и другите части от оборудването им, да пропадне напълно.

– Те ни приветстваха – каза майор Едуардс, когато люкът хлопна и Харисън излетя. – В крайна сметка, взимаме проби вече седмици наред и това сигурно им е дало тема за размисъл, преди да разширим контакта до сенчести диаграми! – Той внезапно се развълнува: – С помощта на радиоуправляеми торпеда с голямо ускорение бихме могли да чертаем доста сложни фигури!

Конуей отвърна:

– Мисля си по-скоро за лазерни лъчи, насочени към повърхността през нощта. Листата би трябвало да реагират с отваряне и лъчът може да бъде местен много бързо в нещо като квадратна рамка, досущ като старите телевизори. Може дори да успеем да прожектираме подвижни образи.

– Това е *то* – съгласи се Едуардс ентузиазирано. – Но остава въпросът как проклетият мръсен звяр с размерите на държава, който няма ръце, крака или каквото и да е друго, ще може да отговори на сигналите ни. Чудя се какво ще измъдри.

Конуей поклати глава:

– Възможно е килимите да са способни на бързо мислене, при все бавните им движения, така че на практика *те* да са използващите инструменти, които ние търсим, а огромните им тела да изживяват доброволна операция всеки път, когато искат да вкарат и огледат някаква проба, която не е в обсега на устата им. Но аз предпочитам теорията за по-дребните разумни форми на живот вътре или под голямата плът – интелигентни паразити може би – които помагат да се поддържа гостоприемника в добро здраве с помощта на инструменти и по други начини, и които използват „очите“ на домакина си, както и всичко останало. В общи линии, избери си коя хипотеза ти допада.

Настъпи тишина, докато катерът поемаше курс за връщане на кораба-майка, после Харисън се обади:

– Значи не сме осъществили *пряк* контакт в такъв случай – просто сме лепнали проблясъци на растителен радарен екран? Но това все пак е голяма крачка напред.

– Както аз го виждам – обади се Конуей, – ако са използвали инструментите с намерение да ни закарат при тях, те би трябвало да са на солидно разстояние от повърхността – може би не могат да живеят на нея. И не забравяйте, че те биха използвали килима точно както ние използваме растителните и минерални ресурси. Как биха анализирали живи проби? Дали изобщо биха могли да ги видят там долу? Те използват

растения за очи, но не мога да си представя растителен микроскоп. Може би използват храносмилателните сокове на голямото чудовище за определени етапи от анализите...

Харисън започваше леко да позеленява. Каза:

– Нека първо пратим долу роботизиран сензор, за да видим как го правят, а?

Конуей поде:

– Това е само теория... – но прекъсна, когато радиото на кораба измрънка, окашля се в смущения и каза сухо:

– Катер Девет? Мама е тук. Имам спешен сигнал за доктор Конуей. Съществува Камсог тръгна на пътуване и носи сигнализатора, който докторът му даде. Насочва се към активен участък от брега в район Х-девет. Харисън, имате ли нещо да докладвате?

– Да, имам – отвърна лейтенантът, като се спогледа с пътника си. – Но мисля, че първо докторът ще иска да говори с вас.

Конуей проведе кратък разговор и няколко минути по-късно катерът се стрелна напред на аварийна тяга, подскачайки през небето, твърде бързо да реагират листата на сянката му и влачейки ударна вълна, която щеше да оглуши всичко живо на повърхността, което имаше уши да я чуе. *Но големият килим, който се плъзга под нас, спокойно би могъл да е глух заедно с всички останали гадости*, помисли си ядосано Конуей, *като например немалък брой добре разрасли се отвратителни кожени тумори... и един Бог знае какво още!*

Той се чудеше дали голямо бавноподвижно създание като това може да чувства болка и ако е така, то доколко? Беше ли поразена само повърхността на стотици акри „кожа“ или уврежданията проникваха много по-навътре? Какво би станало със съществата, които живеят във или под него, ако прекомерно голяма част от килима умре и се разложи? Дори крайбрежната цивилизация на въртящите се ще бъде засегната – екологията на цялата планета е съсипана. Някой трябваше да поговори с роторите – любезно, но много, много твърдо... стига вече да не е прекалено късно.

Ставаше така, че търговският аспект на задачата му, спазаряването на инструменти за медицински цели, вече не беше толкова важен. Конуей започваше да мисли отново като лекар – лекар, чийто пациент е на смъртно легло.

На „Декарт“ го очакваше хеликоптерът, за който беше помолил. Конуей се преоблече в лек защитен костюм с прикрепен на гърба реактивен двигател и допълнителни кислородни бутилки на гърдите. Камсог

имаше прекалено голяма преднина, за да го последва пеша, тъй че докторът възнамеряваше да лети до настоящото местоположение на съществото. Харисън щеше да пилотира хеликоптера.

– Пак ти! – изръмжа Едуардс. Лейтенантът се ухили.

– Винаги в центъра на действието. Дръжте се.

След бесния полет към кораба майка, разходката с хеликоптера изглеждаше изумително бавна. Конуей имаше чувството, че ще падне на повърхността по лице, ако не се разбързат и Едуардс го увери, че споделя чувствата му и се надява да прекара по-добре по време на плуването. Те следяха как маркера на Камсог на екрана нараства все повече и повече, докато Харисън проклинаше птиците и летящите гущери, които се гмуркаха за риба и се самоубиваха в перките на машината.

Те летяха ниско над обитаем участък от брега, където низ крайбрежни острови и рифове защитаваха плитчините откъм морето. Към тази естествена защита роторите бяха добавили наземна бариера от мъртъв земезвяр, като бяха детонирали серия ядрени устройства с ниска мощност вътре в тялото на огромното същество. Районът сега беше така уреден, че поничките да могат да се въртят практически безопасно далеч навътре в ка-вернозните усти на звяра и в предстомасите му, след което да излизат отново навън.

Но Камсог не се интересуваеше от обезопасения район. Той се търкаляше уверено към един пролив в стената на рифа, водещ към активен участък от брега, където големи, средни и малки хищници подяждаха и подкопаваха живия бряг.

– Свали ме долу от другата страна на пролива – помоли Конуей. – Ще изчакам Камсог да мине и ще го последвам.

Харисън насочи хеликоптера за меко кацане на указания му участък и когато машината увисна, докосвайки с дънището си морето, лекарят се потопи във водата. С отворен визьор и щръкнали през люка на пода глава и рамене, той можеше да вижда и радарния екран, и брега на около половин миля от тях. Забеляза, че нещо, което изглеждаше като прерасъл до размерите на кит скат, се изстреля от водата и падна обратно със плясък, подобен на мощна експлозия. Вълната ги достигна след няколко секунди и разлюля хеликоптера като шамандура.

– Честно, докторе – рече Едуардс, – не разбирам защо го правите. От научно любопитство за партньорските навици на въртящите ли е? Копнеж да надникнете в зиналата паст на земезвяр? Имаме дистанционно управляеми апарати, които ще ви помогнат да сторите и двете безопасно, само да ни дадете възможност да ги настроим...

Конуей отвърна:

– Не съм воайор, научен или някакъв друг, а вашите джунджурии може и да не ми кажат онова, което искам да знам. Нали разбирате, не знам точно какво търся, но съм напълно уверен, че тук някъде ще мога да се свържа с тях...

– С използващите инструменти? Но ние можем да общуваме с тях визуално, чрез растенията.

– Това може и да се окаже по-трудно от очакваното – възрази Конуей. – Не ми е приятно да нападам собствената си хубавка теорията, но нека го кажем така – поради растителното си зрение те може и да изпитват трудности с усвояването на концепции като астрономия и междувездни пътувания или, като същества които живеят под огромните си домакини, да визуализират света си от външна гледна точка...

Това беше просто още една теория, обясни им той, но според тези допускания използващите инструменти бяха овладели до голяма степен контрола над околната си среда. На нормален свят такъв контрол включваше раздели като залесяване, защита от ерозия на почвата, ефикасно използване на природните ресурси и тъй нататък. Може би тук тези неща бяха грижа не на геолози и фермери, а на хора, които поради факта, че околната им среда е огромен организъм, са станали специалисти по поддръжката му жив.

Беше почти сигурен, че тези същества могат да бъдат намерени в периферните райони, където гигантският им домакин или гостоприемник бе изложен на постоянни атаки и имаше нужда от съдействието им. Беше сигурен също така, че те лично ще вършат работата, вместо да използват инструментите си, понеже тези управлявани с мисъл устройства имат недостатъка да се подчиняват на най-близкото мислеизлъчване и да се оформят според него – това беше доказано много пъти в Болницата, а и малко по-рано днес. Вероятно инструментите бяха ценни, твърде ценни, за да рискуват да бъдат погълнати и/или преобразени до неизползваемост от дивото и неразумно мислене на хищниците.

Конуей не знаеше как тези хора наричат себе си. Роторите, в зависимост от случая, им викаха Защитници или Лечители, а също и „почти сигурен метод за самоубийство“, понеже убивали по-често, отколкото лекували. Но пък и най-знаменитият тралтански хирург във федерацията вероятно би убил земен пациент, ако няма медицински познания за вида на болния и не разполага с информационна касета. Използващите инструменти работеха в същото неизгодно положение, когато се опитваха да лекуват ротори.

– Но най-важното е, че се опитват да го правят – продължи Конуей.
– Всичките им усилия са насочени към поддържането на здравето на един голям пациент, а не на множество отделни. Те са представителите на медицинската професия на Кюфтето и тъкмо с тях трябва да се свържем преди всичко!

Последва мълчание, разсейвано само от великанските плискания и мяскания, които се носеха откъм брега. Внезапно Харисън се обади.

– Камсог е точно под нас, докторе.

Конуей кимна, затвори визъора си и тронаво цопна във водата. Теглото на двигателя на костюма му и допълнителните кислородни бутилки го дръпнаха бързо надолу и след няколко минути той забеляза Камсог да се търкаля по морското дъно. Последва го, като съобрази скоростта си с тази на ротора и се държеше колкото се може по-незабележимо. Няваше намерение да нарушава уединението му. Беше лекар, а не ксенолог и би се интересувал да наблюдава какво прави Камсог, само ако онзи изпадне в проблем от медицинско естество.

Хеликоптерът отново се издигна във въздуха, като се движеше успоредно с него и поддържаше постоянна радиовръзка.

Камсог постепенно се насочваше към брега, търкаляйки се покрай възли от морски лози и бодливи килими, които растяха по-гъсто на плитчините, понякога кръжеше по няколко минути, когато някой от големите хищници пресичаше пътя му. Лозите и бодилките имаха отровни тръни и харпунчета, които изстрелваха с гъвкави рамене щом нещо се приближеше прекомерно до тях. Проблемът на Конуей беше как да преплува на достатъчно разстояние от тях, като същевременно остане толкова близо до дъното, че да не го забърше гигантският скат, които се плацикаше горе.

Водата ставаше толкова гъсто населена, животните и растенията – толкова много, че той вече не виждаше предизвикваните от хеликоптера вълни на повърхността. Като тъмночервена планина срещу му се възправяше ръбът на земезвяра, почти затрупан под масата си от подводни нападатели, паразити и, може би, защитници – движението бе твърде хаотично, за да може Конуей да различи кой кой е. Той започна да среща нови форми на живот – бляскаво-черна и привидно безкрайна лента, която му пресече пътя и се опита да се увие около краката му, а също и голяма сияеща медуза – толкова прозрачна, че се виждаха само вътрешните ѝ органи.

Едно от съществата се беше размазало на около двайсет метра по морското дъно, докато другото дрейфуваше точно над него. Те не

носеха остриета или жила, поне доколкото Конуей можеше да види, но всички останали толкова очевидно ги отбягваха, че докторът последва примера им.

И внезапно Камсог се оказа в беда.

Конуей не видя как се случва – само зърна ротора, който залитна повече от обичайното и когато се приближи, забеляза кичур отровни тръни, щръкнали от хълбока му. По времето, когато стигна до него, Камсог вече се търкаляше в стегнат кръг, почти прилепнал до дъното, като монета в каданс, която почти е спряла да се върти. Конуей знаеше какво да направи, понеже беше изпадал в същото положение с Шурешън, когато го прехвърляха в Болницата. Бързо вдигна въртящия си пациент в изправено положение и започна да го търкаля по дъното като омекнала гума.

Камсог издаваше звуци, които не можеха да се преведат, но Конуей усети как тялото на ротора се втвърдява все повече, докато го търкаля – започваше да идва на себе си. Внезапно му се изплъзна и се търкулна между два кичура морски лози. Конуей се издигна на безопасна дълбочина с намерение да се отдалечи, но един скат със зинали челюсти му се нахвърли и той инстинктивно се гмурна, за да го избегне.

Гигантската опашка мина край него и го пропусна, но откъсна двигателя от защитния му костюм. В същото време лозата се метна към краката му, разкъсвайки тъканта на костюма на няколко места. Той почувства как студената вода нахлува нагоре по прасците му и под кожата, а нещо напомнящо течен огън блиска във вените му. Зърна за миг Камсог, който като пълен глупак се насочваше към медузата, а друго от съществата се спускаше към него самия като прозрачен облак. Също като Камсог, звуците, които то издаваше, бяха непреводими.

– Докторе! – гласът беше толкова пресипнал от тревога, че Конуей не можа да го познае. – Какво *става*?

Не знаеше, пък и без друго не можеше да отговори. Като предпазна мярка срещу повреда в космоса или в отровна атмосфера, костюмът му беше разделен на херметични секции, които се запечатваха около мястото на повредата, но в този случай надутите пръстени действаха и като турникет, който забавяше разпространението на отровата. При все това Конуей не можеше да си движи ръцете, краката и дори челюстите. Устата му беше останала отворена и той можеше само – и то едва-едва – да диша.

Медузата беше точно над него. Краищата ѝ се надиплиха около тялото му и се свиха, обвивайки го в почти невидим пашкул.

– Докторе! Слизам! – крясъкът звучеше като на Едуардс.

Той почувства нещо да го убжда няколко пъти по краката и откри, че медузата все пак има остриета или жила и ги използва там, където тъканта на костюма му е разкъсана от лозите. В сравнение с предишното изгарящо усещане, болката бе относително лека, но го притесняваше, защото убжданията май бяха доста близо до задколенните артерии и вени. С огромно усилие той завъртя глава да види какво става, но и без това вече го знаеше. Прозрачният му пашкул започваше да става ярко-червен.

– Докторе! Къде си? Виждам Камсог да се търкаля. Изглежда е увит в розова торба. Има и голяма, червена топка с нещо точно над...

– Това съм аз... – започна Конуей вяло.

Червената завеса около него изсветля за миг. Нещо голямо и тъмно проблясна наблизко и Конуей почувства, че се върти. Червенината около него ставаше по-малко мътна.

– Скат – каза Едуардс. – Прогоних го с лазера. Докторе?

Сега вече виждаше и майора. Едуардс носеше тежък защитен костюм, който го пазеше от лозите и харпунчетата, но затрудняваше точната стрелба – оръжието му като че ли сочеше право в Конуей, който неволно вдигна ръце и откри, че може да ги движи с лекота. Беше способен да завърти глава, да свие гръб и краката не го боляха толкова. Когато ги погледна, мястото около коленете му още беше яркочервено, но пашкулът наоколо изглеждаше повече или по-малко прозрачен.

Коего беше идиотско!

Той погледна отново към Едуардс и после към тромаво, опасно бавно въртящия се пакетиран Камсог. Блесна ярка светлина.

– Не стреляйте, майоре – каза Конуей слабо, но твърдо. – Помолете лейтенанта да спусне спасителна мрежа. Закачете ни и двамата на хеликоптера и карайте към „Декарт“, бързо. Разбира се, нашето приятелче тук може и да не е в състояние да оцелее във въздуха. В този случай ни закарайте под вода – въздух имам достатъчно. Но много внимавайте да не го нараните.

Те и двамата искаха да знаят за какво, по дяволите, говори. Той се постара да им обясни, доколкото можеше, като допълни:

– Тъй че, нали виждате, *то* не само ми е близък колега в качеството си на местен еквивалент на лекаря, но и на всичкото отгоре му дължа живота си. Помежду ни има много лична връзка – спокойно бихте могли да кажете, че сме кръвни братя.

КЮФТЕТО

Конуей беше размишлявал по проблема с Кюфтето през целия път обратно към Болницата, но едва през последните два часа процесът стана конструктивен. По някое време той най-сетне си призна, че не е в състояние да разреши проблема сам и започна да съставя списък с имената и професионалните способности на някои от съществата, земяни и други, които биха могли да му помогнат да намери решение. Изпритесени се толкова силно и конструктивно, че не разбра, кога корабът им се е материализирал на изискваните от инструкцията за звездоплаване двадесет хиляди мили от Централния корпус на Галактическата болница, докато равният транслиран глас на дежурния от Рецепцията не изгърмя от високоговорителите в контролната зала на катера.

– Идентифицирайте се, моля. Пациенти, посетители или персонал – и класификацията ви.

Лейтенантът от Корпуса, който пилотираше, се обърна към Конуей и Едуардс, а офицерът-медик на кораба-майка вдигна едната си вежда.

Едуардс прочисти гърлото си нервно и каза:

– Тук е разузнавателна лодка Д1-835, влекач и свързочник към космически крайцер „Декарт“ от Мониторния корпус, отдел Проучвания и културни контакти. Имаме четирима посетители и един член на екипажа на борда. Трима са хора и двама са местни жители от различ...

– Дайте физиологичните класификации, моля – прекъснаха го от Рецепцията, – или осъществете пълен ви-деоконтакт. Всички разумни раси наричат себе си „хора“ и смятат другите за не-хора, така че няма значение как се наричат, доколкото става дума за подготовката на подходящи места за вас и насочването ви към тях.

Едуардс заглуши говорителя и каза безпомощно на Конуей:

– Знам какви сме *ние*, но как, мътните го взели, да опиша на този бюрократ Шурешън и другия тип?

Конуей щракна ключа на преподавателя и се обади:

– Този кораб носи трима земяни от физиологична класификация ГБГЖ. Това са майор Едуардс, лейтенант Харисън от Мониторния корпус и аз, старши лекар Конуей. Водим двама драмбонци с нас. Драмбо е местното име на планетата – може би все още я имате в списъците като Кюфтето, както я бяхме кръстили преди да узнаем, че на нея има разумен живот. Един от местните е ВЛЗЖ, вододишащо топлокръвно с

кислородобазирани метаболити. Другият е с вероятна класификация ТСЙЗ и изглежда се чувства добре и във въздух, и във вода. Няма нужда от спешен прием – продължи той, – но в същото време ВЛЗЖ заема физически ограничаващ го животоподдържащ механизъм и без съмнение ще се чувства далеч по-комфортно на едно от пълните с вода нива, където може да се върти нормално. Може ли да ни насочите към шлюз двайсет и три или двайсет и четири?

– Шлюз двайсет и три, докторе. Посетителите ще искат ли специален транспорт или защитни устройства за прехвърлянето?

– Отрицателен отговор.

– Много добре. Моля, свържете се с „Диети“ по отношение на храната, нейната периодичност и изискванията към течността. Очаквахме пристигането ви. Полковник Скемптън би искал да се види с майор Едуардс и лейтенант Харисън веднага щом е възможно. Майор О'Мара би искал да се види с доктор Конуей още по-скоро.

– Благодаря.

Думите на Конуей бяха получени от съществото, което се занимаваше с регистрацията на пристигащите, транслаторния му пакет ги прехвърли на компютъра, заемащ цели три етажа като мозъчен център на Болницата. На свой ред ги върна изчистени от всякакъв емоционален подтекст на люспестия, рошав или оперен рецепционист под формата на подсвиркване, скърцане, ръмжене или каквито там странни звуци съществото използваше за говорим език. Конуей каза на Едуардс:

– Когато не работите в мултирасова болница, по принцип срещате извънземни от един вид и се обръщате към тях с името на родната им планета. Но тук, където бързите и точни определения за пристигащите пациенти са жизненоважни, понеже прекалено често те не са в състояние да дадат тези сведения лично, ние използваме четирибуквена класификационна система. Много накратко, тя е горе-долу такава... Първата буква описва нивото на физическа еволюция. Втората посочва типа и разпределението на крайниците и сетивните органи, а другите две са комбинация от метаболитизма и изискванията за гравитация и налягане, което на свой ред дава показания за физическата маса и формата на защита, които съществото притежава. Обикновено трябва да напомняме на някои от извънземните си студенти, че първата буква на класификацията им не бива да им дава усещане за нископоставеност, а нивото на физическа еволюция няма връзка с интелектуалния потенциал.

– Видовете с буква А, Б и В – продължи той обясненията, – са водолюбиви. На повечето светове животът е започнал в моретата и тези

същества са развили висок интелект, без да ги напускат. От Г до Е са топлокръвните кислорододишащи, в която група влизат повечето разумни раси в Галактиката, а Ж до К са видове, които също дишат кислород, но са насекоми. Л и М са крилати, приспособени към ниска гравитация същества. Дишащите хлор форми на живот са в групите О и П, а след тях идват по-екзотичните – по-високо еволюирали физически и направо изумителни видове. Хранещи се с радиация, замръзналокръвни или кристалинни същества и създания, способни да изменят физическата си структура по желание. Тези, които притежават достатъчно добре развити екстрасензорни способности, които направят двигателните или манипулаторни крайници излишни, получават буква Х, независимо от размера или вида си.

– Има и аномалии в системата – продължи Конуей, – но за тях можем да виним липсата на въображение у създателите ѝ. Така например ААЦП са раса с растителен метаболизъм. По принцип буква А се дава на дишащи вода, но няма същество по-ниско в системата от формите на живот преди рибите, а ААЦП са интелигентни растения и така флората застава по-високо от ихтиоидните...

– Извинете, докторе – намеси се пилотът – Ще влизаме на док след няколко минути, а вие казахте, че искате да пригответе посетителите за прехвърлянето.

Конуей кимна и Едуардс предложи:

– Една ръка назаем, докторе?

Разузнавателният катер влезе в огромната кубична пещера на шлюз Двайсет и три още докато обличаха леките защитни костюми, предназначени за околна среда от смъртоносни флуиди под сравнително нормално налягане. Почувстваха как дебаркадерните механизми ги закрепват в люлката на шлюза и леко залитнаха, когато се включиха панелите за изкуствена гравитация. Външният люк на шлюза щракна в затворено положение и се чу шум на водопади, леещи се по метални скали. Конуей тъкмо бе приключил с херметизирането на шлема си, когато в слушалката му се разнесе:

– Харисън е, докторе. Отговорникът на приемния екип казва, че напълването на шлюза с вода догоре може да отнеме известно време, както и провеждането на пълната обеззаразителна процедура на другите пет вътрешни входа. Това е голям шлюз, налягането на водата върху другите люкове ще е ужасно, ако...

– Няма да е нужно да го пълнят – обясни Конуей. – Драмбонският ВЛЗЖ ще се чувства добре, ако водата стигне горния край на товарния

люк.

– Отговорникът казва, че те целува.

Те излязоха в шлюза на кораба, като внимателно избягваха самохранващата се животоподдържаща машинария, в която първият драмбонец се въртеше като органично молитвено колело, докато откачаха задържащите мрежи от товарните куки.

– Пристигнахме, Шурешън – уведоми го Конуей. – След няколко минути ще можеш да кажеш за няколко дни сбогом на тази инквизиция. Как е нашето приятелче?

Въпросът беше напълно риторичен, понеже вторият драмбонец не говореше, а вероятно и не можеше. Но дори и да не разговаря, поне би трябвало да реагира. Той се загърчи към тях като грамадна прозрачна медуза – щеше да бъде напълно невидим във водата, ако не бяха сияещата му кожа и няколкото мъгливи вътрешни органа. Обви за миг Конуей с дебел прозрачен пашкул, после обърна внимание и на Едуардс.

– Готови сме щом кажете, докторе.

– Това е много по-добро пристигане от първия път – ухили се Конуей, когато майорът му помогна да премести животоподдържащото оборудване на Шурешън извън шлюза. – Този път поне знаем какво правим.

– Няма нужда да се извинявате, приятелю Конуей – обади се Шурешън с равния си, транслиран глас. – За същество с моя висок интелект и етични представи, симпатията към умствените недостатъци на по-нисши същества и, разбира се, способността да се прощават грешките, които може да са допуснали спрямо мен, е само малка част от щедрата ми личност.

Конуей не бе и помислял да се извинява, но същество, за което концепцията за скромност е напълно чужда, твърде вероятно беше изтъкувало думите му по този начин. Докторът дипломатично не коментира случая.

* * *

Приемният екип на шлюз Двайсет и три пристигна да им помогне да преместят колелото на Шурешън до входа на пълните с вода секции на АФЖЛ. Началникът на екипа, чийто черен костюм беше белязан с червени и жълти ивици на ръцете и краката и изглеждаше като чудноват дворцов палячо, доплува до Конуей и допря шлема си до неговия.

– Съжалявам за това, докторе – гласът му звучеше ясно, макар и малко изкривен от транслиращия апарат, – но внезапно възникна

спешен случай и не искам да се свързвам на корабната честота. Бих искал всички вие да се преместите в отделението колкото се може по-бързо. Шурешън вече ни е бил в ръцете и преди, така че не се притесняваме за него, но се погрижете за другия си спътник, какъвто и да е той... Какво, по дяволите!

„Другият спътник“ се беше увил около главата и раменете му, бучкаше го по ръцете и го душеше като куче с дузина невидими глави.

– Може би ви харесва – отбеляза Конуей. – Ако не му обръщате внимание, след минута-две ще слезе.

– Разните *неща* обикновено ме намират за неустоим – сухо отвърна началник екипа. – Бих искал същото да може да се каже и за женските от собствения ми вид...

Конуей преплува около и над него, защита с две пълни шепи гъвкавата прозрачна обвивка, която покриваше гърба му и ритна странично във водата, докато предният край на съществото не се обърна към входа на отделението. Големи бавни вълни минаха по тялото му и то започна да се гърчи към коридора, който водеше към секцията на АФЖЛ. Напомняше едро сияйно летящо килимче. Виенското колело на Шурешън ги последва далеч не толкова грациозно.

– Спешен случай, казахте?

– Да, докторе – поясни началникът на екипа на честотата на костюма му. – Но имаме още десет минути, тъй че мога да използвам радиото, стига да съм кратък. Информацията ми е, че келгианка ГЪЛЕ в хъдлърската операционна е била наранена от мускулен спазъм или неволно движение на предните пипала на пациента по време на операция. Нараняванията са усложнени от налягането плюс факта, че съставът на онази супа под високо налягане, която хъдлърите дишат, е силно токсичен за келгианския метаболизъм. Но всъщност кръвенето е истинската причина за спешността. Знаете ги келгианците.

– Да, така е – съгласи се Конуей.

Дори малка прободна или порозна рана беше много опасна за тази раса гигантски рошави гъсеници. Само техният мозък, поставен в здравата конична секция на главата, беше защитен с нещо, напомнящо костна тъкан. Тялото се състоеше от поредица широки, обли пръстени мускулатура, които му придаваха подвижност и му служеха за защита, пък макар и доста неадекватна, на вътрешните органи в тялото.

Проблемът беше, че за да се доставя нужното количество кръв на тези мускулни пръстени, келгианският пулс и кръвно налягане бяха необичайно високи по земните стандарти.

– Те не са били способни да овладеят кръвенето – продължи началникът на екипа, – тъй че я местят от хълдърската секция на две нива над нас към келгианската операционна на долното ниво и го прекарват в същото време през пълните с вода секции... Извинете ме, докторе, ето ги, идват...

Няколко неща станаха едновременно в същия този момент. С непроводимо бълбукване на задоволство Шурешън се освободи от колелото и с все сила се търкулна по пода, като бавно се въртеше на зиг-заг между пациентите и сестрите, които варираха от набит, подобен на рак мелфианец до десетметров крокодил с пипала, който бе обитател на покрития с океан Чалдърскол. Другият драмбонец се измъкна от хватката на Конуей и отплува настрани, а междуременно високо на отсрещната стена се отвори шлюз и през него внесоха ранената келгианка, подпомагана от твърде много хора, за да бъде намесата на още ненужна или дори нежелателна.

Имаше петима земяни в леки защитни костюми като неговия, двама келгианци и иленсианец, в чийто прозрачен скафандър жълтееше облак хлор. От визъора на един земните шлемове надничаше познато лице – беше приятелят му Манън, специалист по хълдърска хирургия. Те плуваха около пострадалата сестра като ято тромави риби, бутаха и дърпаха към другия край на отделението, а ятото нарастна още повече след намесата на началник екипа и хората му, които се притекоха да поемат пострадалата. Драмбонската медуза също се приближи.

В началото Конуей си помисли, че съществува просто е любопитно, но после съзря, че килимът решително си проправя път към ранената сестра.

– Спрете го! – изкрещя на екипа.

Те всички го чуха, понеже ги видя да се хвърлят, щом гласът му оглушително оттегна в слушалките на костюмите им. Но те не знаеха, пък и нямаше време да им каже, кой, какво или дори как да спрат.

Проклинайки съпротивата на водата, Конуей бясно заплува към ранената келгианка, опитвайки се да изпревари драмбонца. Но голямото, просмукано с кръв петно на хълбока на пациента привличаше другия като магнит и привличането нарастваше с намаляване на разстоянието до целта. Конуей нямаше време да извика повторно предупреждение преди драмбонцът да се допре до жертвата и меко да прилепне към нея.

Последва лек взрив мехурчета, когато драмбонските игли пробиха въздушната защита на келгианката и потънаха във вече повредения

костюм, който ранената беше носила в хълдърската операционна, и през гъстата сребърна козина отдолу. За секунда прозрачното тяло доби уплътняваща се отсянка на червеното, докато то изсмукваше кръв от пострадалата келгианка.

– Бързо! – извика Конуей. – Прехвърлете ги и двамата в пълна с въздух секция!

Можеше и да си спести кислорода, понеже всички говореха едновременно и претоварваха радиоефира. Прекият звуков контакт също не помогна – той можеше да чуе само дълбокия, изкривен във водата рев на аварийната сирена на отделението и твърде много езици, смесващи се в едно, докато много висок, транслиран чалдъритски глас изрева над останалите:

– Животно! Животно!

От бясното плуване подсушаващата система на костюма беше отказала, а тези думи накараха извиращата от тялото на Конуей пот от горещата да стане ледена.

Не всички обитатели на Галактическата болница бяха вегетарианци и техните изисквания към храната изискваха големи количества месо както от извънземни, така и от земни източници, които да бъдат внасяни тук. Но месото неизменно пристигаше замразено или консервирано по някакъв друг начин – и то по една много важна причина. Така се избягваха случаите на драматично объркване от страна на едрите ядящи месо форми на живот, които много често влизаха в контакт с по-дребни извънземни и малките нерядко имаха прилика с любимата храна на големите.

Правилото в Галактическата болница беше, че ако някакво същество е живо, все едно размера или формата му, то тогава то е разумно.

Изключенията бяха изключително редки и включваха домашни животни – неагресивни, разбира се – принадлежащи на екипа или важни посетители. Когато в Болницата по случайност попаднеше неразумно същество, налагаше се да се взимат защитни мерки – и то много бързо, за да не пострада още някоя по-дребна форма на живот.

Нито медицинският екип, зает с прехвърлянето на пострадалия, нито приемният отряд бяха въоръжени, макар че само за минути алармената система щеше да докара Мониторис оръжие. А междуременно един от чалдъритите пациенти – с всичките си многопипалести бронирани десетина метра – се канеше да премахне прилепналия драмбонец с едно или най-много две щраквания на огромните си челюсти.

– Едуардс! Манън! Помогнете ми да го отблъсна! – извика Конуей,

но нямаше как да го чуят през многото крещящи в слушалките гласове. Той сграбчи две шепи от драмбонеца и бясно се заоглежда. Началник екипа бе стигнал до мястото на действие по същото време и беше бутнал единия си крак между пострадалата келгианка и закачения за нея ТСЙЗ, като с ръце се опитваше да ги раздели. Конуей се завъртя, притисна колене към брадичката си и с два крака изрита встрани началник екипа. Можеше да му се извини и по-късно. Чалдъритът беше опасно близо.

Едуардс най-сетне пристигна, видя какво прави Конуей и се присъедини към него. Те заедно изритаха гигантската муцуна на чалдърита, опитвайки се да го отблъснат. Не можеха да наранят дебелака, но се надяваха извънземният да не нападне две разумни същества, за да убие очевидното животно, което атакува трето интелигентно същество. Положението обаче и без друго бе достатъчно объркано, та да стане още някоя грешка. Беше напълно възможно Едуардс и Конуей да получат ампутация от кръста надолу.

Внезапно в крака на Конуей се вкопчиха две яки ръце и приятелят му Манън се издърпа нагоре, докато шлемовете им се докоснаха.

– Конуей, какво по дяволите...

– Няма време за обяснения – отвърна докторът. – Просто бързо да ги закараме в пълна с въздух секция. Не позволявайте някой да нарани ТСЙЗ, той няма да направи нищо лошо!

Манън погледна към съществото, което покриваше келгианката като голям, кърваво-червен мехур. Вече не беше прозрачно, съвсем ясно се виждаше как кръвта на ранената сестра влиза в него и се разпределя по голямото плужекоподобно тяло на драмбонеца, което сега изглеждаше надут до пръсване.

– Да го видя, няма да повярвам – заяви Манън и се отдръпна. Хвана се за един от огромните зъби на чалдърита, завъртя се, докато не застана право срещу окото му с размер на футболна топка и размаха другата си ръка встрани. С объркан вид чалдъритът отплува, а след няколко секунди те стигнаха до шлюза, който водеше към пълната с въздух секция.

Водата се оттече и шлюзът се отвори да разкрие двама облечени в зелено Монитори, застанали във входната зала на люка с готови за стрелба оръжия. Единият от тях стискаше огромна пушка с множество пълнители, способни незабавно да упоят всяка от поне дузината форми на живот, които влизаха в категорията топлокръвни кислорододишаци, а другият държеше по-малко и не толкова злоещо на вид пушкало, което пък би видяло сметката на побеснял слон или негов извънземен

еквивалент.

– Почакайте! – Конуей се пързаяше и хлъзгаше по все още мокрия под, но навреме застана пред драмбонеца. – Това е важен посетел. Дайте ни няколко минути. Всичко ще е наред, повярвайте ми.

Те не свалиха оръжията си. Не изглеждаше да са му повярвали.

– Най-добре ни обяснете – каза кротко началник екипа, лицето му обаче беше изкривено от гняв.

– Ами – започна Конуей, – надявам се, въъ, да не съм ви ударил, когато ви ритнах...

– Наранено е само достойнството ми, но...

– О'Мара е на линия – изрева познат глас от комуни-катора на отсрещната стена. – Искам визуална връзка. Какво става там?

Едуардс беше най-близо. Той включи и фокусира видеокамерата както му бе наредено, след което каза:

– Положението е доста сложно, майор...

– Естествено ще е такова, щом Конуей е забъркан в тази работа – прекъсна го саркастично О'Мара. – Какво става там, акуширате ли?

Конуей беше коленичил до ранената келгианка и проверяваше състоянието ѝ. Виждаше се, че драмбонецът се е прикрепил толкова здраво, че в защитния пашкул и през повредения костюм беше проникнала съвсем малко вода – пациентът дишаше нормално, без признаци за попадане на течност в дробовете. Медузата отново просветляваше. Вече не беше гъсто-червена, а постепенно си възвръщаше прозрачното светене, прошарено само тук-таме с розови нишки. Докато Конуей ги гледаше, тя се отдели от келгианката и се търкули като огромен, пълен с вода балон, който се спря до стената.

Едуардс тъкмо казваше:

– ...пълен доклад за тази форма на живот още преди три дни. Знам, че три дни не е много време за получаване на резултати в заведение с тези размери, но нищо такова не би станало, ако драмбонецът не беше попаднал на силно наранено същество, което...

– С цялото си уважение, майоре – обади се гласът на О'Мара сладък като мед с катран, – но Болницата е място, където всеки и по всяко време очаква да срещне сериозно заболяване или нараняване. Спрете да се извинявате и ми кажете какво *става*!

– Драмбонецът тук – вметна началник-екипа, – атакува ранения келгианец!

– И? – полюбопитства О'Мара.

– Излекува го незабавно – завърши Едуардс весело.

Не се случваше често психологът да изгуби дар слово. Конуей пристъпи встрани, за да позволи на келгианката, която вече не беше ранена, да се изправи на многобройните си крака, а после каза към комуникатора:

– Драмбонският ТСЙЗ е най-близкото до лекар, което намерихме на онази планета. Това е подобно на пиявица същество, което практикува професията си, като изсмуква кръвта на пациентите си и я пречиства от всякакви отпадъчни вещества или токсични субстанции, преди да я върне в тялото на пациента, а също така затваря и прости физически травми. Реакцията му на присъствието на сериозна болест или нараняване е инстинктивна. Когато ранената келгианка се появи внезапно, то искаше да помогне. Пострадалата освен това бе интоксирана от проникналата в раната ѝ атмосфера на хъдлърската операционна. Но за възможностите на драмбонеца случаят бил пределно прост. Не всичката кръв обаче се връща – продължи Конуей – и още не сме установили дали това е физиологично невъзможно за съществото или то си запазва няколко унции като заплащане за оказаните услуги.

Келгианката нададе нискочестотен звук като от затъкнат тропет. Звукът се превеждаше като: „Добре му е дошло, сигурна съм“.

След това ГБЛЕ си тръгна, придружена от двамата въоръжени монитори. С озадачен поглед към драмбонеца, началникът на екипа върна хората си по местата им. Мълчанието се проточи.

Накрая О'Мара каза:

– Когато се погрижите за посетителите си и ако няма физиологични пречки, предлагам да се срещнем и да обсъдим случая. В кабинета ми в три часа.

Тонът му беше измамно мек. Вероятно нямаше да е лоша идея Конуей да събере малко морална, а и медицинска подкрепа за срещата с главния психолог.

Патологията, и двама лекари от Хъдлър и Мелф, които в момента изнасяха лекции в Болницата. Отне няколко минути всички те да се натъпчат в огромния външен кабинет на О'Мара – помещение, обитавано по принцип само от помощника на майора и набор мебели, пригодени за извънземните, с които психологът поддържаше професионални контакти. По този повод точно в момента психологът се беше настанил на бюрото на асистента си и чакаше с видимо овладяно нетърпение всички да седнат, легнат или да се наместват кой както му е удобно в креслата.

Когато го сториха, О'Мара каза тихо:

– След онази бъркотевца, съпроводида пристигането ви, успях да

си наваксам с последните доклади от Кюфтето. Да знаеш – значи да прощаваш... освен, разбира се, вашето присъствие тук, Конуей. Не се очакваше да се върнете още три...

– Драмбо, сър – поправи го Конуей. – Вече използваме местното й име.

– Предпочитаме го – присъедини се преведеният глас на Шурешън. – Кюфтето не е точно име за свят, покрит с относително тънка покривка живот, пък и ние лично го смятаме за най-прекрасната планета в Галактиката... макар че още не сме имали възможност да посетим други. Освен това вашият транслатор ми казва, че на названието „Кюфте“ му липсва красота, почтителност и уважение. Ако продължите да използвате това име за нашата славна планета, няма да ме ядосате – аз имам твърде широки разбирания за често повърхностното мислене, прилагано от вашите видове, но храня голяма симпатия към тези умствени недостатъци, за да изпитвам гняв и дори раздразнение...

– Твърде любезен сте – вметна О'Мара.

– И това също – съгласи се Шурешън.

– Причината да се върна – намеси се припряно Конуей, – бе продиктувана от нуждата да получа помощ. Не постигах никакъв напредък с проблема на Драмбо и това ме притеснява.

– Притесняването – повтори след него О'Мара. – е особено безполезна дейност – освен, разбира се, ако го правите шумно и в компания. Аха, сега разбирам защо домъкнахте със себе си половината Болница.

Конуей кимна и продължи:

– Драмбо ужасно се нуждае от медицинска помощ, но проблемът не прилича на нищо, с което сме се сблъскали досега на земните и извънземни планети и колонии. В предишните случаи става дума просто за проучване и изолиране на болестите, внасяне на лекарства или предложения къде ще е най-ефикасно да бъдат разпространени... И после чрез местните доктори и учреждения пострадалите сами съдействат за овладяване на клиничната ситуация. Положението на Драмбо е друго. Вместо да се опитваме да диагностицираме и лекуваме голям брой индивиди, пациентите са сравнително малко, но пък са наистина *много* големи. Причината за болестта им е, че през последните няколко години расата на Шурешън се е научила как да освобождава атомната енергия. Експлозивно, разбира се, и с големи радиационни замърсявания. Те са много... – той се поколеба, опитвайки се да намери дипломатична дума за „небрежен“, „престъпно глупав“ или „самоубийствено настроен“ и не успя. – Ами, горди са от новооткритата си способност да убиват големи

райони от повърхностните същества и да благоустрояват плитчините до тези живи брегове така, че да са подходящи за тяхното нарастващо население. Но живеещите под и вероятно контролиращи тези земезверове същества са друга разумна раса, чиято среда е изправена пред буквалната опасност да измре около тях. Тези хора са направили инструмента, който се качи на борда на „Декарт“ и ако се съди по това устройство, са наистина много напреднали. Но все още не знаем нищо за тях.

О'Мара се размърда на мястото си. Конуей вдигна длан и продължи:

– Когато стана ясно, че народът на Шурешън не е създателят на инструментите, се запитахме къде е най-вероятно да бъдат намерени майсторите и си отговорихме: в онези райони, където живата им страна е под нападение. Точно на такова място очаквах да открия лекарите им и на практика се натъкнах нашия прозрачен приятел тук. Той ми спаси живота по своя си доста смущаващ начин и аз съм убеден, че е драмбонското съответствие на лекар. За нещастие той не изглежда способен да комуникира по какъвто и да е начин, който аз мога да разбера. А като се има предвид, че всеки може да огледа вътрешностите му и без помощта на рентгеноскоп, не ми изглежда да има локализиран нервен възел, ганглии или каквото и да е, което да напомня мозък. Нуждаем се много от помощта на този народ – допълни сериозно лекарят, – и това е причината да го доведе тук, така че специалист по извънземни комуникации да успее, може би, там където експертите на кораба и самият аз се провалихме.

Той погледна въпросително О'Мара, който пък замислено наблюдаваше приличния на пиявица драмбонец. Той на свой ред си беше сложил очите върху псевдоподи и ги беше изпънал към тавана така, че да може да гледа крехкото, насекомоподобно телце на Приликла. Емпатът пък имаше достатъчно очи да гледа навсякъде едновременно.

– Не е ли странно – каза полковник Скемптън внезапно, – че единият ви драмбонец няма сърце, а на другия очевидно му липсва мозък?

– С безмозъчни доктори съм свикнал – сухо отвърна О'Мара. – Общувам с тях – като цяло успешно – всеки ден. Но това не е единственият ви проблем, нали?

Конуей поклати глава:

– Вече казах, че ще трябва да лекуваме малко на брой, но огромни пациенти. Дори да получим съдействието на всички драмбонски доктори до един, все пак ще ми трябва съдействие и при картографирането – имам предвид картографиране от въздуха – на размера и точния обхват

на щетите, а и при взимането на наземни проби. Рентгенови снимки в този мащаб са невъзможни. Почти безполезни ще са и сондажите за изваждане на проби от по-големи дълбочини, тъй като сондата трябва да е къса и невероятно фина игла. Тъй че ще трябва да проучваме заразените или увредени райони лично, със собствените си ръце и очи. Входът в засегнатите области ще е чрез естествените телесни отвори, а упражнението ще мине доста по-бързо, ако на разположение имаме обучени хора с медицинска подготовка, които не се нуждаят от защитни средства или костюми. Мисля си за видове като чалдъритите, хълдърите и мелфианците, които са естествено бронирани.

Той въздъхна, потри чело и погледна към Торнастър:

– От Патологията ще искам метод за лечение чрез операция, а не чрез лекарства. Настоящите показания са, че проблемът до голяма степен е в резултат от радиационно отравяне и макар да осъзнавам, че днес сме способни да лекуваме дори и напреднал стадий на лъчева болест, силно вероятно е такова лечение да е неприложимо към пациент с подобни габарити, да не споменаваме факта, че регенеративните лекарства, които ще изисква само едно такова същество, са равни на общото количество медикаменти, употребявано от дузина планети за доста години. От тук произтича нуждата от мащабна оперативна намеса.

Скемптън прочисти гърлото си и попита:

– Започвам да съзирам обхвата на проблема ви, докторе. Моята роля ще е да организирам транспортирането на вашия медицински екип и снабдяването му. Бих предложил също и пълен батальон инженери, които да монтират и поддържат специалното оборудване...

– Като за начало – кимна Конуей.

– Естествено – отбеляза полковникът леко студено, – ние ще продължим да ви подпомагаме, когато е...

– Не ме разбрахте правилно, сър – отвърна Конуей. – Не съм сигурен колко точно помощ ще ни е нужна в момента, но си мислех за нещо с размерите на цяла секторна субфлота, въоръжена с дългообхватни лазери, пробиващи повърхността торпеда, тактически атомни оръжия – чисти, разбира се – и каквито там други видове страхотии се сетите, които да са едновременно с тесен обхват и да могат да се насочват точно. Нали разбирате, полковник, хирургия в този мащаб ще означава операция по-скоро с военни, отколкото с медицински средства. – А на О'Мара каза: – Това са само някои от причините за предсрочното ми завръщане. Другите са по-малко спешни и...

– Чудесно могат да почакаят докато се оправим с тези – твърдо

обяви психологът.

Срещата приключи малко след това, тъй като нито Шурешън, нито Конуей можеха да дадат още някаква информация за Драмбо, която вече да не е била спомената в докладите на Мониторите. О'Мара се оттегли във вътрешния си кабинет заедно с драмбонския лекар. Торнастър и Скемптън се върнаха в жилищата си, а Едуардс, Манън, Приликла и Конуей, след като първо удобно настанаха Шурешън в цистерната на АФЖЛ, се запътиха за презареждане към трапезарията, заделена да топлокръвните кислорододишащи. Хъдлърският и мелфианският лекари тръгнаха с тях да научат повече за Драмбо и да гледат как другите се хранят. Съвсем наскоро присъединили се към болничния персонал и в плен на първите пристъпи на въодушевление, те прекарваха всяка възможна минута в наблюдения над чуждопланетните същества и разговори с тях.

Конуей познаваше това усещане. То все още го преизпълваше, но напоследък бе станал достатъчно практичен, за да успява не само да одобри, но и да използва ентузиазма на новите попълнения...

* * *

– Чалдъритите са здрави и достатъчно подвижни, за да се опазят от местните хищници – заяви Конуей, докато настаняваше групата около маса, предназначена за тралтаните ЕЖЛИ, защото всички места за земяни ГБГЖ бяха заети от келгианци, и даваше поръчките. – Вие, мелфианците, доста пъргаво се движите по морското дъно и краката ви, тъй като са от много устойчиво вещество, са обезопасени срещу отровните растения с шипове, които осейват дъното. Хъдлърите обаче, макар да са бавноподвижни, няма защо да се притесняват от нищо, освен от възможността някоя остра черупка да пореже бронята им. Водата на цялата планета така гъмжи от растителни и животински обитатели, които си умират да се лепнат за всяка гладка повърхност, че спокойно можете да захвърлите хранителните си спрейове и да тръгнете на лов из морето.

– Звучи като в рая – обади се хъдлърът, а равният му, транслиран глас не даваше възможност да се разбере дали изразява сарказъм или не. – Но ще са ви нужни много на брой лекари и от трите вида, което е прекомерно изискване към тази болница, дори ако всички от персонала станат доброволци.

– Ще ни трябва стотици индивиди от вашите видове – съгласи се Конуей, – и Драмбо не е раят на хъдлърите. Но в същото време си мислех, че може да има доктори – млади, все още буйни, новопостъпили

хора, копнеещи за нов опит...

– Не съм Приликла – каза Манън със смях, – но дори и аз мога да усетя, че залагате на новобранците. Между другото, Конуей, харесвате ли студени пържоли?

За няколко минути те се съсредоточиха върху храната, така че лекият ветрец, предизвикван от крилата на Приликла – той предпочиташе да се рее по време на ядене, като твърдеше, че летежът подпомага храносмилането му – да не охлади всичко освен сладоледа.

– На срещата – каза Едуардс внезапно, – вие споменахте и други, не толкова спешни проблеми. Очаквам наборът на дебелокожи същества като Гарот тук да е един от списъка въпроси. Боях се да питам за другите...

Конуей отговори:

– Ще ни трябва съвет на място по време на този широкомащабен медицински преглед, което означава доктори, сестри и медицински техници, имащи опит в обработката и анализа на проби, покриващи възможно най-широк обхват от форми на живот. Ще трябва да поговоря с Торнастър да пусне някои от хората си от Патологията...

Приликла внезапно се подхлъзна и за малко да пхне един от тънките си крака в десерта на Манън. Трепереше леко по време на полет, сигурен знак, че някой на масата излъчва силни и сложни емоции.

– Все още не съм станал като Приликла – отбеляза Манън, – но от поведението на приятеля ни емпат бих предположил, че си търсите и се опитвате да си намерите убедителна причина за по-близка връзка с отдела по патология и по-конкретно с една патоложка на име Мърчисън. Прав ли съм, докторе?

– Емоциите ми уж би трябвало да са лична работа – отбеляза развеселен Конуей.

– Не съм казал и дума – възрази Приликла, който все още имаше затруднения да остане в стабилно положение.

Едуардс попита:

– Коя е Мърчисън?

– О, една земянка от класификация ГБГЖ – обясни Гарот през трансатора си. – Много ефикасна сестра и с оперативен опит за повече от трийсет различни раси, наскоро се квалифицира за патолог старши клас. Лично аз я смятам за приятна и любезна, поне доколкото съм способен да не обръщам внимание на... тъъ, физически отблъскващите за мен слоеве тлъстина, покриващи повечето от наличната й мускулатура.

– И се каните да я заведете на Драмбо с вас, Конуей? –

Мониторният корпус и офицерите му имаха много старомодни идеи за смесените екипажи, дори и на дълги разузнавателни мисии.

– Само му дайте и половин възможност – обади се Манън тежко.

– Трябва да се ожениш за момичето, Конуей.

– Вече са женени.

– О!

– Това е много странно заведение, майоре – обади се Манън с усмивка, – пълно е с чудати или необичайни явления. Да вземем секса за пример. За голям брой от съществата той представлява или продължителен неволен процес и е също толкова публичен – стига да има нужната степен от стимулация – като дишането, или е физиологичен катаклизъм, който ги разтърсва, да речем, само за по три дни в годината. Хора като тях намират, че изумителните усложнения и ритуалното поведение, свързано с подбора на партньор и размножаването при нашите видове, са трудни за разбиране. Макар че трябва да признаем – има и някои, пред чийто сексуален живот нашият изглежда прост като кръстосано осеменяване. Това, което се опитвам да посоча обаче е – продължи той, – че голямото мнозинство от извънземните просто не разбират защо женските от нашия вид трябва да изгубват самоличността си, да предават най-ценното от всичко свое – името си. За много от тях това намирихва на робство, или поне втора класа гражданство, а на други им се струва пълна идиотщина. Те не разбират защо една земянка лекар, сестра или техник би сменила личността си и би приела името, принадлежащо на друго същество поради чисто емоционални причини. Същото, между другото, се отнася и да нашия компютър. Тъй че те си запазват професионалните имена, като актрисите и други жени с подобни професии, и много внимават да ги използват всеки път, за да избегнат обръкване от страна на извънземните, които...

– Той вече схвана – сухо се обади Конуей. – Но понякога ми се ще да ми обясниш разликата между аматьорка и професионалистка.

– Държат се различно в интимни условия, естествено – ухили се Манън все едно не забелязваше ядосания блясък в очите на приятеля си. – Някои от тях са достатъчно освободени да се наричат един друг с първите си имена.

– Трябва ни екип патолози – продължи Конуей, като на свой ред игнорира колегата си, – но много повече се нуждаем от местна помощ. Народът на Шурешгън поради физиологични причини може да ни осигури само морална подкрепа, което означава, че всичко зависи от осигуряването на сътрудничеството на пиявичните ни приятели. Тук опираме до

теб, Приликла. Ти наблюдаваше емоционалните реакции по време на срещата. Някакви идеи?

– Боя се, че не, приятелю Конуей – отвърна емпатът. – По време на цялата среща драмбонският лекар беше в съзнание и нащрек, но не реагира на нищо, което беше казано или направено и не се зае с концентрирано мислене. Излъчваше само усещания за добро състояние, насищане и самодоволство.

– Със сигурност свърши добра работа с келгианеца – отбеляза Едуардс, – а за пиявица пинта-две кръв, които погълна...

Приликла любезно изчака отклонението да приключи и продължи:

– Имаше много краткотрайно повишаване на интереса, доловимо когато членовете на срещата влязоха за пръв път в стаята – емоцията обаче не беше любопитство, а по-скоро нарастване на вниманието, нужно за точна идентификация.

– Имаше ли показания, че пътуването насам го е засегнало? – попита Конуей. – Повлияло е на умствените му или физически способности, нещо такова?

– Мислеше само доволни неща – отвърна Приликла, – тъй че отговорът е отрицателен.

Те обсъждаха драмбонския доктор, докато не се наканиха да напуснат трапезарията и тогава Конуей отбеляза:

– О'Мара ще се радва да разполага с помощта ти, приятелю, докато прекарва нашия кръвосмучещ приятел през своите психологически виражи, тъй че ще съм ти благодарен, ако можеш да наблюдаваш емоционалното му излъчване докато се установи контакт. Майорът може да иска да изчака с обаждане до мен, докато комуникацията приключи и за драмбонеца бъде програмиран специален транслаторен пакет. Но аз бих искал да разполагам с всичката полезна информация, която можеш да измъкнеш...

* * *

Три дни по-късно той се канеше да се качи на „Декарт“ с Едуардс и първата глутница наборници – много внимателно подбрано малцинство, за което той се надяваше, че с ентузиазма си ще привлече и подготви още мнозина – когато интеркомът започна кротко да настоява доктор Конуей да се свърже с майор О'Мара незабавно, а настоятелността му бе подсилена от двойно прозвъняване – сигнал за най-спешно повикване. Той махна на другите да продължават и отиде до комуникатора на шлюза.

– Радвам се, че те хванах – каза главният психолог веднага след като Конуей се представи. – Сега слушай, не говори. Ние с Приликла не стигнахме доникъде с този драмбонски лекар. Той излъчва, но не съумяхме да го развълнуваме с нищо, така че не можем да установим даже препочитанията и вкусовете му. *Знаем* какво вижда и чувства, но не сме сигурни дали чува и говори, а ако пък може – как прави тези работи. Приликла мисли, че вероятно владее слаба форма на емпатия, но докато не го извадим от равновесие и не го развълнуваме, няма начин да го докажем. Не се признавам за по-беден, Конуей, но ни връчихте проблем, който може би има идиотски просто решение...

– Опитайте ли с мислеконтролирания инструмент?

– Това бяха първото, второто и двайсет и осмото нещо, което пробвахме – кисело отвърна О'Мара. – Приликла засече съвсем леко повишаване на интереса – както твърди, като при съзерцание на познат предмет. Но драмбонецът не се опита да овладее тази играчка. Бих казал, че ни сложихте таралеж в гащите, Конуей. Може би най-простият отговор ще е да ни пхнете още един такъв.

Главният психолог мразеше да дава излишни обяснения, също както хората с наднормено тегло не обичат стълбищата, така че Конуей се замисли за момент, преди да каже:

– Значи искате да ви докарам още един драмбонски доктор, така че да го наблюдавате и да подслушате разговора им, когато се срещнат, и да възпроизведете метода с транслатора...

– Да, докторе, да! И по-бързичко – рече О'Мара, – преди на вашия главен психолог да му потрябва психиатър. Край.

Ала след завръщането си на Драмбо Конуей нямаше възможност незабавно да потърси, отвлече или придобие по друг начин още един пиявичен ТСЙЗ. Той имаше група извънземни с много различни хранителни, гравитационни и атмосферни изисквания, с които да се оправя. И докато и трите раси можеха без особени проблеми да съществуват в драмбонския океан, квартирите им на „Декарт“ все пак трябваше да разполагат с някакви домашни удобства.

Бяха отделили и известно време за размисъл над медицинския проблем, за разрешаването на който бяха помолени да помогнат и това изискваше множество хеликоптерни полети над земезверовете. Бяха им показани големите ивици жива „земя“, покрита с дребните дългокоренни растения, които може би – а може би не – служеха за очи на килимените чудовища. Листата се свиваха, блестяйки с ярката си долна страна, когато сянката на хеликоптера ги покриваше и отново се отваряха

секунди след като ги отминаваше. Сякаш сянката на машината бе жълто петно върху яркозелен радарен екран. Накрая Конуей показа на колегите си бреговете, където се разиграваха далеч по-драматични сцени.

Малки и големи морски хищници се нападаха един друг и късаха периферията на килимозверовете, разбърквайки гъстия мътен океан до жълта пяна, прошарена и белязана с червено. Тъкмо в подобна на тази област Конуей беше оценил, че нуждата на земезвяра от защита е най-голяма и откри пиявичните ТСЙЗ. Сега колкото се може по-бързо трябваше да потърси още един от местните лечители.

Но този път щеше да има множество радостни и професионално подготвени помощници.

Всеки ден пристигаха съобщения от О'Мара, които се различаваха едно от друго само по покачващото се напрежение, видимо между редовете. Приликла и главния психолог не бяха постигнали напредък с драмбонския лекар и бяха стигнали до заключението, че той използва някакъв екзотичен зрително-тактилен език, който на практика не може да бъде възпроизведен без подробен речник на образи-докосвания.

* * *

Първата експедиция към брега по същината си беше тренировка – или най-малкото започна като такава. Камсог и Шурешън поеа водачеството, люлеейки се и обикаляйки по неравното морско дъно като двойка огромни органични понички. Следваха ги двама ракоподобни мелфианци, които с лекота бяха способни да крачат двойно по-бързо, отколкото драмбонците можеха да се търкалят, а деветметров люспест и пипалест чалдърит плуваше целеустремено над тях, готов да обезкуражава местните хищници със зъби, нокти и огромната костна топка на опашката си – макар че по мнението на Конуей един поглед с някое от четирите му гъвкави очи би бил достатъчен да откаже от атака каквото и да е създание с поне мъничко желание да живее.

Конуей, Едуардс и Гарот пътуваха в един от наземните кръстосвачи на Корпуса, превозно средство, което бе способно не само да преодолява всякакъв вид труден терен, но и можеше да се движи над, през или под морето, както и за известно време да се рее във въздуха. Те следваха останалите на дистанция, точно колкото бе необходима, за да не изпускат колегите си от поглед.

Бяха се запътили към един мъртъв участък от брега, дълбока ивица от земезвяра, който народът на Шурешън бе убил, за да си освободи повече безопасно място за въртене. Роторите бяха постигнали това с

взривяването на серия много мръсни атомни бомби на десет мили навътре в сушата и после бяха изчакали живия бряг да спре да убива, яде и пие, а крайбрежните хищници да изгубят интерес към мършата и да си тръгнат.

Радиационното замърсяване не притесняваше роторите, понеже вътрът бе духал към сушата. Но Конуей внимателно подбра място, което беше само на няколко мили от брегова ивица, все още напълно живо, тъй че с малко късмет първият им преглед можеше и да се окаже нещо по-съществено от аутопсия.

Със заминаването на хищниците растителният живот бе избуял на воля. На Драмбо разделението между растения и животни не беше особено строго, а всички животни бяха всеядни. Експедицията на Конуей трябваше да пътува почти миля по брега, преди да открие уста, която да не е нито затворена прекалено здраво, нито пък прекалено обрасла, че да не може да се мине през нея. Не си загубиха времето – по пътя Камсог и Шурешън им посочиха особено опасните растения, които дори тежко защитените чуждопланетни гости трябваше да избягват доколкото е възможно.

Упражняването на ксеномедицина беше до голяма степен опростено от факта, че заболяванията и инфекциите на един вид не се предаваха на другите. Но това не означаваше, че отрови и други токсични вещества, секретирани от извънземни животни и растения не могат да убият, а на драмбонското дъно растенията бяха особено напреднали в убийствата. Няколко разновидности бяха покрити с отровни шипове, а една наподобяваше халюцинация на тема октопод.

Първата използвана уста изглеждаше като огромна пещера. Когато експедицията последва роторите вътре, фаровете на колата им показаха бледа растителност, която леко се люлееше и се гърчеше чак до края на полезрението. Шурешън и Камсог се търкаляха на несигурни осморки по силно обраслия под и се извиниха за факта, че не могат да задат групата по-навътре, без да рискуват да спрат някъде.

– Разбираме ви – каза Конуей, – и благодарим.

Щом навлязоха по-нататък през огромната уста, растителността оредя и стана още по-бледа, разкривайки големи области от тъканта на съществото. Плътта изглеждаше груба и фиброзна, по-скоро като сърцевина на растение, отколкото като животинска тъкан, дори като се има предвид фактът, че чудовището е умряло преди няколко години. Когато се задълбочиха още, покривът внезапно започна да хлътва към тях, а предните фарове разкриха първата сериозна преграда – плетеница от

дълги ластари, подобни на китови зъби, толкова дебели и гъсти, че напомняха вкаменена гора. Един от мелфианците докладва пръв:

– Доктор Конуей, не мога да съм напълно сигурен, докато в Патологията не проверят пробата ми, но показанията са, че зъбите на съществото са растителни, а не от животинско костно вещество. Те растат гъсто и по горната, и по долната повърхност на устата докдето поглед стига. Корените минават кръстосано, така че зъбите да могат свободно да се огъват напред и назад при постоянно налягане. В нормално положение са под остър ъгъл спрямо външната част и действат като непреодолима преграда за големите хищници, а не толкова с цел да ги нарязват на малки парченца.

След малко мелфианецът продължи:

– От положението и състоянието на няколко открити големи трупа бих казал, че храносмилателната система на съществото е сравнително проста. Морската вода заедно с хранителни животни от всякакъв вид се всмуква в стомаха или предстомаха. Дребните животни минават между зъбите, докато едрите се набучват на тях, като входящото течение и гърчовите на самите жертви огъват зъба навътре и ги освобождават. Приемам, че малките животни не създават грижи, но големите могат да предизвикат сериозни щети на стомаха преди храносмилателната система да ги неутрализира, така че за земезвяра е добре те да са мъртви преди да стигнат до храносмилателния орган.

Конуей насочи прожектор натам, където се намираше мелфианецът и го видя да маха с една от мандибулите си. Каза:

– Това ми звучи логично, докторе. Не би ме изненадало ако храносмилателните процеси са наистина много тромави – всъщност, започвам да се чудя дали съществото не е по-скоро растение, отколкото животно. Организъм от нормална плът, кръв, кост и мускули с такъв размер би бил прекалено тежък, за да се движи. Но той се движи, както и всичко останало, само че бавно... – той прекъсна и стесни лъча до максимално проникване, после продължи. – Най-добре се качете на борда, за да си прогорим път през тези зъби.

– Няма нужда, докторе – обади се мелфианецът. – Зъбите са разложени, доста меки и чупливи. Може просто да карате през тях, а ние ще ви следваме.

Едуардс позволи на кръстосвана да потъне до дъното на чудовищното гърло, после го насочи напред с подходяща за мелфианците скорост. Стотици дълги, обезцветени растителни зъби се чупеха и бавно се килваха през мътната вода. Най-сетне излязоха на чисто.

– Ако зъбите са специализирана форма на растителен живот – обобщава предпазливо Конуей, – те заемат един строго ограничен район, което предполага, че някой е отговорен за посяването им.

Едуардс изсумтя съгласието си и провери дали всички са минали през току-що проправения тунел, после отбеляза:

– Каналът се разширява и удълбочава отново, а виждам и друга, вероятно симбионтна форма на растителен живот. Големичко, нали? Ето още едно. Навсякъде са.

– Дотук стига – реши Конуей. – Не искаме да губим изхода от поглед.

Едуардс поклати глава:

– Виждам и от двете ни страни отвори като този. Ако това място е стомах, а изглежда достатъчно голямо, за да е, то има няколко изхода.

Внезапно раздражен, докторът отсече:

– Знаем, че има стотици такива усти само в този мъртъв участък и стомасите са повече, отколкото човек може да преброи – големи, плоски, кухи пещери, които минават на мили наоколо, ако радарът не ни показва флуоресцентни лъжи. Но ние дори не сме *щипнали* проблема по ръбчето!

Едуардс изхъмка дружелюбно и посочи напред:

– Изглеждат като сталактити, които са омекнали в средата. Не бих имал нищо против да ги видя по-отблизо.

Дори хъдлърът отиде да разгледа големите, остро извити колони, които поддържаха свода на кухината. Използвайки портативните си анализатори те можаха да установят, че колоните са част от мускулатурата на земезвяра и не представляват, каквато бе по-раншната им хипотеза, още един вид растителност – макар че повърхността на всички мускулни колони в района беше покрита с нещо, напомнящо прекомерно разрасли се водорасли. Недалеч от тях във водата се полюшваха нанизиднометрови мехури, които изглеждаха сякаш опънати до пръсване. Един от мелфианците, докато взимаше проба от мускулатурата, случайно докосна един от тях и той се спуска, детонирайки още двайсетина други наблизо. Бликна гъста млечна течност, която бързо се разнесе и се разтвори в околната вода.

Мелфианецът издаде непреводими звуци и отстъпи пъргаво.

– Какво стана? – остро попита Конуей. – Отровно ли е?

– Не, докторе. Има силно киселинно съдържание, но не е пряко опасно. Ако можеше да дишате вода, щяхте да кажете, че смърди. Но вижте какъв ефект има върху мускула...

Огромната колона, вкоренена здраво и в пода и в тавана трепереше. Острите ѝ ръбове започнаха да се изправят.

– Да – каза Конуей късо – това подкрепя теорията ми за храносмилането на звяра. Но сега мисля да се връщаме на „Декарт“ – този район може и да не е толкова умрял, колкото смятахме.

Специализираните растителни зъби служеха като филтър и смъртоносна бариера за храната, всмуквана в стомаха на съществото. Други симбиотични растения по мускулните колони освобождаваха секрети, които ги караха да се опъват, да разтварят стомаха и по този начин да всмукват големи количества богата на храна вода. Вероятно секретите служеха и за разтваряне на храната, подготвянето ѝ за поглъщане през стените на стомаха или от други вътрешни растения – бяха взели достатъчно проби, така че Торнастър щеше да може да разработи храносмилателния механизъм в подробности. Когато концентрацията на стомашните секрети намаляваше при взаимодействието им с храната, влизаща в стомаха, ефектът върху мускулите намаляваше, позволявайки на колоните частично да се отпуснат отново и свиващият се стомах изтласкваше неусвоените вещества.

Мехурите вече започваха да се пукат и по другите колони. Само по себе си това не означаваше, че звярът е жив, а единствено свидетелстваше, че мъртвите мускули все още реагират на дразнителни. Но въпреки това покривът на пещерата се издигна нагоре и отново я изпълни вода.

– Съгласен съм, докторе – каза Едуардс, – да се махаме от тук. Но нека излезем през друга уста – нищо чудно да научим още нещо ново от друг участък от пейзажа.

– Добре – прие Конуей с неприятното усещане, че би трябвало да откаже. Ако мъртвите мускули можеха да се свиват, то вероятно би имало и други форми на произволни движения в колосалния труп? Допълни: – Вие карайте, но дръжте товарния люк и шлюза за екипа отворени – ще остана навън с извънземните...

Няколко минути по-късно той вече се беше хванал за една от външните дръжки, докато кръстосвачът следваше извънземните в друга уста. Е, поне се надяваше това да е уста, а не тунел към нещо по-дълбоко в звяра, защото Едуардс докладва, че завивал към жив район от брега. Но преди понижавачата се температура на краката му да стимулира речевите му центрове достатъчно, за да нареди да се върнат откъдето бяха дошли, го прекъснаха.

– Майор Едуардс, спрете, моля – обади се единият от мелфианците. – Доктор Конуей, насам. Мисля, че открих един мъртъв... колега.

Беше драмбонски ТСЙЗ, вече непрозрачен, млечно-мъглив и увреден от дълга порезна рана, която пресичаше тялото му. Той дрейфуваше и се люлееше ниско над пода.

– Торнастър ще бъде много доволен от теб, приятелю – каза ентузиазирано Конуей. – Също и О'Мара и Приликла. Нека го качим при другите проби. О, не съм вододишаш, но...

– Няма нищо – отвърна мелфианецът на недоизказания му въпрос. – Бих казал, че е умрял твърде скоро, за да мирише неприятно.

Чалдъритът се върна, вдигайки широка вълна пред себе си. Стисна с пипала мъртвия ТСЙЗ и го прехвърли в отделението за замразени проби, после се върна на мястото си. Няколко секунди по-късно равен, безизразен, транслиран глас се врязва в слушалките им.

– Имаме си компания.

Едуардс насочи всички фарове напред, за да им покаже биешката се подивяла менажерия, която практически изпълваше цялото гърло пред тях. Конуей различи два вида големи морски хищници, които очевидно бяха способни да си проправят път през растителните зъби, ято по-дребни, група от десетина ТСЙЗ и няколко голямоглави риби с пипала – последната разновидност той не беше виждал преди. Беше невъзможно да се каже, поне отначало, кой с кого се бие и дори дали за участващите в мелето същества това има значение.

Едуардс спусна кръстосвача на дъното.

– Обратно вътре! Бързо!

Полу-тичайки, полу-плувайки към катера, Конуей до болка завидя на подводната маневреност на мелфианците. Той надбяга хъдлър, в чиято черупка се беше вкопчил един от големите хищници. Точно над него една от новите форми на живот беше обвита в ТСЙЗ и драмбонският лекар вече започваше да почервенява, докато лекуваше пациента си по единствения известен му начин. Разнесе се дълбок, звънящ отглас, когато друг хищник нападна катера, разбивайки два от четирите им прожектора.

– В товарния шлюз! – ревна Едуардс. – Нямаме време да си играем с входните люкове!

– Я се разкарай, глупак – нареди хъдлърът на хищника на гърба си. – Не ставам за ядене.

– Конуей, зад теб!

Два големи хищника идваха към него откъм дъното, докато чалдъритът приближаваше по фланга. Внезапно един драмбонски доктор пъргаво се пхна между предния хищник и Конуей. ТСЙЗ едва докосна

звяра, но онзи мигом изпадна в мускулен гърч – толкова силен, че отделни кости от скелета шръкнаха през кожата му.

Значи можеш не само да лекуваш, но и да убиваш – помисли си с благодарност Конуей, докато се опитваше да избегне втория хищник. Чалдъритът най-сетне пристигна и със замах на бронираната си опашка освободи гърба на хъдлъра, като същевременно огромната му паст се отвори и се склочи върху врата на втория нападател.

– Благодаря, докторе – обади се Конуей. – Техниката ти на ампутирани е груба, но ефективна.

– Е, – скромно отвърна чалдъритът, – понякога се налага да жертваме акуратността за сметка на бързината...

– Спрете да дрънкате и влизайте *вътре!* – изкрещя Едуардс.

– Почакай! Трябва ни още един местен медик за О'Мара – поде Конуей, като стисна ръба на люка. Един драмбонски доктор дрейфуваше на няколко фута от тях, яркочервен и явно зает с пациента си. Конуей го посочи на чалдърита. – Пъхни го вътре, докторе. Само полека, те могат и да убиват.

Когато люкът щракна няколко минути по-късно, в товарния шлюз се бяха събрали двамата мелфианци, хъдлърът, чалдъритът, драмбонският ТСИЗ с пациента му и Конуей. Беше тъмно като в рог. Катерът се клатеше всеки няколко секунди, щом хищниците се удряха в обшивката му и вътре беше толкова претъпкано, че ако чалдъритът мръднеше, всички, освен добре бронираният хъдлър, щяха да бъдат размазани. Сякаш минаха няколко години, преди гласът на Едуардс да оттекне в шлема на Конуей.

– Имаме няколко теча, докторе – но положението не е фатално, а и надали вододишащите ще са обезпокоени. Автоматичните камери имат чудесен материал за това как вътрешните форми на живот биват подпомагани от местните медици. О'Мара ще е много доволен. О, виждам зъби пред нас. Скоро ще се измъкнем...

Конуей си спомни този разговор няколко седмици по-късно, в Болницата, когато живите и мъртви проби и филмите бяха изучавани, рязани и разглеждани толкова често, че пиявицоподобните драмбонци се гърчеха даже и в сънищата му.

О'Мара *не беше* доволен. Всъщност, беше особено недоволен – от себе си, което правеше положението на хората около него още поплачевно.

– Изучавахме драмбонските медици поотделно и заедно, приятелю Конуей – каза Приликла в безплоден опит да разведри емоционалната

атмосфера в кабинета. – Няма доказателства, че могат да комуникират вербално, визуално, тактилно, телепатично, с миризма или по някакъв друг известен нам начин. Качеството на емоционалното им излъчване ме навежда на подозрението, че те изобщо не общуват в общоприетия смисъл. Просто осъзнават присъствието на други същества и предмети около тях и като използват очите си заедно с един механизъм, сходен с емпатичната способност, която моята раса притежава. Така са способни да отличат приятеля от врага – те са атакували драмбонския хищник без колебание, не забравяй, но не са обърнали внимание на много по-зловещия наглед чалдърсколски лекар, който е бил приятелски настроен.

Конуей се размърда.

– Доколкото можахме да установим – продължи Приликла, – емпатичната им способност е силно развита, но не е свързана с интелект. Същото се отнася и за втория драмбонски абориген, който ни донесе, само че той е...

– *Много* по-умен – довърши О'Мара кисело. – Почти толкова, колкото някое умствено недоразвито куче. Нямам нищо против да призная – известно време смятах, че неуспехът в установяването на връзка може да се дължи на липса на професионални способности у мен самия. Но сега вече е ясно, че просто ни губите времето, като ни карате да подлагаме на сложни изпити драмбонски животни.

– Но този ТСЙЗ ме спаси!

– Много специализирано, но неразумно животно – заключи твърдо О'Мара. – То защитава и лекува приятелите и убива враговете, но не *мисли* за това. Що се отнася до новия образец, който ни донесохте, когато го представихме на мислеконтролирания инструмент, той излъчваше съзнание и внимание – усещане, сходно с нашето емоционално излъчване, когато се намираме близо до неизолиран електрически проводник – но според Приликла то не мисли към или дори за устройството. Тъй че, съжалявам, Конуей, но все още търсим вида, който се занимава с изработката на тези инструменти, и разумна местна медицинска помощ за вашия собствен проблем.

Конуей мълча дълго време, втрънен в двата ТСЙЗ на пода пред О'Мара. Постановката, че съществото, отговорно за спасяването на живота му, го е сторило без мисъл или чувство му изглеждаше погрешна. Но се налагаше да признае, че ТСЙЗ беше просто симбионт, също като другите специализирани животни и растения, обитаващи вътрешността на грамадния земезвяр, вършил си е работата, която е бил „отгледан“ да изпълнява. Биохимическите реакции в организма на всяко от

килимените чудовища бяха толкова бавни – нямаше начин да бъде друго, след като кръвта им беше просто малко по-мръсна вода – че специализираните растения и животински симбионти отделяха необходимите секрети за активиране на мускулната дейност, ендорфиновия баланс, снабдяването с храна и премахването на опадъчните вещества от големи райони на тъканта. Други специализирани симбионти се занимаваха с дишането и даваха определен вид зрение на повърхността.

– Приятелят Конуей има идея – каза Приликла.

– Да – съгласи се колегата му. – Но ще трябва да я проверя като вкарам мъртвия ТСЙЗ тук. Торнастър още не е предприел нищо драстично и, ако нещо му се случи, той лесно ще се сдобие с друг. Бих искал да срещна двамата живи ТСЙЗ с мъртвия им колега... – допълни той. – Приликла казва, че те не се трогвали от нищо. Възпроизвеждат се чрез делене, тъй че помежду им не може да има сексуално привличане. Но видът на собствения им мъртвец би трябвало да предизвика някаква реакция.

О'Мара зяпна внимателно Конуей, докато казваше:

– По треперенето на Приликла и тази физиономия на лицето ви мога да позная какво си мислите – че разполагате с отговора. Но *какво* би могло да се случи? Тези двамата ще го излекуват и съживят? О, няма значение, ще почакам и ще ви оставя да си разигравате малката медицинска драма...

Когато пристигна мъртвият ТСЙЗ, Конуей бързо го плъзна от носилката на пода на кабинета и махна на О'Мара и Приликла да се отдалечат. Двамата живи ТСЙЗ вече целеустремено се насочваха към трупа. Те го докоснаха, обиколиха го, похлупиха се над него и към десетина минути се занимаваха с тялото му. Когато приключиха, не беше останало нищо.

– Няма забележими промени в емоционалното излъчване, нито доказателства за мъка – каза Приликла. Трепереше, най-вероятно под влияние на собствената си изненада.

– *Вие* не изглеждате слисан, Конуей – отбеляза О'Мара обвинително.

Конуей се ухили и каза:

– Не, сър. Все още съм разочарован, че не успях да установя контакт с драмбонски лекар, но тези два звяра са нелош заместител. Те убиват враговете на земезвяра, лекуват и защитават приятелите си и почистват отпадъците. Това не ви ли напомня нещо? Те не са лекари, разбира се, а просто славни левкоцити. Но сигурно има милиони такива и те

всички са на наша страна...

– Радвам се, че сте доволен, докторе – каза главният психолог, след което демонстративно погледна часовника си.

– Не, не съм доволен – възрази Конуей. – Все така се нуждаем от старши патолог, обучен и със способност да използва болничните възможности – съвсем *конкретен* патолог. Трябва ми да запазя близка връзка с...

– Най-близката възможна връзка – ухили се внезапно О'Мара. – Да, разбирам, докторе, и ще уредя това с Торнастър, веднага щом затворите вратата...

ОПЕРАТИВНА НАМЕСА

На цялата странна и прекрасна планета имаше само трийсет и седем пациенти, нуждаещи се от лечение, и те много се различаваха както по размер, така и по степен на физическо увреждане. Естествено, пациентът в най-лошо състояние трябваше да бъде лекуван пръв, макар че в същото време бе и най-големият – толкова голям, че при суборбиталната скорост на катера им – над десет хиляди километра в час – пътуването от единия до другия му край отнемаше цели девет минути.

– Проблемът е *голям* – каза Конуей сериозно, – и дори височината не го прави по-малък. Нито пък липсата на обучени помощници.

Мърчисън, която делеше малкия наблюдателен мехур с него, каза хладно и малко предпазливо:

– Изучавах драмбонските материали още до пристигането ми тук преди два месеца, но съм съгласна, че да го видиш за пръв път в целия му размер, наистина те удря в слънчевия сплит. Що се отнася до липсата на помощници, сигурно осъзнавате, докторе, че не може да оголите Болницата от персонала и поддръжката ѝ само заради един пациент с размера на континент – има хиляди по-малки и по-лесни за лекуване болни, които също се нуждаят от нас! – Тя разгорещено завърши: – И ако все още смятате, че аз лично съм дошла късно, трябва да поясня – тръгнах веднага щом началникът ми реши, че наистина ви трябвавам... като патолог.

– От шест месеца разправам на Торнастър, че тук ми е нужен добър патолог – отвърна меко Конуей. Мърчисън изглеждаше прекрасна, когато се ядосваше, но беше още по-хубава, когато не беше разгневена. – Мислех, че всички в болницата знаят защо те искам, което е и причина да сме в тази тясна наблюдателница, да гледаме онова, което и двамата много пъти сме виждали на касета и да се караме, когато можем да се порадваме на малко непрофесионално поведение...

– Пилотът на линия – обади се слаб гласец от високоговорителя на наблюдателницата. – Губим височина и вече обръщаме, тъй че ще кацна на пет мили източно от терминатора. Реакцията на очните растения по изгрев си струва да се види.

– Благодаря – каза Конуей, а на Мърчисън обясни. – Не съм планирал да гледаме през прозореца.

– Аз пък съм – отвърна тя и лекичко го удари с юмрук под

брадичката. – Теб мога да те гледам по всяко време... – Тя внезапно вдигна ръка. – Някой рисува жълти триъгълници по пациента ни!

Конуей се засмя.

– Забравих, засега не си се занимавала с комуникационните ни проблеми. Повечето от растителността на повърхността е чувствителна към светлината и, както някои от нас смятат, може би служи за зрение на звяра. Създаваме геометрични и други фигури като насочваме лъч лазерна светлина от орбита в тъмните или здрачни райони и го местим бързо. Ефектът е нещо като рисунка по светлочувствителен екран. Засега не сме установили видима реакция. Вероятно... съществува не може да реагира дори и да иска, понеже очите му са сензорни рецептори, а не трансмитери. В крайна сметка, и ние не можем да пращаме съобщения с очите си.

– Говори само от свое име – обиди се тя.

– Не, сериозно – настоя Конуей, – започвам да се чудя дали земезвръят не е сам по себе си разумен...

Кацнаха малко след това и внимателно стъпиха на податливата повърхност, като мачкаха по няколко растителни очи с всеки метър напредък, фактът, че пациентът има безброй милиони други не ги караше да се чувстват по-добре.

Когато се бяха отдалечили на около петдесет метра от кораба, Мърчисън внезапно каза:

– Ако тези растения са очи – а това е съвсем естествена хипотеза, след като са чувствителни към светлината – защо има толкова много от тях в район, където общо взето рядко се случва нещо опасно? Панорамното зрение би било много по-полезно да координира дейността около устите му.

Конуей кимна. Те коленичиха внимателно сред растенията, дългите им сенки сияеха в жълтото на затворените листа. Той посочи следите им от входния люк на кораба – бяха също така ярко-жълти, и размърда ръка, така че отчасти да закрие някои растения от светлината. Листата частично в сянката му или дори съвсем леко засегнати от нея, реагираха точно като онези, които бяха отрязани от светлина. Свиваха се плътно, за да разкрият жълтите си долници.

– Корените им са тънки и много, много дълги – каза той, драсквайки леко с пръсти, за да покаже белезникавото коренче, което се стесняваше в тънко жило, преди да изчезне от поглед. – Дори с миньорско оборудване или по време на изследвания с лопати не бяхме способни да стигнем до края им. Да си научила нещо ново от разкопките?

Той покри оголения корен с пръст, но задържа и двете си длани леко притиснати към земята. Загледана в него, Мърчисън обясни:

– Не много. Светлината и мракът, освен че карат листата да се отварят или свиват, предизвикват и електрохимични промени в подепидермалната среда, която е така препълнена с минерални соли, че е чудесен проводник. Електрическите импулси, предизвикани от тези изменения, пътуват много по-бързо от евентуални сигнали до другия край на корена. Ей, какво правиш, скъпи, пулса ли му мериш?

Конуей поклати глава, без да каже и дума, и тя продължи:

– Очните растения са равномерно разпределени по горната повърхност на пациента, включително и в онези региони, където е интензивен растежът на въздухообновителни и изхвърлящи отпадъците растения, тъй че сянката или светлинната стимулация, възприети където и да е на повърхността, се предават бързо – на практика незабавно – към централната нервна система посредством тази богата на минерали мязга. Но онова, което ме притеснява, е: каква е възможната причина такова същество да развие очна система с размер стотици квадратни мили?

– Затвори очи – отвърна Конуей с усмивка. – Каня се да те докосна. Кажи ми къде – колкото се може по-точно.

– Твърде дълго си бил в компанията на мъже и извънземни, докторе... – започна тя, после млъкна замислено.

Той нежно я докосна по лицето и после отпусна три пръста на рамото ѝ, откъдето продължи по ръката.

– Лявата буза, на около инч от левия край на устата ми – каза тя. – Сега си сложил ръка на рамото ми. Май рисувах хиксче на бицепса ми. Сега с един пръст, може би два или три, пипаш врата ми точно под косата... Приятно ли ти е? На мен да.

Конуей се засмя.

– Можеше и да е, ако не знаех, че лейтенант Харисън ни гледа и осмърдява пилотската кабина с горещия си дъх. Но, сериозно, нали разбираш за какво става дума – очните растения нямат нищо общо със зрението на съществото, според мен те са аналог на нервни окончания за натиск, болка и температура.

Тя отвори очи и кимна.

– Добра теория, но май не си много доволен от нея.

– Не съм – кисело отвърна Конуей – и бих искал да ѝ намериш колкото се може повече слаби места. Нали разбираш, пълният успех на тази операция зависи от това дали ще успеем да се свържем със съществата, които създават контролираните с мисъл инструменти. До момента

приемах, че тези същества са сравними по размер с нас и дори физиологичната им класификация да е напълно чужда, те може би притежават обичайния сетивен апарат – зрение, слух, вкус, докосване – и ще можем да се свържем с тях посредством някой от тези канали. Но сега се трупат доказателства в полза на един интелигентен вид, самия земезвяр, който е по рождение глух, нечувствителен и сляп, поне доколкото засега сме установили. Проблемът за предаването и на най-простите концепции е... – Той прекъсна, цялото му внимание привлечено от ръката, с която докосваше земята, после настоятелно нареди. – Тичай към кораба.

На връщане не внимаваха толкова дали настъпват растенията и щом люкът хлопна зад гърба им, гласът на Харисън изгърмя от вътрешния високоговорител:

– Компания ли очакваме?

– Да, но след няколко минути – каза Конуей, задъхан. – Колко време ти трябва да се махнем и да гледаме пристигането на инструментите през нещо по-голямо от прозорчето на този люк?

– Две минути за аварийно излитане – отвърна пилотът, – а ако се качите в контролната зала, може да ползвате скенерите, с които проверяваме за външни повреди.

Когато влязоха в контролната му зала, Харисън допълни:

– Но какво точно *правехте*, докторе? Искам да кажа, доколкото знам от собствен опит, предната част на бицепса не се смята за зона на еротична стимулация.

Когато Конуей не отговори, той умопително се обърна към Мърчисън.

– Той провеждаше експеримент – обясни тя кротко, – за да докаже, че не мога да виждам с нервните окончания на рамото си. Когато ни прекъснаха, тъкмо доказваше, че нямам очи и на обратната част на врата си.

– Задай тъп въпрос... – поде Харисън.

– Ето ги, идват – прекъсна го Конуей.

Те бяха три леко изпъкнали диска от метал, които сякаш мигаха, изниквайки и изчезвайки над терена, където падаше дългата утринна сянка на разузнавателния катер. Харисън усили увеличението на скенерите си, които показваха, че обектите не точно се появяват и изчезват, а се свиват ритмично до малки метални капки – няколко инча в диаметър – и се разширяват до облите остриета, които режеха повърхността. Няколко секунди полежах настрани сред засенчените очни растения, после

внезапно дисковете се превърнаха в плитки преобърнати купи. Промяната беше толкова рязка, че те отскочиха на няколко метра във въздуха, за да кацнат на двайсет фута встрани. Процесът се повтаряше на всеки няколко секунди, като единият диск бързо се търкаляше към далечния край на сянката им, а другият караше на зиг-заг, за да очертае ширината ѝ; третият пък се насочваше към кораба.

– Никога не съм ги виждал да се държат така – отбеляза лейтенантът.

– Ние причиняваме дълъг, тесен сърбеж – обади се Конуей, – и те дойдоха да го почешат. Може ли да останем в готовност няколко минути?

Харисън кимна, но допълни:

– Само не забравяйте, че ще сме на земята още две минути след като си промените мнението.

Третият диск все още идваше към тях на петметрови подскоци по средата на сянката им. Никога преди не ги беше виждал да показват такава подвижност и координация, макар че знаеше, че са способни да поемат всяка форма, която операторът им измисли, и че сложността на формата и скоростта на промяна се контролират само от скоростта и яснотата на мисълта на ползващия ги.

– Лейтенант Харисън е прав, докторе – обади се Мърчисън внезапно. – Предишните доклади твърдят, че инструментите се използват за обрязване на приземени кораби, тъй че те да паднат вътре в земезвяра, вероятно за по-близко проучване от негова страна. В тези случаи са се опитвали да изрежат сянката на обекта, използвайки засенчените очни растения като водач за размера и позицията му. Но сега, ако използваме собствената ти аналогия, те очевидно са се научили как да отгатнат какво предизвиква сърбежа.

По обшивката се разнесе силен удар, който подсказваше, че първият инструмент е пристигнал. Незабавно и другите два се обърнаха и тръгнаха след първия, и един след друг отскочиха във въздуха, описаха святкаща дъга над кабината и се стовариха върху катера. Страничните скенери ги показваха как се блъскат, разплесквайки се по обшивката в тънки метални палачинки, задържат се за малко, после падат долу. Секунда по-късно отново се удряха в друга част от катера. Но няколко мига по-късно спряха да прилепват, понеже точно преди да осъществят контакт, те си пуснаха остри игли, които прорязаха дълбоки драскотини в бронята.

– Сигурно са слепи – каза Конуей възбудено. – Инструментите

вероятно са продължение на сензорния апарат на звяра, използвани да удостоверяват информацията, с която го снабдяват растенията. Те ни опипват за размера и формата, проучват състава ни.

– Преди да открият, че имаме слаба вътрешност – заяви твърдо Харисън, – предлагам да извършим тактическо отстъпление или направо да си обираме крушите от тук.

Конуей кимна. Докато пилотът свиреше беззвучна мелодия на контролния си панел, той обясни, че инструментите се поддават и на контрола на човешки мозък до разстояние от около двайсет фута, а отвъд това използващите инструментите си връщат контрола. Той каза на Мърчисън да мисли тъпи форми към тях веднага щом се появят в ползрението, каква да е форма, стига само да няма нокти или остри ръбове...

– Не, почакай – каза, когато му хрумна по-добра идея. – Мисли ги широки и плоски, с аеродинамичен купол и нещо като стърчащи стабилизатори и елерони. Задръж формата докато то пада и го плъзни колкото се може по-далеч от кораба. С малко късмет, ще му трябват три-четири скока, за да се върне.

Първите им опити не постигнаха успех, макар че формата, която накрая се удряше в кораба, беше толкова тъпа и огъната, че не можеше да причини сериозни щети. Но те се концентрираха здраво върху следващото сечиво и то се превърна в триъгълно крило, дебело само около инч и с топка в центъра. Мърчисън поддържаше общата форма, докато Конуей мислено оформяше крилата и стабилизатора, тъй че то да изпълни вертикално обръщане точно извън панела за директно наблюдение и да се насочи далеч от кораба в равно продължително планиране.

Планирането продължи дълго след като то мина извън техния обсег на влияние. Малко се кривеше и люлееше, после проряза стръмна ивица сред очните растения, преди да се приземи.

– Докторе, мога да те разцелувам... – поде тя.

– Знам, че обичате да си играете с момиченца и самолетчета, докторе – намеси се сухо Харисън, – но излитаме след двайсет секунди. Закопчайте коланите.

– Задръжа си формата чак до края – каза Конуей, започвайки да се притеснява по неясна причина. – Дали би могло да се учи от нас, да експериментира може би?

Той спря. Инструментът се стопи, прие формата на обърната купа и отскочи във въздуха. Докато падаше надолу, се промени в планерната форма, набираше скорост по време на падането си, после се изравни на метър-два от повърхността и се насочи стремително към тях. Предните

краища на крилете му бяха като бърсначи. И двамата му спътници също приемаха планерната форма, прорязвайки въздуха към тях от обратната страна на кораба.

– *Закопчайте се.*

Те паднаха в ускорителните си кресла точно когато трите бързолепящи инструмента удариха обшивката, по случайност или нарочно, отрязвайки две от външните камери. Единствената, която още работеше, им показва еднометрова дупка, прорязана в тънката броня на катера, а един планер, приел нова форма, я разширяваше и се задълбаваше в нея. Вероятно беше добре, че не виждат какво правят другите два.

През дупката в обшивката Конуей виждаше ярко оцветен пълнеж и кабели, които също бяха разцепени от инструмента. После този екран угасна, точно когато стартовите дюзи ги натиснаха дълбоко в креслата.

– Докторе, провери кърмата за пътници без билет – нареди Харисън сурово, след като първоначалното ускорение започна да отминава. – Ако откриете някой, намислете му безопасна форма – някоя, която да не ни бърка повече по жиците. И по-бързичко!

Конуей не беше осъзнал пълния размер на щетите – само, че на контролното табло мигат повече от нормалното червени лампички. Пръстите на пилота летяха по клавиатурата му с такава скорост и меко-та, че грубостта в тона му звучеше така, сякаш говори съвсем друг човек.

– Камерата – отбеляза Конуей успокоително, – показва и трите инструмента да преследват сянката ни.

Известно време цареше тишина, прекъсвана само от немелодичното тананикане на нахлуващия през разкъсаната обшивка въздух и неприбраните камери. Повърхността се кълбеше под тях и движението на кораба караше Конуей да се чувства по-скоро сякаш е в морето, а не във въздуха. Грижата им беше да задържат височината при много ниска скорост на полета, защото увеличаването на скоростта щеше да предизвика отбелване на повредените секции на обшивката или стопяването им поради триенето на въздуха, или нарастване на аеродинамичното съпротивление до такава степен, че корабът изобщо да не може да лети. За катер, който е класифициран като свръхзвуково летателно средство за операции в атмосферата, настоящата им ниска скорост беше глупава. Харисън сигурно се държеше за небето със зъби и нокти.

Конуей здравата се постара да забрави проблемите на лейтенанта, като се притеснява на глас за своите собствени.

– Мисля, че това доказва със сигурност, че земезверовете са нашите

разумни творци на инструменти – каза той. – Високата степен на подвижност и адаптивност, показана от инструментите, изяснява това чудесно. Те сигурно ги контролират с разсеяно и не много силно гуле на умствено излъчване, предизвикано и предавано през кореновата мрежа и достигащо само на определено разстояние от повърхността. Толкова е слабо, че всяко съзнание на средностатистически земянин или извънземно може да поеме локален контрол. Ако употребяващите инструментите *бяха* същества, сравними с нашите размери и умствени способности – допълни той, като се опитваше да не гледа люлеещия се под тях пейзаж, – те би трябвало да пътуват под или през повърхностния материал толкова бързо, колкото инструментите летят над него, ако искат да задържат контрола си. Да се рови с тази скорост ще изисква да са облечени в samozадвижващи се защитно-пробиващи костюми. Но това не обяснява защо са пренебрегвали опитите ни за голямообхватен контакт през дистанционни устройства, вместо да разглобят комуникационните ни модули на съставните им части...

Мърчисън вмъкна:

– Ако обхватът на умствено влияние обхваща цялото му тяло, това означава ли, че и мозъкът на съществото също е разсеян? Или, ако то има локализиран мозък, къде се намира?

– Предпочитам идеята за централизирана нервна система – отвърна Конуей, – на някое сигурно и естествено добре защитено място – вероятно близо до долната страна на съществото, където има достатъчно минерали. Сигурно е разположена в естествена гънка на скалната повърхност на планетата. Очните растения и сходните типове вътрешни коренови системи, които анализирахме, стават все по-сложни и гъсти, колкото по-близо слизаме до неорганичната повърхност, което означава, че чувствителната на докосване мрежа там е подсилена от електропроводима растителната система, която предизвиква мускулните движения, а също и от другите типове, чиито функции и цели все още са ни неизвестни. Да, нервната система е до голяма степен растителна, но минералното съдържание на корените означава, че електрохимичните реакции, генерирани от всяко едно нервно окончание, ще предават импулси до мозъка много бързо, тъй че вероятно има един мозък и той може да е разположен къде ли не.

Тя поклати глава.

– В същество с размерите на половин континент, без видим скелет или костна система, която да създава защитен корпус и дебелината на чието тяло представлява тънък килим спрямо ширината, мисля, че ще е

нужен повече от един мозък – един централен, може би, заедно с няколко нервни възела. Но онова, което наистина ме притеснява, е какво ще правим, ако мозъкът се окаже в операционното ни поле или опасно близо до него.

– Е, едно не можем да направим – отвърна мрачно Конуей, – и то е да отложим операцията. Докладите ти го изясняват идеално.

След пристигането си на Драмбо тя не си беше губила времето и в резултат на анализа ѝ на хиляди проби, взети от тестовите сонди, копачите и проучващите медици от всички райони и нива на огромното тяло, беше съумяла да даде точна, макар и не съвсем пълна картина на настоящото физиологично състояние на земезвяра.

Те вече знаеха, че метаболизмът на чудовището е извънредно бавен и че мускулните му реакции са по-близо до тези на растенията, отколкото на животните. Волеви и инстинктивни мускули контролираха подвижността, поглъщането и храносмилането, циркулацията на работните му флуиди и изхвърлянето на отпадъчните продукти – всички те се управляваха или пораждаха от секреция на специализирани растения. Но именно онези, съставляващи нервната система на пациента, с тяхната сложна коренова система, бяха пострадали най-зле от ядрената война на роторите, понеже бяха допуснали радиоактивен прах да проникне дълбоко в земезвяра. Това беше убило множество видове растения, беше предизвикало и смъртта на хиляди вътрешни животински организми, чиято цел бе да контролират растежа на различни видове специализирана растителност.

Имаше два отделни вида вътрешни организми и те приемаха задачата си много насериозно. Големоглавите риби бяха отговорни за култивирането и защитата на нужната флора и унищожаването на всички други – за такова голямо същество, метаболитното равновесие на пациента беше изумително деликатно. Вторият вид, еквивалентът на левкоцити, помагаше на рибата-работник в растителния контрол пряко, когато някоя от рибите бе наранена или се почувстваше зле. Те също така притежаваха чистата страст да поглъщат или абсорбират мъртвите членове на собствения си вид и рибите, тъй че дори нищожното количество радиоактивни вещества, всмукано от корените на повърхностните растения, можеше да е отговорно за смъртта на много голям брой левкоцити.

Самите мъртви области, разпрострели се далеч отвъд регионите, директно засегнати от бомбите на роторите, бяха предизвикани от неконтролирано развитие на вредни растения. Процесът, също като разложението, беше необратим. Спешно хирургическо отстраняване на

засегнатите региони оставаше единственото решение.

Но в определено отношение докладите бяха и окуражаващи. Вече се предприемаха дребномасщабни операции за проверка на вероятните екологични ефекти от отстраняването на разлагащи се растително-животински маси откъм морето или в съседство с живата част на земезвяра, както и да се проверят методите за радиоактивно обеззаразяване в голям мащаб. Беше доказано, че пациентът ще се излекува, но бавно; че ако разрезът бъде удължен до бездна с ширина над трийсет метра, неконтролируемият растеж на засегнатия район не можеше да се разпространи върху живата част, макар че за пълна сигурност се налагаше редовно патрулиране по разреза. Проблемът с разлагането не беше проблем на практика – експлозивният растеж продължаваше, докато растителните форми не използват всички налични вещества и загинат. На земята останките се превръщаха в много богат тор и представляваха идеална почва за самоподдържаща се база за медицински наблюдатели, каквато щеше да е нужна в следващите години. В случай, че веществото се плъзнеше от шелфовото крайбрежие в морето, то просто се откъсваше и дрейфуваше по дъното, превръщайки се в ядивен килим за роторите.

Някои райони не биха могли да бъдат третирани хирургически, разбира се, по същата причина, поради която Шайлок⁶ трябваше да запази своя паунд плът. Това бяха относително малки проблематични места дълбоко в сушата, чието състояние беше аналог на тежък кожен рак, но ограничени операции и много големи дози лекарства започваха да показват резултати.

– Но все още не разбирам негостоприемството му към нас – каза нервно Мърчисън, когато корабът направи остър страничен вираж и изгуби доста височина. – В крайна сметка, то не би могло да знае достатъчно за нас, за да ни мрази чак толкова.

Корабът минаваше над мъртъв район, където очните растения бяха обезцветени и увяхнали и не реагираха сянката им, Конуей се почуди дали големият звяр може да чувства болка, когато части от него умират – или усеща само загуба на чувствителността. При всяка друга форма на живот, която му беше попадала досега – а в Галактическата болница той срещаше и някои *наистина* странни – оцеляването беше удоволствие, а смъртта носеше болка; така еволюцията запазваше расата от просто вегетиране и смърт, когато животът станеше труден. Тъй че земезвярът

---

6. Герой от пиесата на Шекспир „Венециански търговец“, на който му трябва половин фунт човешко месо във вид на сърце. – Бел.ред.

почти със сигурност е усещал болка – и то силна – на стотици квадратни мили, когато роторите бяха детонирали ядрените си оръжия. Бе почувствал повече от достатъчно болка, за да побеснее от омраза.

Конуей трепна при мисълта за тази огромна и невъобразима болка. Някои неща започваха да му се изясняват.

– Права си – каза той. – Те не знаят нищо за нас, но мразят сенките ни. Този тук конкретно ги мрази, понеже самолетът, който е носил ядрените бомби на роторите, е създал сянка подобна на нашата точно преди големи части от тялото на пациента ни да бъдат изгорени и облъчени.

– Кацаме след няколко минути – предупреди Харисън внезапно. – Боя се, на брега, понеже тази кофа има прекалено много дупки, за да плава. Във видимостта на „Декарт“ сме и те ще ни пратят хеликоптер.

Конуей едва сдържа смеха си при вида на физиономията на пилота. Изглеждаше като полуизрисуван клоун. Напрежението беше изтеглило веждите на Харисън в глупашки извивки, а долната устна, която бе дъвкал от самото им излитане, беше подута и кърваво-червена дъга – като карикатура на доброто настроение.

Конуей каза:

– Инструментите не могат да действат в този район и като изключим слабото радиоактивно излъчване, предизвикано от бомбите, няма опасност за нас. Можете да кацнете спокойно.

– Вратата ви в професионалните ми способности – уточни пилотът, – е направо трогателна.

От състоянието на неравен полет те завиха в трудно овладяемо пикиране с опашката надолу. Повърхността пълзеше, а после сякаш се нахвърли срещу тях. Харисън спря падането с пълна аварийна тяга. Разнесоха се звуци от разкъсване на метал и останалите светлини на таблото му почервеняха.

– Харисън, от теб се откъсват парчета... – поде радистът от „Декарт“, а после те наистина паднаха.

В продължение на дни след това наблюдателите спореха, опитвайки се да решат приземяване ли е било или катастрофа. Абсорбиращите удара опори бяха огънати, кърмовата секция бе поела още от инерцията в опита си да се сгъне навътре в кораба, а ускорителните кресла бяха убили останалото – дори когато корабът падаше, търкулна се настрани и широка, проблясваща ивица дневна светлина се появи в обшивката на няколко фута от тях. Спасителният хеликоптер пристигна на секундата.

– Всички навън! – нареди Харисън. – Основните щитове са повредени!

Взрян в мъртвата и обезцветена повърхност около тях, Конуей отново се замисли за пациента си. Раздразнено отбеляза:

– Малко повече радиация наоколо няма да е от особено значение.

– За пациента ви – не – съгласи се лейтенантът припряно. – Може да е егоистично, но аз мисля за собственото си поколение. След вас.

По време на краткото пътуване към кораба-майка Конуей мълчаливо се взираше през илюминатора и много се стараше да потисне страха си и усещането за неадекватност. Страхът му се дължеше на реакцията след онова, което лесно можеше да се превърне във фатална катастрофа плюс мисълта му за дори още по-опасното пътуване, което щеше да му се наложи да предприеме само след няколко дни, а и всеки доктор би се чувствал дребен с пациент, който се простира далеч отвъд хоризонта и то във всички посоки. Беше самотен микроб, който се опитва да лекува тялото, в което се намира и Конуей внезапно закопня за нормалните отношения лекар-пациент в болницата – пък ако ще и малцина от пациентите му или колегите да можеха да бъдат наречени нормални.

Само шест от тежките кораби на Мониторния корпус бяха кацнали на Драмбо, опорите им бяха здраво забити в плитчините на няколко мили от един от мъртвите региони на брега. Другите изпълваха нощните небеса като рояци звезди. Медицинските екипи се групираха в и около приземените кораби, които стърчаха от гъстото супено море като сиви кошери. Земяните живееха на борда, докато извънземните, никой от които не дишаше въздух, доста се наслаждаваха на къмпинг на морското дъно.

Конуей беше свикал последното – както се надяваше – предоперационно събрание в товарния шлюз на „Декарт“, който беше пълен с драмбонска морска вода, филтрирана от съдържащите се в нея животински и растителни елементи, така че лъчът на прожектора да има шанс да си проправи път до екрана, закачен на предната стена на трюма.

Традицията изискваше драмбонският представител да открие събранието. Загледан в говорителя им – Шурешън, въртящ се като голяма подута поничка около празното пространство в средата на палубата – Конуей отново се зачуди как толкова смешно уязвим вид е съумял да оцелее и да развие извънредно сложна технологична цивилизация – макар че, вероятно, един разумен динозавър би помислил същото за земните хора.

Шурешън бе последван от Гарот, хъдлърския главен лекар, който отговаряше за лекарственото третиране на пациента. Главната грижа на Гарот беше дозирането и приложението на изкуствено хранене в

районите, където разрезите щяха да прекъснат тунели на гърла между крайбрежните усти и наземните стомаси. И отново, за разлика от Шурешън, той не каза почти нищо и остави тази работа на проектора.

Големият екран се изпълни с образа на огромна устна шахта, разположена на около две мили навътре от планираната линия на разреза. На всеки няколко минути хеликоптери и малки товарни кораби кацаха до шахтата и изсипваха товара си от прясно месо на животни от крайбрежните плитчини и заминаваха. Монитори с багери и наземни машини избутваха храната през устната. Вероятно количеството и качеството бяха по-малки от приеманата по естествен път „вечеря“, но когато гърлото бъдеше запечатано по време на голямата операция, това щеше да е единственият начин големи райони от пациента да се снабдяват с храна.

Дезинфекциращите процедури бяха невъзможни за операция с такъв размер, тъй че помпите, които изсмукваха морска вода от брега, бяха прекарани през пластмасови тръби с голям диаметър. Водата бликаше в стабилен поток – с изключение на случаите, когато инструментите прерязваха тръбата – и течеше в хранителната шахта, като доставяше на земезвяра нужната работна течност и в същото време навлажняваше стените, така че левкоцитите да се плъзгат от време на време надолу, за да се бият с нашествието на вероятните опасни растителни форми, попаднали вътре по време на храненето.

Разбира се, това, което гледаха на екрана, беше само една от изпитаните преди няколко дни хранителни инсталации – имаше повече от петдесет усти в подобно състояние на готовност, разположени по протежение на предварителната линия на разреза.

Внезапно последва сребристо движение на земята до маркуча на помпата и един Монитор наблизко проскача няколко метра на един крак, преди да падне на земята.

Ботушът му с другия крак все още се намираше недалеч – там, където беше стоял. Инструментът, вече не сребрист, си проправяше път обратно под оплисканата с кръв повърхност.

– Атаките на инструментите нарастват по честота и сила – каза Гарот. – Те също така проявяват и значителна инициативност. Идеята ви да разчистим района около хранителните инсталации от очни растения, та инструментите да действат на сяпо и да им се наложи да подскочат наоколо в търсене на жертви, подеждва само за кратко, докторе. Те изобретиха нов номер – пързаят се на десетина сантиметра под повърхността, на сяпо, разбира се, после внезапно развиват острие или режещ ръб и бодат или режат, преди да се върнат обратно отдолу. Ако не

можем да ги забележим, умственият контрол е невъзможен, а да пазим всеки работещ монитор с друг, който носи детектор за метали, засега не върши много работа – така инструментът просто получава по-добра възможност да улучи някого. А съвсем наскоро – заключи той, – получихме сведения, че инструментите се свързват в комбинации по пет, шест и в един случай – десет броя. Мониторът, който докладва за това, почина няколко секунди по-късно, преди да успее да довърши доклада си. Състоянието на превозното му средство обаче красноречиво потвърждава тази теория.

Конуей кимна мрачно и каза:

– Благодаря, докторе. Но сега се боя, че ще трябва да понасяте и въздушни атаки. По пътя насам показахме на пациента как се планира, а той се учи бързо... – продължи с описание на инцидента, като добави последните открития на Патологията и техните заключения и теории за естеството на пациента им. В резултат на това срещата бързо се превърна в дебат и заплашваше да прерасне в яростен спор, преди Конуей да успее да се наложи като главнокомандващ и да върне земните и извънземни лекари обратно в ролята им на клиничен персонал.

Началниците на мелфианската и чалдъритската група изнесоха докладите си практически в един глас. Също като Гарот, и двамата се притесняваха от неоперативни-те аспекти на лечението на пациента. За хипотетичен наблюдател, който няма представа за действителния обхват на проблема им, това медицинско лечение би могло да бъде сбъркано с едромашабни разкопки, селскостопански мероприятия или дори още по-широкообхватно и масово отвлечане. Но и двамата бяха твърдо убедени – и Конуей се съгласи с тях – че погрешният начин да се лекува кожен тумор е чрез ампутация на засегнатия крайник.

Количеството радиоактивни материали, освободени при взривовете в централните райони, беше сравнително малко и техните ефекти се разпространяваха сравнително бавно в дълбините на тялото на пациента. Но дори това състояние можеше в крайна сметка да се окаже смъртоносно, ако не се направи нещо да се спре. И, след като местата с леки поражения бяха прекалено многобройни и разположени на твърде много неподходящи за операция площадки, те бяха оголили отровената повърхност с наземни машини и я събираха на купчини за последващо обеззаразяване. Останалата част от лечението включваше помагане на пациента да си помогне сам.

Внезапно на екрана изникна образ от един от подземните тунели в район, засегнат от облъчването. В тунела имаше дузини живи същества,

повечето – риби-работници с яки крайници, щръкнали от основата на уголемените им глави, а другите се носеха или се гърчеха към наблюдателния пост като големи прозрачни торби.

Като за жив район от земезвяра този не изглеждаше много добре. Работните риби, чиято задача се състоеше в посяването и контрола на вътрешните растения, се движеха бавно, блъскаха се една в друга и в левкоцитите, които, по принцип прозрачни, сега бяха млечно-бели, което обикновено им се случваше точно преди смъртта.

Показанията на радиационния сензор не оставяха съмнение от какво умират те.

– Тези образци бяха прибрани малко след това – каза чалдъритът, – и преместени в лазарета в по-големите кораби и в Галактическата болница. И рибите, и пиявиците реагираха положително на същото обеззаразяване и регенеративно лечение, предписано на собствените ни хора, които са били изложени на радиоактивно облъчване. Бяха върнати на място да продължат спокойно работата си.

– Това същество – присъедини се възмутено мелфианецът, – поглъща радиацията от най-близките отровени растения или риби и отново се разболява.

О'Мара беше обвинил Конуей, че третира Галактическата болница като някакъв вид машина за извънземни кремвирши, макар че болницата лекуваше всичко драмбонско, което им беше възможно, а медиците от Мониторния корпус просто приличаха на тежкопострадали, когато не изглеждаха извънредно заети.

За самите тях нито Болницата, нито лечебните заведения на главните кораби бяха достатъчни да запазят равновесието. За да се позволи на пациента наистина да се бори с местните инфекции бяха нужни масови преливания на левкоцитната форма на живот от други – и то по-здрави – земезверове.

Когато за пръв път предложи преливането, Конуей се опасяваше, че пациентът ще отхвърли онова, което на практика представлява комплект антители на друго същество. Но не стана така и единствените проблеми, които срещаша, бяха транспортни и снабдителни след като първите внимателно подбрани отвличания се превърнаха в мащабна продължителна практика.

На екрана се появи филм, който показваше един от Мониторите командоси да измъква левкоцити от дребен и отвратително здрав земезвяр от другата страна на планетата. Входната шахта беше в действие от няколко седмици и движенията на земезвяра я бяха накарали да се изкриви

на няколко места, но все още беше използвана. Мониторите скачаха от хеликоптерите в зиналия тунел, тичаха и от време на време се привеждаха, за да избегнат теглещите механизми, които в последствие щяха да извлекат плячката им на повърхността. Те носеха леки защитни костюми и обикновени мрежи. Левкоцитите бяха техни приятели. За тях беше много важно да не го забравят.

Левкоцитите притежаваха високо развита емпатична способност, която им позволяваше да различават приятелите на родителското си тяло от враговете, като просто следят емоционалното им излъчване. В резултат на това мониторите-похитители преливаха от топли, приятелски мисли, докато се занимаваха с работата си и така бяха в относителна сигурност. Но дейността им беше трудна и често разочароваша – да оплиташ, дърпаш и пренасяш масивните и инертни плужци в транспортните хеликоптери. Потни и раздразнителни, каквито често бяха, Мониторите не винаги успяваха излъчват усещания за приятелство и помощ към „жертвите“. Случваха се моменти, в които някой монитор даваше воля на гнева и раздразнението си – към някоя вещ от оборудването си например – и в резултат на неговото избухване умираха мнозина командоси.

Твърде рядко се случваше да бъде убит само един човек от екипа. В края на филмчето Конуей видя как за минути загива цял екипаж на транспортен хеликоптер, понеже за един от мониторите беше невъзможно – дори и собственият му живот да зависи от това – да насочва приятни мисли към същество, току-що умъртвило негов колега, като му е инжектирало отрова, която задействала толкова силни мускулни спазми, че на практика човекът беше счупил всяка кост в тялото си. Нямахме нито защита, нито антидот против тези инжекции. Тежките защитни костюми, достатъчно здрави да устоят на иглите на пиявиците, затрудняваха дейността на мониторите, а съществата убиваха също толкова бързо и прецизно, и без да се замислят, както и лекуваха.

– Да обобщим – каза чалдъритът, когато покри екрана. – Преливането и изкуственото хранене вървят добре за момента, но травмите в нашия отбор продължават да се увеличават и скоро няма да имаме достатъчно работници. Следователно, препоръчвам най-сериозната операция да бъде преприета веднага.

– Съгласен съм – присъедини се и мелфианецът. – Като приемем, че трябва да действаме без съзнателното сътрудничество на пациента, по-добре е да започнем незабавно.

– Колко незабавно? – намеси се капитан Уилямсън, който се обади

за пръв път. – Отнема известно време да се прехвърли цяла секторна ескадра на операционното поле. Хората ми се нуждаят от последен инст-руктаж и, ами, мисля, че флотският командир малко се притеснява в случая. До момента операциите му са били чисто военни.

Конуей мълчеше, опитвайки се да се насили да вземе решението, което беше избягвал вече няколко седмици. Щом дадеше нареждане за начало, щом започнеше да реже в този гигантски мащаб, беше обречен. Вече нямаше да има шанс да се оттегли и да опита отново, нямаше специалисти, които могат да го заместят, ако работата стане прекалено трудна и, най-лошото от всичко, нямаше време за отлагане, защото състоянието на пациента, оставен без лечение прекалено дълго, ставаше критично.

– Не се притеснявайте, капитане – каза, като усилено се опитваше да демонстрира увереност и сигурност, каквито не изпитваше. – Поне доколкото това касае хората ви, то си е военна операция. Знам, че в началото сте го смятали за отстраняване на катастрофа в особено голям мащаб, но сега за вас това се превърна в неразлично от бойни действия положение, понеже на война се очакват жертви... и такива определено има и тук. Много съжалявам за това, сър. Не бях очаквал толкова тежки загуби и аз лично наистина се проклинам, задето научих онези инструменти да планират тази сутрин, понеже тази каскада ще ни коства още много...

– Няма как, докторе – намеси се Уилямсън, – пък и един от моите офицери известно време обмисляше аналогична идея, щабът прегледа като че ли всички допустими варианти. Но онова, което бих искал да знам обаче е...

– Колко скоро е това „незабавно“? – завърши вместо него Конуей. – Е, като се има предвид, че тази операция ще бъде измервана в седмици, а не в часове, и след като няма разумна причина да я отлагаме повече, предлагам да започнем работата призори вдругиден.

Уилямсън кимна, но се поколеба, преди да добави:

– Можем да заемем позиции дотогава, докторе, но току-що изникна още нещо, което вероятно ще ви накара да промените мнението си за сроковете... – той махна към екрана и продължи. – Мога да ви покажа картите и сметките, ако искате, но по-лесно ще е първо да ви съобщя резултатите. Проучването на здравите и по-малко засегнати земезверове, което помолихте да бъде извършено от нашите екипи за културен контакт – идеята беше, че може би ще е по-лесно да се установи контакт със същество, което не изпитва постоянни болки – вече приключи. Като

цяло бяха покрити хиляда осемстотин седемдесет и четири участъка от всеки известен ни земезвяр, на повърхността бяха оставяни инструменти, които бяха следени от далечно разстояние за период до шест часа. Макар че телесният материал е практически идентичен с този на нашия пациент, включително и присъствието на донякъде опростена форма на очни растения, резултатите бяха изцяло отрицателни. Изпитваните земезверове не направиха опит да контролират или овладеят инструментите по какъвто и да е начин и получените се леки промени са пряко проследим резултат от умственото излъчване на птици и неинтелигентни повърхностни животни. Вкарахме тези данни в компютъра на „Декарт“ и после в тактическия компютър на „Веспасиан“. Заключениеето не оставя никакви съмнения, за мое съжаление... – той заключи мрачно. – На Драмбо има само един разумен земезвяр и това е нашият пациент.

Конуей не отговори веднага и срещата бързо прерасна в задълбочаващ се хаос. Като за начало имаше няколко полезни идеи, които да се вметнат в цялостния план – или поне звучаха добре, преди капитанът да ги разбие на пух и прах. Но после вместо конструктивни предложения заваляха безмислени аргументи и злонамерени забележки... и внезапно Конуей разбра защо.

Те всички бяха капнали и отрудени още към началото на събранието, което беше започнало преди пет часа. Костената долна черупка на мелфианеца беше отпусната до няколко инча от палубата. Хъдлърът вероятно беше гладен, защото водата в трюма беше прочистена от всички ядовити вещества, както и подът, което по сходен начин разочароваше постоянно въртящия се драмбонец. Над тях огромният чалдърит висеше от прекалено дълго време в сгънато положение, а другите земяни сигурно смятаха костюмите си под налягане за не по-малко дразнещи, отколкото Конуей – своя. Беше очевидно, че никой на това събрание не може да даде друг пълноценен принос, включително той самият, значи беше време да закрива заседанието.

Той даде знак за тишина и каза:

– Благодаря ви, на всички. Новината, че пациентът ни е единственият разумен земезвяр на планетата трябва да ни накара още по-здраво, ако това е възможно, да се борим за успеха на предстоящата операция. Това не е смислена причина да я отлагаме. Ще имаме предостатъчно работа утре. Аз лично ще прекарам наличното време като се опитам още веднъж да установя контакт и да получа сътрудничеството на пациента ни.

Само преди три дни бяха приключени модификациите на три

сонди, направени колкото се може по-устойчиви на нападения от страна на мислеинструментите и двустранните им зрителни сензори бяха нагласени така, че да позволяват на Конуей да вижда – и ако е необходимо да ръководи – операцията където и да е отвън или в зе-мезвяра. Първо провериха комуникационното оборудване.

– Нямам намерение да се превръщам в мъртъв герой – обясни той, ухилен. – Ако изпаднем в някаква опасност, ще се развикам за помощ преди всеки друг.

Харисън поклати глава:

– Втори ще си.

– Дамите първи – възрази Мърчисън твърдо.

Те потеглиха навътре в сушата към здрав район, гъсто обрасъл с очи растения. Там стояха неподвижно един час, после продължиха да се движат в права линия още толкова време. Спряха отново. Прекараха сутринта и ранния следобед в пътуване и почивки, без да получат специфична реакция от пациента си. Понякога караха в кръг в опит да привлекат вниманието му, все тъй без успех. Не се появи нито един инструмент. Техните наземни сензори не даваха знак, че нещо се опитва да подреже терена под тях. Като цяло денят клонеше към определението „извънредно разочароващ, но физически отпускащ“.

Когато падна мрак, те включиха фаровете на сондата, повъртяха ги и погледаха как хиляди очни растения се отварят и затварят внезапно под тази изкуствена светлина, но земезвярът все тъй отказваше да захапне примамката.

– В началото този мастодонт сигурно се е интересувал от нас – каза Конуей – и е бързал да огледа всеки странен обект на повърхността си. Но сега е просто изплашен и недружелюбен, а навсякъде има къде по-добри цели.

Екраните показваха няколко помпи и хранителни депа под постоянна инструментална атака, както и много тъмни петна на земята – и те не бяха от разлято масло.

– Все още си мисля – продължи докторът сериозно, – че ако успеем да се доберем близо до мозъка му, или поне в района, където се изработват инструментите, ще имаме по-добра възможност да се свържем пряко с него. Ако пряката комуникация е невъзможна, може би ще успеем изкуствено да стимулираме някои области, за да го накараме да мисли, че на повърхността са се приземили големи обекти и така да изтегли инструментите си, които атакуват помпените инсталации. Или пък можем да достигнем до осъзнаване на технологията му и това да ни даде...

Той прекъсна, когато Мърчисън поклати глава. Тя извади графика, съставена от трийсет или повече прозрачни пласта, които показваха вътрешните системи на пациента след шестмесечен тежък труд и с недостатъчни средства да се картографира както трябва. На лицето ѝ се изписа изражението ѝ за лекции, онова, което подсказваше, че тя търси внимание, но не и обожание. Каза:

– Вече се опитвахме да открием местоположението на мозъка на пациента, като проследим нервните пътища – тоест, мрежата корени, които носят метални соли и са способни да предават електрохимични импулси. Със случайни сондажи по повърхността и чрез директни наблюдения от сондите, открихме, че те е свързват, но не в централен мозък, а в плосък пласт от сходни коренчета, лежащи точно под повърхността. Те не се сливат директно в тази нова мрежа, а лежат странично, паралелно един на друг и достатъчно близо, за да могат импулсите да прескачат по индукция. Част от тази мрежа вероятно е отговорна за повърхностните мускулни движения, които някога са позволили на пациента да завладее конкретно тази територия от континента, докато най-сетне не е спрял да се катери, за да мачка враговете си. Значи е естествено да се приеме, че очните растения над и мускулите под имат пряка връзка, след като те дават първа тревога за друг земезвяр, който се опитва да се покатери върху този, както и последващата мускулна реакция е почти инстинктивна. Но има и много други коренови мрежи в този пласт – продължи тя, – чиято функция не ни е известна. Те не са кодирани по цвят – всички изглеждат съвсем еднакви, с единствена разлика дребните вариации в дебелината. Типът, който очевидно извлича минерали от скалите под повърхността, може да варира по дебелина. Тъй че съм решително против изкуствена стимулация от какъвто и да е вид. Много лесно може да предизвикаме гърч на някои подкожни мускули, а нещастните ни Монитори ще трябва да се оправят и с локализираните земетресения на всичкото отгоре.

– Добре – Конуей се смути по простата причина, че възраженията ѝ бяха смислени. – Но все пак бих искал да се добера до мозъка му или инструменто-създаващия район, и ако то не ни заведе доброволно, значи ние трябва да го издирим сами. Но времето ни вече свършва. Къде по твое мнение, е най-доброто място да потърсим?

Тя се замисли за миг, после каза:

– По презумпция мозъкът или районът за създаване на инструменти би трябвало да се намират в кухня или малка долина под повърхността, където съществото всмуква нужните му минерали. Има голяма,

камениста пещера на около петнайсет мили от тук, точно такава, която би осигурила нужната защита отдолу и отстрани, докато масата на тялото над нея би я спасила от увреждания отгоре. Но има и дюзини не помалко подходящи места. О, да, би трябвало да има и постоянно снабдяване с храна и кислород, но тъй като това е квазирастителен процес и нашият пациент има вода вместо кръв, надали ще има проблем със снабдяването на заровен надълбоко мозък...

Тя прекъсна, а лицето и челостта ѝ се стегнаха в успешно потисната прозявка. Преди тя да продължи, Конуей отбеляза:

– Сериозен проблем. Защо не си го пъхнем под възглавниците?

Внезапно тя се разсмя.

– Вече съм го пъхнала. Не си ли забелязал?

Конуей се усмихна:

– Сериозно казано, искам да повикам хеликоптер да те прибере преди да си заспала. Нямам представа какво би станало, ако намерим онова, което търсим – като нищо можем да се окажем подложени на подземна експлозия или парализирани от менталното излъчване на мозъка. Осъзнавам, че любопитството ти е силно и изцяло професионално, но предпочитам да не идваш с нас. В крайна сметка, научното любопитство е убило повече котки, отколкото всяка друга разновидност.

– При цялото ми уважение, докторе – каза Мърчисън, без да показва такава, – приказваш глупости. Не сме имали показания за необичайно високи температури под повърхността, а и двамата знаем, че когато някой извънземен комуникира телепатично, той може да го прави само в рамките на собствения си вид. Инструментите са изцяло различен проблем, инертни, но подвластни на мисъл средства, които... – тя прекъсна, пое си дълбоко дъх и заключи кротко: – Има още една пилотируема сонда точно като тази. Сигурна съм, че на „Декарт“ ще се намери някой офицер и джентълмен, който ще те повози в нея.

Харисън въздъхна шумно и каза:

– Не се дръж като антиобществен елемент, докторе. Ако не можеш да ги победиш, остави ги да се присъединят към теб.

– Аз ще карам известно време – каза Конуей като се справи с надвисналия бунт по единствения възможен начин при тези обстоятелства – като не му обърна внимание. – Гладен съм, а е твой ред да сервираш.

– Ще ти помогна, лейтенант – предложи Мърчисън. Докато Харисън отстъпваше мястото на мъжа ѝ и се канеше да тръгне към камбуза, промърмори:

– Знаете ли, докторе, понякога обичам да се полигавя над гореща

чиния, особено над вашите.

Малко преди полунощ те стигнаха района на подпопочвено хлътва-не, обърнаха се с носа надолу и се закопаха. Мърчисън се визираше през илюминатора за пряко наблюдение до нея, като от време на време си водеше бележки за плетеницата фини корени, които минаваха през влажната, подобна на корк маса, представляваща плътта на земезвяра. Нямаше показания за допълнително кръвоснабдяване, нищо, което да подсказва, че съществото изобщо е живо в животински, а не растителен смисъл.

Внезапно се натъкнаха на покрив на стомах и се понесоха надолу между огромните растителни колони, които издигаха и снижаваха тавана, привличайки богата на храна вода от морето и изхвърляйки, много дни по-късно, отпадъчните материали, които не са били абсорбирани от специализираните растения. Растителните сталактити се простираха във всички посоки до предела на лъчите на фаровете. Всяка колона бе покрита с други специализирани растения, чиято секреция ги караше да се стягат, когато стомахът е бил празен прекалено дълго, и да се отпускат, когато е пълен. Други пещери, по-малки и по-близо разположени от стомасите, по същия начин поддържаха движението на водата в системата без да изпълняват храносмилателни функции.

Точно преди да стигнат до пода, Харисън изви сондата в позиция за гмуркане и завъртя предните резачки на максимална скорост. Те меко удариха пода на стомаха и продължиха нататък. Половин час по-късно залитнаха напред към коланите си. Мекото туптене на режещите остриета се повиши до оглушителен писък, който заглъхна щом Харисън ги изключи.

– Или сме стигнали същинската повърхност – каза той сухо, – или звярът има много яко сърце.

Те се изтеглиха леко назад, после промениха ъгъла си, за да продължат да си прокопават път близо до каменистата повърхност и резачките кълцаха вещество, което сега изглеждаше като много плътен и с множество жили корк. Когато изминаха няколко метра, Конуей даде знак на лейтенанта да спре.

– Това не ми прилича на нещото, от което се правят мозъци – каза лекарят, – но, предполагам, ще трябва да погледнем по-отблизо.

Имаха възможност да вземат няколко проби и да огледат отблизо, но за кратко време. Докато си херметизират костюмите и излязат през задния люк, тунелът, който бяха прокопали, вече започна да увисва опасно и там, където мокрия, хлъзгав под се срещаше със стените му,

течеше мазна черна течност. Нивото ѝ нарастваше стабилно, докато не им стигна над глезените. Конуей не искаше да взима прекалено много от веществото обратно с тях в сондата. От по-ранните сондажи знаеше, че смърди до небесата.

Когато се върнаха обратно вътре, Мърчисън взе една от пробите. Приличаше малко на земен лук, разрязан напречно на две. Плоската долна страна беше покрита с дебели, подобни на червеи израстъци и всеки се делеше на много части преди да се свърже с нервната мрежа на известно разстояние над тях. Тя отбеляза:

– Аз бих казала, че секрецията на растението разтваря и абсорбира минерали и химикали от скалите и почвата, а заедно с инфилтриращата се тук долу вода осигурява смазката, която позволява на съществото да се премества, когато минералните запаси на даден участък се изчерпят. Но тук не виждам признаци за необичайна или концентрирана нервна мрежа, нито пък има следи от белезите, които инструментите оставят, когато си прорязват път през това вещество. Боя се, че ще трябва да опитаме отново някъде другаде.

Почти час мина, преди да стигнат до втората пещера и още три им отне преходът до третата. Конуей още от самото начало се усъмни в третото вероятно находище, понеже беше твърде близо до периферията, по негово мнение, за да помести мозъка. Но все пак не биваше да отхвърлят възможността при същество с този размер да има повече от един мозък или поне няколко неврални възела. Тя му напомни, че древните бронтозаври са имали два – а юрските гиганти бяха микроскопични в сравнение с пациента им.

Третото място беше и много близо до началото на първия срез.

– Можем да прекараме остатъка от живота си в претърсване на дупки и пак да не открием онова, което ни трябва – каза Конуей разгневено, – а не разполагаме с толкова време.

Ретранслаторните му екрани показваха, че небето изсветлява далеч над тях, а тежките кръстосвачи на Мониторите вече са заели позиции, изключват прожекторите при помпените станции и хранителните депа и от време на време се мяркаше Едуардс, който беше преместен на флагмана „Веспасиан“ в ролята на главен медицински координатор за проекта. Неговата работа беше да превежда медицинските инструкции на Конуей на езика на военните маневри за офицерите от флота.

– Пробните ти сондажи – сети се Конуей внезапно. – Приемам, че са разпределени на равни разстояния и стигат чак долу до повърхността? Имало ли е показания, че черната боза, която пациентът използва

вместо лимфа, е по-оскъдна в някои региони? Опитвам се да откроя част от съществуването, която е на практика неспособна да се движи, понеже...

– Разбира се – възкликна Мърчисън възбудено, – това е сериозен фактор, който прави нашия пациент различен от всички по-дребни и неразумни земезверове. За по-добра защита на мозъка, а сигурно и на централите за изработка на инструменти, те най-вероятно ще са разположени в неподвижен участък. Честно казано, сещам се само за дванайсетина сондажа, в които липсваше смазка или пък беше в много малки количества, но мога да проверя в справките на картите, ще отнеме само няколко минути.

– Знаеш ли – каза Конуей прочувствено, – все още не те искам с нас, но се радвам, че дойде.

– Благодаря – кимна тя и добави: – Струва ми се.

Пет минути по-късно тя вече разполагаше с цялата налична информация.

– Същинската повърхност в този район представлява малко плато, обкръжено от ниски планини. Въздушните сензори ни показват, че мястото е необичайно богато на минерали, но пък така е с почти цялата среда на земната маса. Пробните ни сондажи бяха доста нарядко разположени, тъй че съвсем спокойно може да сме пропуснали да извадим мъжко вещество, но съм вече почти сигурна, че е някъде там.

Конуей кимна и отбеляза:

– Харисън, това ще е следващата ни спирка. Но е прекалено далеч, за да се придвижим до там по повърхността или под нея. Качи ни горе и уреди транспортен хеликоптер да ни прехвърли. А по пътя, ако нямаш нищо против, искам да минем край тунел четирийсет и три, колкото се може по-близо до разреза, така че да видя как реагира пациентът в ранните етапи на операцията. Непременно трябва да има някаква естествена защита срещу сериозни физически увреждания...

Той прекъсна, а настроението му внезапно скочи от силна възбуда до най-дълбока депресия.

– Дявол го взел, ще ми се да се бях съсредоточил върху инструментите от самото начало, вместо да залитам по роторите, а после да смятам тези прерасли левкоцити за интелигентните майстори на инструментите. Загубих прекалено много време.

– Да, но сега не си го губим – каза Харисън и му посочи ретранслаторните екрани.

За добро или зло, планетарната операция беше започнала.

Главният екран показваше колона тежки кръстосвачи, които си играеха на „следвай водача“ по протежение на първия дял от разреза, тласкачите им се забиваха дълбоко, а лъчевите преси отгръщахаха ръбовете на раната така, че следващият кораб в редицата да проникне по дълбоко. Както всички кораби императорски клас, те бяха способни да изпълняват голям брой страхотии в много точно премерени дози – от потапяне в сън на няколко улици, пълни с бунтовници, до атомна аниhilация в континентален мащаб. Мониторният корпус рядко позволяваше на каквато и да е ситуация да стигне до точка, където се налага употребата на оръжия за масово унищожение като единствено решение, но те ги поддържаха като голяма и яка тояга – както повечето полицаи, законоподдържащите сили на федерацията знаеха, че вдигнатата заплашително сопа води до по-добър и по-дълготраен ефект от чупенето на черепи. Но най-ефективните им и действени оръжия за близък обсег – действени, понеже работеха еднакво добре и като меч, и като рало – бяха тласкачите.

Тласкащият лъч, който просто буташе и дърпаше – яростно, със сила до сто g – няколко пъти в минута, беше последствие от развитието на системите за изкуствена гравитация, които компенсираха ускоренията, използвани от федералните кораби, и на отражателните екрани, които даваха защита срещу метеоритите и позволяваха на кораб с достатъчни енергийни запаси да виси над планетарната повърхност както някогашните дирижабли.

Много рядко се случваше мониторите да бъдат принудени да използват тласкачите като оръжие или в пристъп на гняв – по принцип офицерите на огневите вишки се задоволяваха да ги прилагат за разчистване и заравняване на терена в новоосновените колонии – и за оптимален ефект фокусът им трябваше да е много тесен. Но дори един разсеян лъч може да има разрушителни последствия, особено върху малка цел като разузнавателен катер. Вместо да откъсват големи участъци от обшивката и да превъзват носещата конструкция под бронята в метална кайма, те хващаха целия кораб и го тресяха, докато екипажът в него не се предадеше.

Ала за сегашната операция фокусът беше много тесен и обхващатъ бе определен с точност до последния милиметър.

Сама по себе си гледката не бе кой знае колко впечатляваща. Всеки кръстосвач имаше три батареи тласкачи, които можеха да бъдат вкарани в действие, но те бутаха и дърпаха толкова бързо, че повърхността изобщо не изглеждаше променена. Само относително нежните тракционни

лъчи, насочени между тласкачите, правеха нещо – издърпваха тясна ивица вещество и изкоренена растителност така, че следващият тласкач да проникне по-навътре в разреза. Чак когато отворът стигнеше до същинската повърхност и го удължаха няколко мили, другите ескадрили, които още се намираха в орбита, щяха да дойдат да го разширят до пропаст с достатъчна широчина, която да спре разпространението на растителната инфекция от поразените и разлагащи се части.

На фона на образите Конуей чуваше суровите реплики на докладващите офицери. Бяха сякаш стотици, всички казваха едно и също с най-малко възможни думи. На неравни интервали се намесваше спокоен, почти ленив глас, който нареждаше, одобряваше и координираше кампанията – гласът на Бога, известен понякога като флотски командир Дърмод, главен офицер от Мониторния корпус в Галактически сектор дванайсет и като такъв – тактически режисьор на повече от три хиляди големи флотски единици, снабдителни и комуникационни съдове, бази, корабостроителници и голям брой същества – земяни и други – които ги управляваха.

Ако операцията тръгнеше накриво, Конуей определено не би могъл да се оплаче от качеството на помощта. Започваше да се чувства доста доволен от начина, по който се развиваха нещата.

Задоволството му продължи около десет минути, по времето на които разрезът мина през тунел номер четирийсет и три, в който току-що бяха влезли. Конуей съвсем буквално виждаше вътрешния край на тапата – дебело набъбнала надуваема наденица от здрава пластмаса, която натискаше стените на тунела. Специалните устройства бяха необходими за предотвратяване загубата на работна течност, понеже лечебните процеси в земезвяра бяха ужасно бавни. Кръвта му представляваше в действителност вода – а едно от важните качества на водата, с което трябва да се съобразяват, беше неспособността ѝ да се съсирва.

Двама монитори и мелфиански медик стояха нащрек до тапата. Те изглеждаха доста възбудени, но имаше толкова много левкоцити по тунела, че Конуей не виждаше причина за вълнението им. На екраните се видя как прорезът пресече тунела на гърлото. Няколкостотин галона вода, останала между тапата и разреза, се изляха – като се има предвид размерът на пациента, това беше някаква си капчица. Тласкачите и тракционните емитери продължиха, разширявайки и удълбочавайки разреза, докато мощните невидими лъчи на пресите като невидимите подпори, които крепяха огромното тегло на крайцерите, разтваряха краищата, докато процеът не стана разширяваща се и дълбока пропаст. Малък заряд

химически експлозив, пуснат върху покрива на празна част от тунела, укрепил пластмасовата тапа. Всичко като че ли вървеше точно както е планирано, докато на таблото му не започна да примигва сигнал за незабавно внимание и лицето на майор Едуардс изпълни екрана.

– Конуей! – призова го майорът настоятелно. – Тапата в тунел четирисет и три е атакувана от инструменти.

– Но това е невъзможно! – възкликна Мърчисън със скандализиращия тон на човек, измамен на карти от близък приятел. – Пациентът никога не се е намесвал във вътрешните ни операции! Няма очни растения тук, които да издадат позициите ни, няма светлина, а тапата дори не е метална. Те никога не са атакували пластмаси на повърхността, само хора и машини...

– И атакуват хората, понеже издаваме присъствието си като вземаме умствен контрол над вещите им – допълни бързо Конуей. На Едуардс каза. – Майоре, махнете онези хора от тапата и снабдителната шахта. Бързо. Не мога да говоря пряко с тях. Докато се оттеглят, кажете им да се опитат да не мислят...

Той прекъсна, когато тапата пред него изчезна в мека експлозия мехурчета, които се понесоха към тях по протежение на тавана на тунела. Не виждаше нищо извън сондата и отвътре съзираше единствено лицето на Едуардс и редицата кораби в странната им формация.

– Докторе, тапата падна – изкрещя майорът, като отклони поглед някъде встрани. – Натрупаното зад тапата го отнася. Харисън, *закопавай се!*

Лейтенантът обаче не можеше да се закопае, тъй като мехурчетата, които се носеха покрай тях, пречеха на видимостта. Той обърна дюзите на задна тяга, но подхваналото ги течение беше толкова силно, че сондата едва докосваше пода. Той загаси фаровете, тъй като отражението от супата отвъд кабината беше главозамайващо. Но пред тях все още се виждаше ивица светлина, която бързо нарастваше...

– Едуардс, *спрете тласкачите...!*

Няколко секунди по-късно те бяха отмити извън тунела като част от боклука, който се изсипа от органичната скала в право в бездната. Сондата не се разхвърча на съставните си части, нито пък те се превърнаха в ягодово сладко, следователно майор Едуардс бе съумял да изключи тласканите точно навреме. Когато половин субективна вечност по-късно те паднаха, два от ретранслаторните екрани угаснаха с впечатляващи имплозии и масата отпадъци отвън, която беше смекчила падането им, започна да се удря в тях, бутайки и въртейки ги по дъното на

прореза.

– Има ли пострадали? – попита Конуей.

Мърчисън разхлаби спасителната си мрежа и простена.

– Цялата съм черна и синя и... на щампи.

– Това – каза Харисън с очевидно незасегнат глас, – е нещо, което ми се ще да видя.

Хем облекчен, хем раздразнен, лекарят отвърна:

– Нека първо погледнем пациента.

Единственият работещ екран предаваше образ, снет от разположените над прореза хеликоптери. Тежките кръстосвачи се бяха оттеглили недалеч, за да разчистят операционното поле за спасителните екипи и наблюдателните катери, които бръмчаха и се гмуркаха над раната като големи метални мухи. Хиляди галони вода се изливаха ежеминутно от прерязаното гърло, понесли тела на левкоцити, работни риби, недосмяна храна и купища отскубната вътрешна растителност. Конуей се обади на Едуардс.

– Добре сме – каза, преди мониторът да успее да се намеси, – но край нас цари пълен хаос! Докато спрем тази загуба на флуиди, стомашната система ще колапсира и ще сме убили пациента си, вместо да го излекуваме! Проклятие, защо този колос няма някакъв начин да се защитава от масивни физически наранявания, някакъв клапан или нещо от този род? Със сигурност не съм очаквал да стане така!...

Конуей се спря, като осъзна, че почва да се оплаква и да си търси извинения, вместо да дава инструкции. Рязко продължи:

– Трябва ми експертен съвет! Да имате специалист по експлозивни оръжия с ниска мощност и точково поразяване?

– Веднага – отвърна Едуардс.

Няколко секунди по-късно се намеси нов глас:

– Артилерийската командна зала, „Веспасиан“, майор Холройд. С какво мога да ви помогна, докторе?

Искрено се надявам да можеш, помисли си Конуей, докато му описваше проблема си.

Те се намираха в извънредна ситуация, в която пациентът кърви до смърт на операционната маса. Независимо дали поразеното същество е голямо или малко, дали флуидите в тялото му са земна кръв, стопен метал като на УЛУФ от Трекалд V или някаква мръсна вода, която пренася храна и симбионтни организми до далечните краища на този драмбонски земезвяр, резултатът щеше да е един и същ – стабилно намаляващо кръвно налягане, нарастващ шок, разпространяваща се мускулна

парализа... и смърт.

Нормалната процедура при подобни обстоятелства включваше овладяване на кървенето чрез опит да се прекъсне повредения кръвоносен съд и да се зашие раната. Но този конкретен „съд“ беше тунел със стени не по-силни или еластични от околното телесно вещество, тъй че те не можеха да бъдат сшити или дори клампирани. Както Конуей го виждаше, единственият оставащ им начин беше да го затворят като съборят покрива на тунела.

– Близокообхвaten TP-7 – прецени бързо артилеристът. – Те са аеродинамично чисти, тъй че няма да има проблем да се изстрелят в потока, и при условие, че няма остри краища около устата или по тунела, всякакъв желаем пробив може да...

– Не – твърдо възрази Конуей. – Притеснявам се от компресионните ефекти на голяма експлозия в самия тунел. Ударната вълна ще се предаде дълбоко навътре и ще избие множество риби-работници и левкоцити, да не споменаваме големите количества крехка вътрешна растителност. Трябва да запечатаме тунела колкото се може по-близо до разреза, майоре, и да ограничим разрушенията само до този район!

– Тогава бронейни В-22? – предложи веднага Холройд. – В това вещество без проблеми ще постигнем разпръскване от двайсет метра. Предлагам едновременно изстрелване на три торпеда, разположени вертикално над входа на тунела, така че да свалят достатъчно свободно вещество, което да блокира отвора дори и срещу налягането на водата, която се опитва да избута навън преградата.

– Това – кимна Конуей, – вече ми звучи добре.

Но артилеристът от „Веспасиан“ умееше не само да говори. Само след няколко минути екранът показва кръстосвача ниско над разреза. Лекарят не видя изстрелването на торпедата, понеже внезапно си спомни, че трябва да провери дали сондата им е отнесена достатъчно встрани, за да избегнат затрупването под останките – за щастие така беше. Първите показания, че изобщо се случва нещо, бяха, че потокът вода внезапно стана кален, забави до тънка струйка и спря. Ала след няколко минути големи късове дебела мазна кал започнаха да се стичат през ръба на тунела и внезапно голяма област около устата започна да потъва, да се разпада и да се плъзга в бездната като камара кафява помия.

Сега отворът на тунела беше шест пъти по-широк отколкото в началото и пациентът продължаваше да кърви все тъй силно.

– Съжалявам, докторе – обади се Холройд. – Да повтора дозата и да опитам по-навътре?

– Не, почакай.

Конуей отчаяно се опита да помисли. Знаеше, че се занимава с хирургическа операция, но не вярваше наистина в това – и проблемът, и пациентът бяха прекалено големи. Ако един земянин изпаднаше в същото положение, дори ако няма налични инструменти или лекарства, той щеше да знае какво да направи: да спре кървенето, като приложи турникет... *Разбира се!*

– Холройд, вкарай още три на същото място и дълбочина – каза той бързо. – Но преди да ги изстреляш, може ли да обърнеш пресите на кораба така, че повечето от тях да са фокусирани точно над отвора на тунела? Нека са под ъгъл спрямо разреза, вместо да действат вертикално. Идеята е да използваме тежестта на вашия кораб да притисне и задържа веществото, свалено от торпедата.

– Никакъв проблем, докторе.

Отне по-малко от петнайсет минути „Веспасиан“ да пренареди и префокусира невидимите си крака и да изстреля торпедата, но почти веднага отворът се затвори и този път кръвотечението не се възобнови. Отворът изчезна и на негово място се появи голяма, сплескана като чиния хлътнатина в стената на прореза, където бяха насочени кърмовите преси на „Веспасиан“. Водата все още се процеждаше през новата тапа, но тя щеше да издържи, докато кръстосвачът запазва позицията си и прилага натиск върху нея. За всеки случай насочваха нова надуваема тапа към тунела.

Внезапно на екрана изплува сурово лице на неопределима възраст и облечени в зелено рамене, на които кротко почиваше впечатляващото тегло на регалиите. Беше самият флотски командир.

– Доктор Конуей. Моят кораб рядко се е занимавал с доста странни неща, но досега не бяхме молени да държим турникет.

– Съжалявам, сър – стори ми се единственият възможен начин да оправим положението. Но точно сега, ако не възразявате, бих искал да вдигнете тази сонда до следните координати...

Той прекъсна, защото Харисън му махаше. Лейтенантът каза меко:

– Не *тази* сонда. Помоли го да ти подготви друга и да ни чака, когато се наканят да ни измъкнат оттук.

Три часа по-късно те бяха във втората модифицирана и подсилена сонда, закачена под транспортен хеликоптер и се насочваха към района, където, както е надяваха, се намираха мозъкът на земезвяра и/или изработващият инструменти участък. Пътуването им даде възможност да формулират някои конструктивни теории относно пациента си.

Вече бяха убедени, че първоначално се е развил от подвижна растителна форма. Винаги е бил голям и всеяден, а когато тези същества са започнали да се ядат едно друго, те са порастнали на ръст и по сложност, броят им е претърпял обяснима редукция. Не се забелязваше начин, по който земезверовете да се размножават. Просто продължаваха да живеят и растат, докато някой по-едър екземпляр от собствения им вид не ги убие. Техният пациент беше най-големият и най-старият, най-якият и най-мъдрият от вида си. Като единствен обитател на земната си маса в течение на хиляди години, вече не бе имало необходимост да се движи телесно и тъй той отново е пушал корени.

Но това не бе еволюционна деградация. Без шанс да поглъща други от собствения си вид, той беше развил методи да контролира развитието си и беше направил метаболизма си по-ефективен като създаде инструментите, които да вършат дейности като разкопки, оглед на същинската повърхност, придвижване на нужните минерали по нервната му мрежа. Първоначалните риби-работници вероятно представляваха вид, способен да оцелява подобно на библейския Йона в стомасите му. По-късно килимочудовището си е пунало растителни зъби, за да могат и гостоприемникът, и рибите-работници да се защитават от морските хищници, всмуквани през ус-тите. Все още бе загадка как левкоцитите са се озовали там, но роторите често се натъкнаха на по-малки и по-слабо еволюирали разновидности – вероятно бяха дивите братовчеди на пиявиците.

– Едно нещо трябва да имаме предвид обаче, когато се опитаме да говорим с него – отбеляза Конуей сериозно, – и то е, че пациентът ни е сляп, глух и нечувствителен, и никога не е имало друг от вида му, с когото да си общува. Задачата ни не е просто да изучим някакъв странен и труден извънземен език, а да се свържем с нещо, което дори не знае смисъла на думата „общуване“.

– Ако се опитваш да повишиш ентузиазма ми – обади се Мърчисън сухо, – не успя.

Конуей се взираше напрегнато в предния екран, най-вече за да избегне нуждата да гледа клането на ретранслаторните си екрани, където атаките на инструментите вземаха все по-тежка дан от хранителните депа и помпите. Внезапно каза:

– Районът, където е предполагаемият мозък, е прекалено голям да го претърсваме бързо, но, поправете ме, ако греша, не е ли това и мястото, където „Декарт“ бе кацнал за пръв път? Ако е така, то тогава инструментите, пратени да го огледат, е трябвало да изминат сравнително късо разстояние и ако е възможно да се проследи пътят на един инструмент

по белезите, оставени в тъканта на тялото...

– Възможно е – възкликна възбудено Мърчисън.

Харисън даде нови инструкции на пилота на транспортния хеликоптер, без да се налага да му казват – и няколко минути по-късно те кацнаха, остриетата се завъртяха и сондата се гмурна в гъбестата псевдопът на пациента си.

Но вместо голяма, цилиндрична пломба, изрязана от телесния материал, те откриха плоска секция като преобърнат конус, който се заостряше рязко до тясна, почти невидима рана, която пък завиваше почти веднага към подозираното местонахождение на мозъка.

– Крайцерът сигурно не е успял да затъне дълбоко под повърхността – разсъждаваше на глас Мърчисън, – Но е било достатъчно, за да могат инструментите да осъществят връзка с цялата му повърхност, докато са поддържани от телесното вещество, вместо да извършват летящ контакт като отскачат във въздуха. Но забелязахте ли как инструментите, макар че сигурно са режели с максимална скорост, все пак са избягвали да нараняват кореновата мрежа, която предава менталните му инструкции?

– При настоящия ъгъл на спускане – намеси се Харисън, – ние сме на около двацет минути от същинската повърхност. Сонарните показатели твърдят, че под нас има пещери или дълбоки ями.

Преди Конуей да успее да отвърне и на двама им, лицето на Едуард се появи на главния екран.

– Докторе, тапите на Трийсет и осми до Четирисет и първи паднаха. Вече държим турникети на Осемнайсети, Двацет и шести и Четирисет и трети, но...

– Същата процедура – отрязва Конуей.

Последва глух звън, последван от метални драскащи звуци, които минаваха по протежението на сондата. Звучите се повтаряха и учестяваха. Без да вдига глава, Харисън каза:

– Инструментите, докторе, дузини от тях. Не могат да причинят много щети като ни нападат през това гъбесто вещество и допълнителната ни броня трябва да удържи. Но се притеснявам за антената.

Преди Конуей да може да попита защо, Мърчисън обърна гръб на екрана. Тя каза:

– Изгубих първоначалната следа, докторе – този район е практически еднакъв с белега от инструмента. Сигурно движението тук е много интензивно.

Вторичните екрани показваха логистични диаграми на излитаци

кораби, наземна машинария, обеззаразяващо оборудване и придвижванията от и в хранителните депа и помпите, а на главния екран се виждаше „Веспасиан“ – само че вече не беше в позиция над тунел Четирийсет и три. Губеше височина и се въртеше в главозамайващ кръг, докато пилотът му очевидно се бореше усърдно да го задържи да не се преобърне.

Една от четирите му пресиращи инсталации, както Конуей видя при следващото завъртане, беше смачкана сякаш от гигантски чук и без да се налага да му казват, той разбра, че това е точно тази, която е задържала запечатан прекъснатия четирийсет и трети тунел. Щом корабът се завъртя по-близо до повърхността, на него му се прииска да затвори очи, но тогава видя, че въртенето е овладяно и повърхностната растителност се мачка под останалите три преси, изкубва се под максималната им мощност, с която емитерите удържаха теглото на кораба.

„Веспасиан“ кацна тежко, но не и катастрофално зле. Друг кръстосвач се придвижи на мястото му над Четирийсет и трети, докато наземни коли и хеликоптери се втурваха към повредения кораб да му окажат помощ. Те пристихнаха в същия момент, както и голяма група инструменти, които изобщо не се опитваха да помагат.

Внезапно лицето на Дърмод изпълни екрана.

– Доктор Конуей – каза флотският командир със студена ярост, – това не е първия път, когато някой кораб се превръща на отпадъци в краката ми, но така и не се научих да се наслаждавам на усещането. Инцидентът, предизвикан от опита да се балансира на практика цялата тежест на кораба върху тясно фокусиран лъч предизвика изкривяване на поддържащата конструкция и за малко да разбие флагмана... – тонът му се стопли малко, но само временно, докато той продължи. – Ако ще се наложи да слагаме турникети на всеки тунел – а след като инструментите атакуват всички тапи, май ще трябва да сторим точно това – или ще се принудя да оттегля корабите си за големи структурни модификации, или да ги използвам за по около час и после да проверявам за сериозни повреди след всяко дежурство. Но това ще обвърже прекалено много флотски единици в непродуктивна дейност, а колкото повече разширяваме прореза, толкова повече тунели ще трябва да бъдат запечатвани, тъй че работата ще се забави още повече. Операцията бързо се превръща в логистично невъзможна, броят на жертвите и материалните загуби е досущ като в голямо-машабна битка, и като си мисля, че единственият резултат ще е задоволяването на медицинското ви любопитство, докторе, и това на хората от културни контакти, бих й сложил постоянно вето още сега. Имам мисленето на полицаи, не на войник – федерацията

предпочита да е така. Не се наслаждавам на такива неща...

Сондата подскочи и за миг Конуей изпита усещане, невъзможно в тази обстановка – свободно падане. После се чу удар, когато превозното им средство се блъсна в каменистата повърхност. Приземи се настрани, претъркули се два пъти и отново тръгна напред, но се пързалиеше и кривеше на една страна. Шумът от драещите по обшивката инструменти беше оглушителен.

Две вертикални бръчки се появиха на челото на флотския командир:

– Неприятности ли си имате, докторе?

Постоянните удари на инструментите правеха мисленето невъзможна задача. Конуей кимна и каза:

– Не очаквах да атакуват тапите, но сега осъзнавам, че пациентът ни просто се опитва да се защити там, където мисли, че е атакуван най-сериозно. Осъзнавам също, че осезанието му не е ограничено до повърхността. Нали разбирате, той е сляп, глух и нечувствителен, но очевидно може да чувства в три измерения. Очните растения и кореновата мрежа под повърхността му позволяват да отчита местното налягане, но смътно, без подробности. За да почувства по-фините подробности, той изпраща инструментите, които са особено възприемчиви – достатъчно, за да усетят въздушния поток над крилата им в планер-формата и да я пресъздадат сами. Пациентът ни се учи много бързо и този планер, който измислих, ни струваше доста животи. Бих искал...

– Доктор Конуей – прекъсна го сурово флотският командир, – или се опитвате да си търсите извинение, или ми изнасяте доста елементарна лекция за неща, с които вече съм запознат. Нямам време да слушам нито едното, нито другото. Изправени сме пред хирургична и тактическа проблемна ситуация. Изисквам насоки.

Конуей яростно поклати глава. Чувстваше, че току-що е казал или помислил нещо важно, но не знаеше какво е то. Трябваше да остане в настоящия си мисловен коловоз, ако искаше да го извади на бял свят отново.

Продължи:

– Пациентът вижда, тоест – усеща всичко – чрез докосване. Досега единствената ни обща черта са били инструментите. Те са мислеуправляеми удължения на сензорния му апарат през и на късо разстояние над тялото на пациента. Собственото ни умствено излъчване и контрол са по-концентрирани и в по-ограничен обсег. Положението е такова, сякаш двама фехтовчици се опитват да общуват само с връхчетата на шпагите

си...

Той спря внезапно, понеже говореше на празен екран. Всичките три ретранслаторни екрана блестяха, но нямаше нито звук, нито образ.

Харисън изкрещя:

– Боях се точно от това, докторе. Подсилихме бронята на обшивката, но трябваше да покрием гнездото на антената с пластмасова тапа, за да позволим двупосочната връзка. Инструментите са открили слабото ни място. Сега сме глухи, слепи и безчувствени – и ни липсва един крак, понеже гъсеничната ни предавка не иска да работи.

Сондата беше спряла на плоска скала в голяма пещера, която стръмно потъваше в същинската повърхност. Над и зад тях висяха големи парчета от телесното вещество на съществото, от което излизаха хиляди коренчета, които се събираха и съединяваха, докато се превърнат в дебели сребристи кабели, отпуснати бездейно по пода на пещерата, на качени по стените и покрива ѝ. Изчезваха в дълбините. Всеки кабел имаше поне една пъпка на него, досущ като листо или нагънат станиол. По-добре развитите трепереха и се опитваха да приемат формата на инструментите, които атакуваха сондата.

– Това е едно от местата, където се правят те – каза Мърчисън, сочейки си с едно от фенерчетата като с показалка, – или по-скоро бих казала, че ги отглеждат – все още не мога да преценя това животинска или растителна форма е като цяло. Нервната система изглежда е центрирана в този район, така че почти сигурно тук е и поне част от мозъка. И е чувствителен – виждате ли колко внимателно инструментите избягват тези сребърни кабели, докато ни атакуват?

– Ще направим същото – каза Конуей и обясни на Харисън. – Тоест, ще успеем ли да мръднем сондата по протежение на онази стена, на която са и кабелите, без да смачкаме тези двата на пода?

Повреди в чувствителни области биха оказали сериозен ефект върху пациента им.

Лейтенантът кимна и започна да клати сондата напред и назад по протежение на скалата, докато не се притиснаха плътно към посочената стена. След като ги пазеха чувствителните кабели отгоре, по пода на пещерата отдолу, а и скалистата стена откъм кърмата им, атаките на инструментите се съсредоточиха само върху незащитената им страна. Те отново можеха да чуват мислите си, но Харисън твърдо, макар и извинително заяви, че не могат нито да изкатерят склона, нито да си прокопаят път от тук, нито пък да се обадят за помощ. Добави, че разполагат с въздух за не повече от четиринайсет часа – и то само ако си херметизират

костюмите, за да използват каквото е останало в бутилките им.

– Добре, да го направим – съгласи се Конуей решително – и да излезем навън. Настанете се в края на сондата, под кабелите и с гръб към стената на пещерата. Така ще трябва да премисляте само атаките отпред – всеки инструмент, който се опита да копае в скалата зад вас, ще вдигне твърде много шум, за да ви изненада. Искам също и да сте далеч от мен в средата на корпуса така, че умствените ви излъчвания да не засягат инструментите, които ще се опитвам да овладеея...

– Познавам това самодоволно самонадеяно изражение – каза Мърчисън на лейтенанта, докато си затваряше шлема. – Нашият доктор внезапно е получил прилив на мозък в главата. Мисля, че възнамерява да *поговори* с пациента ни.

– На какъв език? – сухо попита Харисън.

– Предполагам – отвърна Конуей, усмихнат в опит да покаже увереност, която не чувстваше, – че може да го наречете триизмерен брайл.

Той бързо им обясни какво се надява да постигне и няколко минути по-късно те заеха позиции извън сондата. Конуей седна с гръб към гъсеничната верига, на метър и нещо от пълна с вода дупка в пода на пещерата. В центъра на дупката имаше отвор с неизвестна дълбочина, където кабел или сходно рудодобивно растение си беше прояло път в камъка. От едната му страна група от седем или осем инструмента се бяха съединили, за да обкръжат и стиснат обшивката на сондата, а част от бронята бе започнала да се чупи в спойките. Конуей помисли разкъсване в този метален пръстен и го търкулна в локвата като голяма буца подвижно, сребърно тесто. После се хвана на работа.

Не направи опит да се защити от нападащите го инструменти. Той възнамеряваше да се съсредоточи толкова силно върху една конкретна форма, че каквото и да дойде в умствения му обсег, както се надяваше, ще изгуби опасните си ръбове или шипове.

Мислооформянето на външността на съществото беше лесно. За няколко минути се получи голяма, сребърна палачинка – дубликат в малък мащаб на самия пациент – легнал в средата на басейна. Но мисленето на триизмерни усти и техните свързващи тунели и стомаси не беше толкова лесно. Още по-труден се оказа етапът, когато той започна да мисли малките стомаси, които се надуват и свиват, пиййки богатата на водораствени вода в мини-модела му и изхвърлящи я отново.

Беше груб, твърде опростен модел. Най-доброто, което можа да задържи едновременно, бяха осем усти и свързаните с тях стомаси, а и доста се боеше, че имат същата връзка с пациента, каквато кукла с живо

бебе. Но после започна да добавя гърчещите се движения, които беше забелязвал при по-малките, млади земезверове, и се надяваше, че заедно с помпането на стомасите успява да придаде представата за жив организъм. По челото му и в очите се стичаше пот, но точно в момента не го интересуваше дали може да вижда ясно, понеже нещата, които оформяше, и без друго не се виждаха. После започна да мисли някои участъци твърди, неподвижни, мъртви. Разшири тези мъртви, неподвижни и лишени от подробности райони, докато постепенно целият му модел се превърна в плътна, безжизнена буца.

После отърси потта от очите си и започна отначало. И после пак, и накрая останалите застанаха до него.

– Вече не ни нападат – каза Харисън тихо, – и преди да си променят намеренията, възнамерявам да пробвам да оправя повредената гъсеница. Поне не ни липсват инструменти.

Мърчисън отбеляза:

– Може ли да помогна – като изключим, че трябва да си държа съзнанието чисто, за да не повредя модела ти?

Без да вдига глава, Конуей й каза:

– Да, моля. Каня се да го прекарам през същата последователност отново, но ще спра в момента, докдето мъртвите региони се простират сега. Когато го направя, ще те помоля да мислиш за местоположението на разрезите ни и да ги удължиш и разшириш, докато аз запушвам прекъснатите гърлови тунели и мисля хранителните депа и помпите. Ти изтегли отрязаното вещество на малко разстояние и го мисли твърдо – тоест, мъртво – докато аз се опитвам да му внуша представата, че останалото е живо и се движи, и вероятно ще си остане такава.

Тя доста бързо овладя задачата, но Конуей нямаше как да знае дали пациентът им е успял или би могъл да схване какво става. Зад тях Харисън се мъчеше с повредената гъсеница, докато пред очите им точният модел на пациента и последиците от настоящата им операция ставаха все по-подробни и по-подробни – чак до миниатюрните надуваеми тапи и какво се случва със съществото, когато някоя от тях падне. Но все още нямаше признаци, че пациентът им е разбрал какво се опитват да му обяснят.

Внезапно Конуей се изправи и започна да се изкачва по наклонения под. Каза:

– Съжалявам, трябва да изляза от обхвата за малко, за да си поема умствен дъх.

– И аз също – каза Мърчисън няколко минути по-късно. – Ще дойда

при... виж!

Конуей се взираше в мрака на пещерния покрив за да отпусне и съзнанието, и очите си. Бързо сведе поглед, като си мислеше, че отново ги атакуват и видя жена си да сочи модела им, техния *действащ* модел.

При все, че беше извън обсега и на двата им мозъка, той не се беше сплескал и не беше изгубил вида си. Някой го поддържаше точно както те го бяха построили. Конуей незабавно забрави физическата си и умствена умора.

Възбудено каза:

– Това сигурно е неговият начин да ни каже, че ни е разбрал. Но ще трябва да разширим връзките, да му кажем повече за себе си. Иди събери още няколко инструмента и помисли модел на тази пещера с все нервните кабели – аз пък ще оформя сонда в мащаб с движещи се модели на нас тримата. Може да са малко грубички, разбира се, но ще започна с това, че трябва да осъзнае малкия ни размер и уязвимостта ни на атаки от инструменти. После ще се преместя на малко разстояние и ще направя модел на сондата, която работи, после на булдозерите, хеликоптерите и разузнавателните кораби на повърхността – нищо толкова голямо и сложно като „Декарт“, не и в началото. Ще трябва да запазим всичко колкото се може по-просто.

За много кратко време скалата около сондата се покри с модели, които бяха поддържани от пациента веднага щом ги завършваха, и все повече и повече инструменти се претъркулваха тежко, но много внимателно около тях, изгарящи от страст да бъдат оформени. Но техните визьори бяха започнали да се замъгляват от дишането и въздухът в костюмите им се изчерпваше. Мърчисън настоя, че имат време за не повече от още една форма – голяма, съставена от двайсет инструмента – и точно тогава Харисън изникна иззад сондата.

– Трябва да вляза вътре – каза им той. – За разлика от някои хора аз здравата се трудих и си свърших въздуха...

– Скъпа, ритни го вместо мен, по-близо си.

– ...но сондата ще работи на около четвърт от скоростта си – допълни Харисън. – И ако не ще, все пак бихме могли да повикаме помощ. Използвах един инструмент да си направя нова антена – знам точните пропорции – тъй че даже можем да имаме двустранна видео...

Той спря внезапно, – зяпнал в онова, което Мърчисън правеше с инструментите си. Малко разсеяно тя каза:

– Като патологът в групата, работата ми е да покажа на пациента как изглеждаме или по-скоро какви сме на опип отвътре. Този модел

има доста опростена дихателна система, храносмилателен тракт и кръвообращение и, както виждате, подвижни са му всички по-важни стави. Естествено, тъй като знам повече за себе си, отколкото за всеки друг, този представител на човешкия род е на практика жена. А и не бих искала до безкрай да обърквам пациента си, като добавя и дрехи.

На Харисън не му беше останал достатъчно кислород да й отговори. Последваха го в сондата и, докато Конуей се свърже с повърхността, Мърчисън инстинктивно вдигна ръка за довиждане на пещерата и формите от инструментални модели, разпилени по шелфа. Сигурно много силно бе обмислила сбогуването си, понеже последният ѝ модел също вдигна ръката си и я задържа така, докато сондата бавно се катереше извън менталния им обсег.

Внезапно и трите ретранслаторни екрана оживяха и Дърмод се втрени в тях, на лицето му бяха изписани загриженост, облекчение и възбуда, всичко заедно. Каза:

– Докторе, мислех, че сме ви изгубили – изчезнахте преди няколко часа. Но мога да докладвам, че има напредък. Прорезът се удължава, а атаките на инструментите престанаха преди около половин час. Няма проблеми с инструменти откъм тапите, обеззаразителните екипи и помпените станции. Докторе, това временно състояние ли е?

Конуей отпусна на дробовете си възможността да издадат продължителна, шумна въздишка на облекчение. Техният пациент беше много умно приятелче, при все физически бавното си време за реагиране. Поклати глава и отвърна:

– Повече няма да имате проблеми с инструментите. Всъщност, ще откриете, че ви съдействат и помагат да се поддържа оборудването и можете да ги използвате в сложните участъци на разреза щом разберат нуждите ни. Можете и да забравите за прокопаването на онази изолационна канавка – нашият пациент си е запазил достатъчно подвижността, за да се изтегли от новоотрязаното вещество – което означава, че онези кораби, които щяха да се занимават с копаенето на отвора, сега са свободни да удължават прореза по-бързо. Тъй че собствената ни операция ще завърши само за процент от първоначално предвиденото време. Нали разбирате, сър – завърши той, – вече се сдобихме с активното сътрудничество на пациента си.

* * *

Планетарната хирургия приключи за по-малко от четири месеца и Конуей беше върнат обратно в Галактическата болница.

Постоперативното лечение щеше да отнеме дълги години и щеше да протича съвместно с проучванията на Драмбо и по-сериозното изследване на формите му на живот и техните култури. Преди да напусне, докато все още сериозно се притесняваше от мисълта за броя на дадените жертви, Конуей веднъж се беше запитал за стойността на онова, което направиха тук. Доста надменен специалист по културни контакти се опита да опрости проблема, като му каза, че разликата между отделните цивилизации – все едно културна, физиологична или технологична – е особено важна. От земезвяра и роторите те щяха да научат много, докато ги обучават на свой ред. Не без усилие над себе си Конуей преглътна това схващане. Беше способен да приеме също и че като хирург работата му на Драмбо е приключена. Беше много по-трудно да се смири с факта, че екипът патолози, особено един конкретен негов член, все още имат страшно много за вършене.

Макар че О'Мара не се наслаждаваше открито на терзанията му, той не изрази и симпатия по въпроса.

– Спрете да страдате така шумно, Конуей – каза главният психолог след завръщането му, – и престанете да се надувате – желателно по-скоро. Като се има предвид, че работата винаги извира, тъкмо се появи един доста странен случай, на който искам да хвърлите едно око. Тъъ, просто любезност, разбира се. Това *вече* е ваш случай. Гледайте.

Големият видеоекран зад бюрото на О'Мара светна и той продължи.

– Това чудо намерихме в един от все още непроучваните райони, жертва е на катастрофа, която буквално е прерязала кораба и него самото на две. Херметични прегради са затворили неувредените секции и вашият пациент е успял да се запечата – или поне част от себе си – преди те да се затворят. Бил е голям кораб, пълен с нещо като питателна почва, а жертвата е все още жива – или би трябвало да кажа, полужива. На ли разбирате, не знаем коя част от нея сме спасили. Е?

Конуей се втренчи в екрана, като вече обмисляше методи за обезживяване на част от пациента за преглед и лечение, за начините за възпроизводство на тази питателна почва, която вече сигурно беше буквално изсмукана до сухо и за проучване на управлението на останките за получаване на данни за сетивния му апарат. Ако катастрофата, повредила кораба, е била в резултат на експлозия от генератор, което беше силно вероятно, тогава сигурно това беше предната половина, в която се намираща мозъкът.

Новият му пациент не беше точно змията Мидгард, но силно

напомняше за нея. Гърчеше се и се навиваше на пръстени и практически изпълваше огромния товарен хангар, който бяха изпразнили, за да го настанят.

– Е? – повтори О'Мара.

Конуей се изправи. Преди да се обърне към изхода, той се ухили и каза:

– Дребничък е, нали?

КРАЙ

КРАЙ

© 1971 Джеймс Уайт
© 2002 Елена Павлова, превод от английски

James White
Major Operation, 1971

Източник: <http://sfbg.us>

Публикация:

ОПЕРАТИВНА НАМЕСА. 2002. Роман. Изд. Квазар, София. Кристална библиотека.
Фантастика, No.31. Превод: Елена ПАВЛОВА [Major Operation / James WHITE].
Формат: 20 см. Страници: 221. Цена: 6.99 лв. ISBN: 954-8826-21-6.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/426>]